

SUOMEN PANKIN
VUOSIKERTOMUS
2003

SUOMEN PANKIN
VUOSIKERTOMUS
2003

Suomen Pankki

Perustettu 1811

Käyntiosoite

Snellmaninaukio, Helsinki

Postiosoite

PL 160, 00101 Helsinki

Puhelinnumero

kansallinen (09) 1831

kansainvälinen +358 9 1831

Faksi

(09) 174 872

SWIFT

SPFB FI HH

Sähköposti

info@bof.fi

etunimi.sukunimi@bof.fi

Suomen Pankin Internet-sivusto

www.suomenpankki.fi

www.bof.fi

Aluekonttorit

Vantaa

Suometsäntie 1, Vantaa,

PL 160, 00101 Helsinki

puh. (09) 1831

Kuopio

Puutarhakatu 4, PL 123

70101 Kuopio,

puh. (017) 305 111

Oulu

Kajaaninkatu 8, PL 103

90101 Oulu,

puh. (08) 3108 800

Tampere

Hämeenkatu 13, PL 325

33101 Tampere,

puh. (03) 2486 111

Turku

Linnankatu 20, PL 373

20101 Turku,

puh. (02) 2326 066

Vuosikertomuksen luvut
perustuvat helmikuussa 2004
käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1239-9329 (painettu julkaisu)

ISSN 1456-5773 (verkkojulkaisu)

Vammalan Kirjapaino Oy

Vammala 2004

Sisällys

Suomen Pankki – vakauden rakentaja	6
Suomen Pankki osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää	7
Pääjohtajan katsaus	9
Raha- ja talouspolitiikka	13
Suomen Pankki rahapolitiikan valmistelussa	13
EKP:n rahapolitiikan strategiaa täsmennettiin	13
EKP:n rahapolitiikka vuonna 2003	14
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa	17
Suomen Pankki kansainvälisessä talouspolitiikassa	17
Kansainvälinen valuuttarahasto	19
Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa	22
Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	22
Suomalaisten luottolaitosten osallistuminen eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin	24
Vakuuslistojen yhdistämistä harkitaan	24
Rahoitusmarkkinat	26
Rahoitusmarkkinoiden vakausanalyysi ja yleisvalvonta	26
Kotimainen viranomaisyhteistyö	29
Kansainvälinen viranomaisyhteistyö	31
Maksuliike	33
Rahahuolto	36
Rahahuollon asiakaskenttä muuttumassa	36
Käteishuollon uudistus vuoden 2004 alusta	36
Eurokäteisen kysyntä kasvanut viidenneksen viimevuotisesta	37
Väärennösten määrä kasvanut	38
Valuuttavaranto	40
Suomen Pankin valuuttavaranto	40
Euroopan keskuspankin valuuttavaranto	42
Keskuspankin muu toiminta	43
Tilastot	43
Tilastojen laadinta ja julkaiseminen	43
EKPJ- ja EU-yhteistyö	43
Muu kansainvälinen ja kotimainen tilastoyhteistyö	44
Tutkimustoiminta	45
Rahataloudellinen tutkimus	45
Siirtymätalouksien tutkimus	45
Tieteelliset kokoukset	46
Tiedotus ja julkaisut	47

Pankin toiminnan ohjaus ja resurssit	49
Budjetti ja operatiiviset kustannukset	49
Tietotekniikka	51
Henkilöstö	53
Resursointi, henkilöstörakenne ja henkilöstön liikkuvuus	53
Kehittämishankkeet	53
Henkilöstöselvityksiä	53
Työnantajapolitiikka	53
Eläkelaitostoiminta	54
Henkilöstön osaaminen	54
Työyhteisön hyvinvointi	55
Kiinteistöt ja muut omistukset	56
OMHEX	56
Setec	57
Tilinpäätös	58
Tase	58
Tuloslaskelma	60
Tilinpäätöksen liitteet	61
Tilinpäätöksen kommentit	63
Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö	63
Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat	65
Tuloslaskelmaan kirjaamisen periaatteet	65
Taseen kommentit	66
Tuloslaskelman kommentit	69
Tilintarkastuskertomus	72
Lausunto	
Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 tarkoittamasta tilintarkastuksesta	73
Liitteet	74
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet	74
Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet	75
Suomen Pankin antamia lausuntoja	78
Liitetaulukot	79
Suomen Pankin julkaisuja	101
Suomen Pankin edustus EKP:n ja EU:n elimissä	102
Suomen Pankin organisaatio	103

Kuviot

1. Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	14
2. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko ja 3 kk:n euriborkorko	14
3. Euron dollari- ja jenikurssit	15
4. Euroalueen markkinakorkoja	16
5. Eurojärjestelmän korot ja yön yli -korko	23
6. Suomalaisten luottolaitosten osuudet eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioista ja maksuvalmiusjärjestelmästä	24
7. Talletuspankkien kokonaismarginaali ja 12 kk:n euribor	27
8. Rahalaitosten lainamäärien kasvu	27
9. TARGET-maksujen liikevaihto neljännesvuosittain	34
10. TARGET-maksujen lukumäärä neljännesvuosittain	34
11. Suomessa liikkeeseen lasketut markka- ja eurosetelit	37
12. Suomessa liikkeeseen lasketut setelit rahalajeittain	38
13. Suomessa liikkeeseen lasketut kolikot rahalajeittain	38
14. Suomessa liikkeeseen laskettujen kolikoiden lukumäärä rahalajeittain	39
15. Suomen Pankin ns. luottosalkun jakauma luokituksen mukaan 31.12.2003	41
16. Suomen Pankin valuuttavarannon jakauma ilman kultaa 31.12.2003	41
17. Suomen Pankin nettokulut 1999 – budjetti 2004	49

Liitetaulukot

1. Suomen Pankin tase kuukausittain	80
2. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot	84
3. Eurojärjestelmän pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	86
4. Muut huutokauppoina toteutetut operaatiot	86
5. Eurojärjestelmän keskeiset ohjauskorot	87
6. Euroalueen ja Suomen pankkijärjestelmän likviditeettiasema	88
7. Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen ja suomalaisten luottolaitosten varantopohja	90
8. Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen ja suomalaisten luottolaitosten varantojen pito	90
9. Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät	92
10. Keskeiset markkinakorot	92
11. Suomen nimellisiä kilpailukykyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi	93
12. Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	93
13. Julkisen talouden rahoitusasema ja velka	93
14. Euron peruuttamattomasti kiinnitetyt muuntokurssit 1.1.1999 alkaen	93
15. Keskeisiä euron kursseja	94
16. Muita euron kursseja	96
17. Uusien eurosetelien ja -kolikoiden liikkeeseenlaskut Suomesta	98
18. Setelien lajittelu Suomen Pankissa	98
19. Suomen Pankin sekkivilijärjestelmän tapahtumat	99
20. Pankkien päivänsisäiset sekkivililimiitit	100
21. Kotimainen clearingliike	100

Suomen Pankki – vakauden rakentaja

Suomen Pankki on Suomen rahaviranomainen sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän aktiivinen ja rakentava jäsen. Sen toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö ja laki Suomen Pankista.

Hintavakaus, tehokkaat ja vakaat rahoitusmarkkinat sekä hyvin toimivat ja luotettavat maksujärjestelmät luovat edellytyksiä kestäväälle talouskasvulle ja työllisyydelle. Pankki edistää toiminnallaan näitä tavoitteita.

Vuonna 2003 täsmentämässään visiossa pankki toteaa vaikuttavuutensa perustuvan tasokkaaseen ja hyvin kohdennettuun rahatalouden tutkimukseen, tehokkaaseen kansainväliseen ja kotimaiseen yhteistyöverkostoon sekä avoimeen viestintään.

Rahapolitiikan valmistelun lisäksi Suomen Pankin ydintehtäviin kuuluvat rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonta, operatiiviset keskuspankkitehtävät rahapolitiikan toteutuksessa ja maksuliikkeessä, rahahuolto sekä muut viranomais-tehtävät. Pankki tarvitsee vahvan taseen keskuspankkitehtäviensä hoitamiseksi sekä tueksi kriisi- ja häiriötilanteissa. Pankki hallinnoi valuuttavarantoa aktiivisesti ja tiukkoja riskienhallintaperiaatteita noudattaen.

Suomen Pankin johtokunnan muodostavat sen puheenjohtaja Matti Vanhala, varapuheenjohtaja Matti Louekoski sekä jäsenet Sinikka Salo ja Pentti Hakkarainen. Eduskunnan valitsemat yhdeksän pankkivaltuutettua valvovat pankin toimintaa. Pääkonttorin 11 osastolla ja 8 erityisyksikössä sekä 5 aluekonttorissa työskentelee kaikkiaan noin 630 henkeä.

Suomen Pankki osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää

Euroopan keskuspankin ja eurojärjestelmän ylin päätöksentekuelin on EKP:n neuvosto. Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja Matti Vanhala on EKP:n neuvoston jäsen. Yhdessä euroalueen muiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajien ja EKP:n johtokunnan jäsenten kanssa hän on neuvoston jäsenenä päättämässä kaikista EKP:n ja eurojärjestelmän asioista. Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski on Matti Vanhalan henkilökohtainen varajäsen ja avustaja EKP:n neuvostossa. Johtokunnan puheenjohtaja Matti Vanhala osallistuu myös Euroopan keskuspankin yleisneuvoston kokouksiin yhdessä kaikkien EU-maiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajien ja EKP:n pääjohtajan ja varapääjohtajan kanssa.

EKP:n neuvosto kokoontuu säännönmukaisesti kaksi kertaa kuukaudessa. Kuukauden ensimmäisessä kokouksessa neuvosto keskittyy erityisesti ajankohtaiseen rahapoliittiseen tilanteeseen ja korkopoliittiseen päätöksentekoon. Kuukauden toisessa kokouksessa neuvosto käsittelee muita sille kuuluvia asioita. Yleisneuvoston kokouksissa käsitellään puolestaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännössä yleisneuvoston päätettäväksi määrätyt asiat.

Lisäksi Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuvat Euroopan keskuspankkijärjestelmän työhön sen valmistelutasolla kaikissa komiteoissa ja useimmissa työryhmissä (SP:n edustus EKP:n elimissä käy ilmi liitteestä). Komiteat ja työryhmät kokoontuvat kunkin toimialueen tarpeiden mukaan yleensä useita kertoja vuodessa.

Suomen Pankin johtokunta.

Vasemmalta lukien Matti Louekoski, Matti Vanhala, Sinikka Salo ja Pentti Hakkarainen. Taustalla Carolus Enckellin seinämaalaus "Kouros" (1987).

Pääjohtajan katsaus

Vuosi 2004 alkoi maailmantaloudessa edellisvuotista myönteisemmissä tunnelmissa. Jo monesti ennakoitu nousukäännös toteutui vihdoinkin vuoden 2003 puolivälissä, ja vuoden loppupuolella vaikutukset alkoivat näkyä myös euroalueella, joskin vaihtelevina. Suomessa odotukset talouskasvun suhdanneluonteisesta elpymisestä ovat vientinäkömien osalta tukevammalla pohjalla.

Vuoden 2003 talouskuvaa leimasi myös euron nopea vahvistuminen. Euroa ei vahvistanut ensisijaisesti euroalueen oma talous – päinvastoin. Euron vahvistumisessa näkyvät markkinareaktiot Yhdysvaltain vaihtotaseen ja julkisen talouden mittaviin vajeisiin.

Euron aikaisemman aliarvostuksen korjaantuminen on myönteinen asia. Se hillitsee euroalueen inflaatiopaineita, sallii alhaisen korkotason ja tukee kotimaisen kysynnän kasvua. Viime kuukausina euron vahvistuminen on kuitenkin koettu myös ongelmalliseksi. Voimakkaat valuuttakurssien vaihtelut synnyttävät epävarmuutta, josta voi muodostua talouskasvua jarruttava tekijä.

Maailmantalous on lähtenyt suhdannenousuun poikkeuksellisista asetelmista. Samalla kun Yhdysvallat toimii kasvun moottorina, markkinoiden epäluottamus maan rahoitusilannetta kohtaan on lisääntynyt ja heikentänyt dollaria entisestään. Tämä vaikeuttaa lähivuosien talouskehityksen ennakoimista.

Optimistisessa ennusteessa vahvan tuottavuuskehityksen ansiosta elpyvä kasvu korjaa hiljalleen tasapainotto-

muutta Yhdysvalloissa ja maailmantalous palaa siltä osin tasapainoisemman kasvun uralle. Vähemmän valoisassa ennusteessa Yhdysvaltain talouden tasapainottomuudet korjaantuvat kriisin kautta ja edessä olisi talouskasvun uusi globaali hidastuminen.

Euroalue voisi antaa myönteisen panoksensa sekä oman että maailmantalouden kehitykseen purkamalla taloutensa kasvuvoimaa rasittavia rakennejäykkyyksiä.

EU:n finanssipoliittisen yhteistyön pelisäännöt joutuivat vuonna 2003 testiin. Päädyttiin tilanteeseen, jossa sopimusten soveltamisesta vallitsee syvä erimielisyys. Tapahtunut ei näytä välittömästi heikentäneen jäsenmaiden pyrkimystä vastuulliseen finanssipoliittikkaan, mutta talous- ja rahaliiton pitkän aikavälin toimintaedellytysten kannalta tilanne on huolestuttava. Käynnistytvä suhdannenousu tarjoaisi paitsi tilaisuuden korjata finanssipoliittisia virheitä, toivottavasti myös aiempaa otollisemman poliittisen ilmapiirin finanssipolitiikan pelisääntöjen selvittämiseen.

Kansainvälisten talousrakenteiden murros ja kiristyvän kilpailun ulottuminen yhä uusille aloille synnyttävät paineita euroalueella. Euroopan talouden merkittävimpiä ongelmia ovat kyvyttömyys ja haluttomuus tunnistaa ja hyväksyä globaalitaloudesta tulevat muutospainet. Välttämättömien muutosten torjuminen johtaa syvenevän taloudellisen syrjäytymisen tielle. Vain dynaaminen ja joustava talous, joka sopeutuu ja löytää uusia vahvuuksia

menetettyjen tilalle, menestyy tämän päivän talousympäristössä.

Tämä huomio koskee mitä suurimmassa määrin myös Suomen taloutta. Edellä kuvattu kansainvälisten suhdanteiden voimistuminen ei näillä näkymin anna aihetta korjata Suomen kasvu- ja työllisyysennusteita aiempaa positiivisemmiksi. Monet havainnot viittaavat päinvastoin vaimeaan kehitykseen ja varaukselliseen ilmapiiriin yrityssektorissa. Merkittäväksi kysymykseksi on noussut Suomen talouden kyky hyödyntää globalistumisen tarjoamia mahdollisuuksia samalla, kun kotimaiset resurssirajoitteet hyvinvointipalvelujen laajuuden ja tason ylläpitämiseksi tiukenevat.

***

Vuoden 2003 aikana rahoitusmarkkinoiden vakaus Suomessa parani rahoituslaitosten hyvänä pysyneen tuloskehityksen ansiosta. Kokonaisuutena katsoen rahoitusmarkkinoiden tila Suomessa on tällä hetkellä vakaa, luottoriskit ovat vähäisiä ja maksujärjestelmät toimivat luotettavasti. Suomen Pankki on kuitenkin varoittanut niin pankkeja kuin suurta yleisöäkin asuntoluotokannan voimakkaaseen kasvuun ja asuntojen hintakehitykseen liittyvistä riskeistä.

Kansainvälisesti rahoitusmarkkinoiden riskinsietokykyä koettelivat vuonna 2003 maailmantalouden elpymisen ongelmat sekä monet epävarmuudet ja tasapainottomuudet. Mikäli

maailmantalouden kasvu vuonna 2004 on vauhdikkaampaa kuin vuonna 2003, rahoitusala voi rakenteellisesti vahvistua.

Muutaman viime vuoden ajan Pohjoismaat ovat olleet rahoitusmarkkinoiden rakennemuutoksen eturintamassa. Manner-Euroopassa ei vuonna 2003 toteutettu suuria pankkifuusioita. Rahoitusjärjestelmien infrastruktuurin sijaan kehittyi ja integroitui voimakkaasti. Suurten maksujen ja vähittäismaksujen välitysjärjestelmät sekä globaaleja valuuttakauppoja välittävä järjestelmä edustavat uutta maksujärjestelmäsukupolvea. Tavoitteena on Euroopan laajuisten maksujärjestelmien tehostuminen, josta hyötyisivät niin pankit, yritykset kuin kotitaloudetkin.

Rahoitusmarkkinoiden jatkuvat rakennemuutokset, integraation eteneminen sekä maiden välisen vuorovaikutuksen lisääntyminen ylipäänsä tuovat suuria haasteita sääntelylle ja valvonalle. Suomen Pankin toimenpiteet rahoitusmarkkinoiden vakauden ja tehokkuuden edistämiseksi ovat luonnollisesti sidoksissa pohjoismaiseen ja yleiseurooppalaiseen ympäristöön sekä EKPJ:n toimintaan. EU:n lainsäädäntö ei ole täysin ajan tasalla rahoitusmarkkinoiden kehityksen suhteen. Pörsseiltä ja selvitysjärjestelmiltä puuttuu EU-tasoinen lainsäädäntö ja yhtenäistetty valvonta. Pohjoismaiset keskuspankit ovat viime aikoina kehittäneet kriisinhallintavalmiuksiaan yhteistyössä rahoitusmarkkinoiden kanssa.

Vuoden 2003 aikana Suomen Pankki pyrki edistämään rahoitusmarkkinoista käytävää keskustelua monin selvityksin, muun muassa uudella vakausjulkaisulla. Julkaisujen saama myönteinen vastaanotto kertoo, että rahoitusmarkkinoiden ilmiöiden tutkimuksesta on taloudelle hyötyä.

***

Suomen Pankin taloudellinen asema ja riippumattomuus nousivat voimakkaasti esiin julkisessa keskustelussa vuonna 2003. Keskustelu alkoi valtiovarainministeriön asettaman työryhmän laatimasta selvityksestä, joka koski Suomen Pankista annettuun lakiin suunniteltuja muutoksia. Työryhmä päätyi erimielisessä mietinnössään esitykseen, jonka mukaan Suomen Pankin omia pääomia leikattaisiin, oikeutta tehdä varauksia kavennettaisiin ja pankin voitto siirretäisiin kokonaan valtiolle.

Suomen Pankki ilmaisi vakavan huolensa suunnitelman vuoksi. Muutokset olisivat oleellisesti heikentäneet pankin mahdollisuuksia toimia tehokkaasti kansallisena rahaviranomaisena ja kantaa riskit, joita sen tehtävien hoitamisesta aiheutuu. Rahoitusmarkkinoiden kasvu ja kansainvälinen integraatio ovat lisänneet rahoitusmarkkinariskejä ja niiden maasta toiseen leviämisen mahdollisuutta. Ehdotetut muutokset olivat lisäksi ristiriidassa EY:n perustamissopimuksessa säädetyn keskuspankin taloudellisen riippumattomuuden kanssa.

Lausunnoissaan myös Euroopan keskuspankki, pankkivaltuusto ja eduskunnan valitsevat Suomen Pankin tilintarkastajat pitivät Suomen Pankin vakavaraisuuden ja riskinkantokyvyn heikentämistä vaarallisena.

Hallitus päätti lopulta vetää lakiesityksen pois eduskuntakäsittelystä helmikuussa 2004.

Suomen Pankin tulos vuodelta 2003 säilyi edellisvuotisella tasolla, mutta valuuttakurssitappiot, jotka olivat aiheutuneet euron vahvistumisesta etenkin Yhdysvaltain dollariin nähden, jouduttiin kattamaan varauksia purkamalla. Valuuttakurssimuutokset, kuten Yhdysvaltain dollarin arvon muutokset, vaikuttavat tulevaisuudessakin Suomen Pankin valuuttavarannon euromääräiseen arvoon ja myös tulokseen, jos varaukset eivät ole käytettävissä.

***

Suomen alueellista rahahuoltojärjestelmää uudistettiin vuonna 2003 erityisen voimakkaasti. Samalla pankin aluekonttoreiden toimintaa tehostettiin. Uudistettu rahahuoltojärjestelmä toteutetaan vuoden 2004 aikana. Uudistuksen tavoitteena on selkeyttää rahahuollon vastuunjakoa, parantaa setelikierron logistiikkaa sekä tehostaa kapasiteetin käyttöä.

Suomen Pankki keskittyy rahahuollossa aiempaa selvemmin käteisen tukkukauppaan, minkä vuoksi mm. konttoreiden asiakaskassat lopetettiin Helsingin pääkonttorin asiakaskassaa lukuun ottamatta.

Suurin muutos rahahuollossa on alueellisten käteisen säilytysvarastojen perustaminen. Varastot vähentävät rahahuollon asiakkaiden tarvetta rahakuljetuksiin. Käteissäilytysvarastoja on perustettu muutamille paikkakunnille,

joiden rahahuoltoetäisyydet ovat pitkiä tai harvan asutuksen takia hankalia. Lisäksi pankki laajensi käteisen vastaanottoa kaikissa aluekonttoreissa, mikä mahdollistaa entistä tehokkaammat alueelliset käteispalautukset.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Matti Warkkila". The signature is fluid and cursive, with the first letter 'M' being particularly large and stylized.

Raha- ja talouspolitiikka

Suomen Pankki rahapolitiikan valmistelussa

Suomen Pankki vaikuttaa EKP:n rahapolitiikan muotoutumiseen täysvaltaisena osana eurojärjestelmää. Sen lisäksi, että Suomen Pankin pääjohtaja EKP:n neuvoston jäsenenä osallistuu suoraan rahapoliittiseen päätöksentekoon, pankin asiantuntijat osallistuvat EKP:n rahapolitiikan taustatyöhön sen kaikilla tasoilla. Suomen Pankin asiantuntijat ovat jäseninä rahapolitiikan komiteassa ja sen alaisissa työryhmissä, joiden vastuulla on mm. eurojärjestelmän asiantuntijoiden talousennusteen laatiminen kahdesti vuodessa. Koko euroalueen yhteisen ennusteen lisäksi samalla laaditaan myös yhteisiin oletuksiin perustuva ennuste kullekin rahaliiton jäsenmaalle erikseen.

Lisäksi Suomen Pankin asiantuntijat analysoivat yhteistyössä eurojärjestelmän muiden asiantuntijoiden kanssa taloutta laajalti rahapoliittisen päätöksenteon tueksi. Tähän analyysiin kuuluu mm. kattava euroalueen julkistalouksien seuranta- ja raportointijärjestelmä. Monia rakenteellisia kysymyksiä seurataan vuosittain laadittavissa rakenneraporteissa. Vuonna 2003 rakenneraportissa keskityttiin EU-maiden talouksien toimialoittaiseen erikoistumiseen erityisesti makrotalouden ja rahapolitiikan kannalta.

EKP:n rahapolitiikan strategiaa täsmennettiin

Perussääntönsä mukaisesti eurojärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on ylläpitää hintavakautta euroalueella. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi rahapoliittiset päätökset tehdään vakauteen tähtävään

strategian pohjalta. Strategia on koostunut kolmesta osatekijästä: 1) hintavakauden määritelmästä, 2) rahan määrän merkittävästä asemasta hintavakauteen kohdistuvien riskien arvioinnissa ja 3) hintakehityksen laajasta arvioinnista. EKP:n neuvosto arvioi kokouksessaan 8.5.2003 EKP:n strategiasta euron aikana saatuja kokemuksia. Strategian peruseriaatteita ei muutettu, mutta sen eri osien painotuksia ja tulkintaa arvioitiin osin uudelleen.

EKP:n neuvosto vahvisti, että se määrittelee edelleen hintavakauden euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi ja että hintavakauden tavoitteeseen pyritään keskipitkällä aikavälillä. Hintavakauden tavoitteeseen pyrkivä EKP tähtää inflaatiovauhdin säilyttämiseen alle 2 prosentissa, mutta kuitenkin lähellä sitä keskipitkällä aikavälillä. Näin neuvosto korosti riittävän turvamarginaalin säilyttämistä deflaatio-riskejä vastaan. Tarkennuksessa otetaan myös huomioon hintaindeksiin mahdollisesti sisältyvä mittausharha ja euroalueen inflaatioerot.

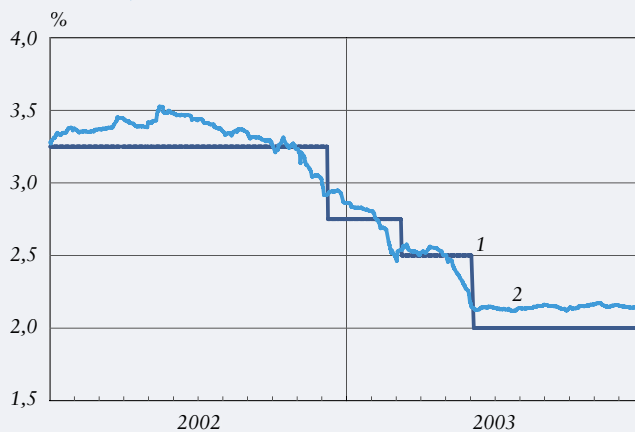
Rahapolitiikan päätökset perustuvat vastakin hintavakauteen kohdistuvien riskien kattavaan analyysiin. Taloudellisessa analyysissä tarkastellaan hintavakauteen lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä kohdistuvia riskejä. Siinä käsitellään euroalueen talouteen kohdistuvia sokkeja ja arvioita keskeisten kokonaistaloudellisten muuttujien kehityksestä. Rahataloudellisessa analyysissä arvioidaan keskipitkän ja pitkän aikavälin inflaatiokehitystä. Siinä otetaan huo-

Kuvio 1.
Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahinta-
indeksi

Lähde: Eurostat.

Kuvio 2.
Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden
korko ja 3 kk:n euriborkorko

1. Perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko

2. 3 kk:n euriborkorko

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Reuters.

mioon monenlaisia rahatalouden indikaattoreita kuten M3:n erät ja vastaerät, erityisesti luotonannon kehitys. Korostaakseen, että viitearvo toimii vertailuarvona rahatalouden kehitykselle nimen-

omaan pitkällä aikavälillä neuvosto päätti lopettaa rahan määrän kasvulle annettun viitearvon vuosittaiset tarkistukset. Pyrkinessään saamaan kokonaiskuvan hintavakauteen kohdistuvista riskeistä neuvosto vertailee vastakin näistä kahdesta eri analyysistä saatavia tietoja.

EKP:n rahapolitiikka vuonna 2003

Euroalueen hintavakaus toteutui vuonna 2003 likipitään rahapolitiikan tavoitteen mukaisesti. Inflaatio pysyi vuoden aikana 2 prosentin tuntumassa (kuvio 1). Vuoden aikana hinnat nousivat 2,0 % ja vuosikeskiarvona 2,1 %. Vuoden 2003 alkupuolella euroalueen heikko talouskehitys ja siitä seurannut inflaatiönäkymien maltillistuminen sallivat rahapolitiikan keventämisen (kuvio 2). Loppuvuoden aikana talouden näkymät muuttuivat kansainvälisen kehityksen tukemina aiempaa myönteisemmiksi. Euroalueen koko vuoden kasvu jäi 0,4 prosenttiin.

Euroalueen kasvua ja inflaatiota vaimensi osaltaan euron kurssin tuntuva vahvistuminen, joka oli alkanut vuoden 2002 alkupuolella ja jatkui nopeana alkukesään 2003 saakka (kuvio 3). Sen jälkeen euron kurssi vaihteli vailla selvää yleissuuntaa, mutta vahvistui taas marras-joulukuussa. Suhteessa tärkeimpiin muihin valuuttoihin euro vahvistui vuosikeskiarvona noin 10–20 %. Silti sen vahvistuminen toi euroalueen viejien hintakilpailukyvyyn vasta lähelle pitkän aikavälin keskiarvoa.

Joulukuun 2002 kokouksessa EKP:n neuvosto oli laskenut rahapolitiikan ohjauksorkkoa (ns. minimitarjousorkkoa)

0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin. Päätös perustui siihen, että vaihean talouskehityksen myötä inflaation ennustettiin painuvan alle 2 prosentin vuoden 2003 aikana. Tammi-helmikuussa hinta- ja talousnäkymät eivät oleellisesti muuttuneet, ja neuvosto katsoi tämän korkotason sopivaksi hintavakauden turvaamiseksi keskipitkällä aikavälillä.

Keskipitkän aikavälin inflaatioarviota hämmensi M3-rahamäärän kasvun voimakas nopeutuminen runsaaseen 8 prosenttiin vuoden alkukuukausien aikana. Rahamäärän nopea, 7–8 prosentin kasvu oli jatkunut jo puolitoista vuotta, joten myös likviditeettikertymä oli euroalueella runsas. Kuitenkin neuvosto katsoi, että vallitsevissa hitaan kasvun ja laajan epävarmuuden oloissa likviditeetti ei vielä ollut merkittävä uhka hintavakaudelle. Rahoituskehityksen vakautteen viittasi myös se, että rahalaitosten luotonannon kasvu oli hidastunut alle 5 prosentin.

Maaliskuussa EKP:n neuvosto laski ohjaukorkoa varovasti, 0,25 prosenttiyksikköä. Ratkaisun taustalla olivat hintavakauden näkymien paraneminen ja ennustetun talouskasvun heikkeneminen. Molempiin vaikutti osaltaan euron vahvistuva valuuttakurssi. Se alensi euroalueen vienti- ja tuontihintoja ja heikensi sen viennin hintakilpailukykyä. Odotettavissa oli vain hyvin heikko talouden kasvu vuonna 2003, joskin neljännesvuosikasvujen arvioitiin jo voimistuvan loppuvuonna.

Keväällä Irakin sodan odotus lisäsi maailmantalouden samoin kuin euroalueenkin talouden epävarmuutta. Sodan

Kuvio 3.
Euron dollari- ja jenikurssit

1. Euron arvo Yhdysvaltain dollareina (vasen asteikko)
2. Euron arvo Japanin jeniinä (oikea asteikko)

Lähde: Reuters.

päätettyä tämä talouskehitystä jarruttanut epävarmuus väistyi hiljalleen, joskin jälleenrakennukseen liittyvät riskit ja kustannukset lisäsivät huolta Yhdysvaltain paisuvista budjetti- ja vaihtotasealijäämistä. EKP:n neuvosto piti ohjaukorkon ennallaan koko loppukevään ajan.

Euroalueen talouden kasvu osoittautui varsin heikoksi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, ja ennustettua heikomman kehityksen riski kasvoi. EKP:n neuvosto laski ohjaukorkoa kesäkuun alussa 0,5 prosenttiyksikköä 2,0 prosenttiin. Raho poliittinen korko tuli siten tasolle, joka oli euroalueen maissa nimellisesti alhaisin vuosikymmeneen. Koron laskun mahdollisti se, että inflaationäkymien ennustettiin vaimenevan selvästi vuoden 2004 aikana. Markkinoilla virisi jopa keskustelua deflaation riskistä euroalueella.

Kesäkuun korkoratkaisun aikoihin myös markkinakorot olivat euroalueella

Kuvio 4.
Euroalueen markkinakorkoja

1. Saksan 10 vuoden obligaatiokorko
2. 12 kk:n euriborkorko
3. 3 kk:n euriborkorko

Lähde: Reuters.

samoin kuin Yhdysvalloissakin poikkeuksellisen alhaalla (kuvio 4). Yhdysvalloissa valtion 10 vuoden korko kävi kesäkuussa 3,1 prosentissa ja euroalueella Saksan vastaava korko myös alle 3,5 prosenttia. Lyhytaikaisissa koroissa näkyivät odotukset laskun jatkumisesta, ja näitä odotuksia erityisesti Yhdysvaltain keskuspankki vahvisti lausunnoillaan. Kesäkuun lopulla Yhdysvaltain ohjaukorko laskettiin historiallisen alhaiseen 1 prosenttiin. Kuitenkin korkoodotukset muuttuivat nopeasti, ja jo kesällä pitkäaikaiset markkinakorot nousivat prosenttiyksikön verran.

Talousohjaamisen elpymiseen liittyvät näkymät paranivat kesän aikana yleisesti, ja syksyn mittaan näkemys maailmantalouden kasvusta vahvistui. Yhdysvaltojen kasvu nopeutui selvästi. Aasian, erityisesti Kiinan, kasvu jatkui vahvana,

ja Venäjän talous elpyi edelleen. Yhdysvaltain kaksoisvaje lisäsi osaltaan epävarmuutta. Toisaalta vajeiden rahoitus sujui yhä ilman ongelmia, paljolti Aasian maiden erittäin suurten dollari-interventioiden ansiosta. Euroalueen elpymistä jarrutti kuitenkin erityisesti Saksan ja Ranskan talouksien kasvun pysyminen hitaana loppuvuonnakin.

Inflaatio ja inflaationäkymät pysyivät koko vuoden jälkipuoliskon ajan 2 prosentin tuntumassa. Markkinat alkoivat kuitenkin odottaa koron nousua. EKP:n neuvosto katsoi korkotason koko syksyn ajan sopivaksi, eikä rahapolitiittista korkoa loppuvuonnakaan muutettu.

Vuotta 2003 leimasivat finanssipoliitiikan ongelmat useissa euromaissa. Ranska ja Saksa eivät vuoden aikana ryhtyneet riittäviin toimiin liiallisten alijäämiensä korjaamiseksi, vaikka EU:n talous- ja valtiovarainministerien kokouksissa kokoontuva neuvosto (Ecofin) näin suositti. Tilanne kärjistyi marraskuussa, kun Ecofin-neuvosto ei ryhtynyt komission suosittelemiin perussopimuksen ja vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisiin toimiin Ranskan ja Saksan liiallisten alijäämien korjaamiseksi. EKP:n neuvosto korosti vuoden mittaan toistuvasti niitä uskottavuusongelmia, joita tilanteesta euroalueen talouspolitiikalle aiheutui ja painotti sopimusten noudattamisen tärkeyttä.

EKP:n neuvosto korosti toistuvasti niin ikään rakenteellisten uudistusten välttämättömyyttä euroalueen kasvumahdollisuuksien parantamiseksi ja julkisen talouden kestävyuden vahvistami-

seksi. Useissa maissa käynnistettiin vuoden aikana verotukseen, valtion menoihin ja eläkejärjestelmiin kohdistuvia uudistuksia.

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Suomen Pankilla on eurojärjestelmän piirissä paras asiantuntemus Suomen taloudesta. Siksi pankissa seurataan tiiviisti kotimaantalouden kehitystä ja laaditaan sitä koskeva kokonaistaloudellinen ennuste neljä kertaa vuodessa. Ennusteista kaksi julkaistaan vuosittain Euro & talous -lehdessä. Sen lisäksi Suomen Pankissa tehdään Suomen talouteen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä etenkin rahoitustaloudellisesta ja rahoitusmarkkinanäkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää ja ajoissa paikallistaa niitä uhkia, jotka voivat vaarantaa talouskehityksen vakauden lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Tämän työn pohjalta pankki ottaa aika ajoin kantaa myös ajankohtaisiin talouspoliittisiin kysymyksiin.

Maaliskuun ennusteessaan Suomen Pankki arvioi Suomen talouskasvun nopeutuvan vuonna 2003 hieman edellisvuotisesta, vaikka maailmantalouden kasvun arvioitiin pysyvän taloudellisten ja poliittisten epävarmuustekijöiden paineessa ainakin alkuvuodesta vaatimattomana. Maailmantalouden heikkous painoi vientiä, ja investoinnit näyttivät supistuvan odotettua enemmän. Syyskuun 2003 ennusteessa pankki joutuikin tarkistamaan vuoden 2003 kasvuarviota aiemmin ennustamaansa heikommaksi ja ennakoitiin, että kasvu jäisi selvästi jälkeen edellisvuotisesta. Ennakkotietojen

mukaan talous kasvoi 1,9 % vuonna 2003. Suomen Pankki arvioi ennusteissaan Suomen kuluttajahintojen nousun hidastuvan edelleen selvästi vuoden 2003 aikana ja pysyvän selvästi euroalueen hintojen nousua vaimeampana. Näin myös tapahtui vuonna 2003. Kuluttajahintojen keskimääräinen vuosinousu jäi 0,9 prosenttiin. Nousu johtui pääosin palvelujen hintojen kallistumisesta.

Vuoden 2003 mittaan Suomen Pankki kiinnitti eri yhteyksissä huomiota väestön ikääntymisestä, kansainvälisen kilpailun lisääntymisestä ja rakenteellisista jäykkyyksistä koituviin kasvaviin haasteisiin. Kannanotoissaan ja selvityksissään Suomen Pankki korosti tarvetta varautua riittävän ajoissa väestön ikääntymisen aiheuttamiin kasvaviin kustannuksiin. Tässä yhteydessä pankki korosti erityisesti työllisyysasteen olennaisen nostamisen välttämättömyyttä sekä julkisen palvelutuotannon tuottavuuden lisäämistä. Tarve vastata veropolitiikalla yritysten kansainvälisen kilpailuympäristön kiristymiseen oli myös tullut aiempaa ajankohtaisemmaksi. Nämä haasteet ovat keskeisiä tulevaisuudessa Suomen taloudellisen päätöksenteon usealla lohkollla.

Suomen Pankki kansainvälisessä talouspolitiikassa

Kansainvälisen talouspolitiikan linjauksia arvioitiin Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) lisäksi myös muissa yhteistyöelimissä, joihin Suomen Pankki osallistuu, kuten EU:n talous- ja rahoituskomitea, Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) sekä OECD. EKPJ:ssä kansainvälisiä kysymyksiä käsiteltiin kan-

EU:n komiteat

EU:n talous- ja rahoituskomitea (Economic and Financial Committee, EFC) valmistelee mm. talous- ja rahaliiton toimintaan liittyviä asioita EU:n neuvostolle sen kokoontuessa talous- ja valtiovarainministerien muodostamassa kokoonpanossa (Ecofin). Samoin se valmistelee asioita kaksi kertaa vuodessa järjestäviin epävirallisiin Ecofin-kokouksiin, joihin myös kansallisten keskuspankkien pääjohtajat osallistuvat. Komitea koostuu EU-maiden valtiovarainministeriöiden ja kansallisten keskuspankkien sekä Euroopan komission ja EKP:n edustajista. Syyskuun 2003 alusta komitea siirtyi uuteen käytäntöön, jonka mukaan se kokoontuu eri kokoonpanoissa. Kansalliset keskuspankit ovat edustettuina vain laajan kokoonpanon kokouksissa, joissa käsitellään taloudellista tilannetta, rahoitusmarkkinoiden vakautta ja IMF-asioita. Laajan kokoonpanon kokouksia on tarkoitus pitää kuusi vuodessa. Suomen Pankista komitean jäsenenä oli pankinjohtaja Sinikka Salo, ja hänen varajäsenenään oli neuvonantaja Paavo Peisa. Myös IMF-asioita komitealle valmistelevan työryhmän asemaa muutettiin vuonna 2003 tekemällä siitä pysyvä alakomitea.

EU:n talouspoliittinen komitea (Economic Policy Committee, EPC) osallistui rakennepoliittikan osalta talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen laadintaan samoin kuin muihinkin EU-maiden talouspolitiikan yhteensovittamismenettelyihin. Komiteassa olivat edustettuina jäsenmaiden valtiovarainministeriöt ja keskuspankit sekä Euroopan komissio ja EKP. Suomen Pankista komitean varsinaisena jäsenenä oli neuvonantaja Tapio Peura aina kesäkuussa 2003 tehtyyn komitean kokoonpanon muutokseen saakka. Silloin varsinaisten jäsenten määrää supistettiin, ja Tapio Peura jatkoi komiteassa Suomen delegaation varajäsenenä.

Euroopan komission alainen pankkialan neuvoa-antava komitea (Banking Advisory Committee, BAC) käsittelee pankkisektorin sääntelyä ja valvontaa koskevia kysymyksiä. Suomen Pankista komitean jäsenenä oli pankinjohtaja Pentti Hakkarainen. Komitean työhön osallistuivat Suomesta myös valtiovarainministeriön ja Rahoitustarkastuksen edustajat.

sainvälisten suhteiden komiteassa (International Relations Committee, IRC). Suomen Pankin ensimmäisenä edustajana oli pankinjohtaja Sinikka Salo ja toisena johtokunnan neuvonantaja Olli-Pekka Lehmuksaari.

Maailmantalouden vakauden ylläpitämiseksi kiinnitettiin erityistä huomiota

globaalien rahoitusmarkkinoiden tasapainoa uhkaaviin tekijöihin. Tärkeänä pidettiin, että suurten talousalueiden epäsuhtaisten vaihtotaseiden syihin tulisi puuttua ajoissa, jotta markkinoiden mahdolliset korjausliikkeet eivät pääsisi vaikuttamaan negatiivisesti makrotalouksien tilaan globaalisti.

Kansainvälinen järjestelypankki sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui säännöllisesti Kansainvälisen järjestelypankin (Bank for International Settlements, BIS) kokouksiin, joita pidetään kuudesti vuodessa. Näissä kokouksissa keskusteltiin mm. rahoitusmarkkinoiden kansainvälisistä kysymyksistä.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) komiteoihin Suomen Pankin edustajat osallistuivat aikaisempaan tapaan. Suomen Pankilla on edustaja järjestön kolmessa eri komiteassa.

EU:n talous- ja rahoituskomitea valmisti vuonna 2003 tavanomaiseen tapaan mm. talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen sekä jäsenvaltioiden julkisen talouden alijäämien ja vakaus- tai lähentymisohjelmien käsittelyn ministerineuvostossa. Vuoden 2003 aikana komiteassa valmisteltiin Ranskalle annettu ennakkovaroitus julkisen talouden liiallisen alijäämän vaarasta sekä myöhemmin päätökset Ranskan liiallisen alijäämän olemassaolosta ja Saksan liiallisen alijäämän jatkumisesta. Komiteaa työllistivät myös valmistautuminen EU:n laajenemiseen sekä jäsenvaltioiden talouspolitiikan yhteensovittamiseen liittyvät kysymykset. Komitea keskusteli rahoitusmarkkinoiden vakaudesta kahdessa erityiskokouksessa. Näihin osallistuivat jäsenten lisäksi EU:n keskeisten rahoitusvakauskomiteoiden puheenjohtajat.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen Pankki edustaa Suomea Kansainvälisessä valuuttarahastossa. Suomen

kannanotot Kansainvälisen valuuttarahaston johtokunnassa käsiteltyihin asioihin välitettiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin yhteisen johtokunnanjäsenen kautta. Vaalipiirin edustaja totesi Yhdysvaltain politiikan tukevan talouskasvun alkuunpääsyä, mutta ilmaisi samalla huolensa Yhdysvaltain kasvavasta budjettivajeesta sekä suureen vaihtotaseen vajeeseen liittyvistä maailmanlaajuisista tasapainottomuuksista.

Euroopan talouspoliittisista linjauksista keskusteltaessa vaalipiiri piti Euroopassa harjoitettua rahapolitiikkaa sopivana. Finanssipolitiikan suhteen vaalipiirin edustaja pahoitteli, ettei nopean kasvun aikaa kaikissa euroalueen maissa kunnolla hyödynnetty julkisen talouden rahoitusaseman parantamiseksi. Hän korosti samalla vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjen noudattamisen tärkeyttä. Pohjoismaat ja Baltian maat muistuttivat lisäksi, että rakenteellisten uudistusten vauhdittaminen on Euroopassa

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen Pankki hoitaa Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) jäsenyyteen liittyviä tehtäviä ja yhteyksiä Suomessa. Ylin päätöksentekovalta valuuttarahastossa on hallintoneuvostolla. Suomen edustaja hallintoneuvostossa oli Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja Matti Vanhala. Hänen varajäsenenään oli johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski. Valuuttarahaston 24-paikkaisella johtokunnalla ja tämän puheenjohtajana toimivalla toimitusjohtajalla on vastuu valuuttarahaston toiminnasta. Suomen Pankin kannanotot valuuttarahaston johtokunnassa käsiteltäviin asioihin välitetään Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin yhteisen edustajan kautta. Vuonna 2003 vaalipiirin edustaja valuuttarahaston johtokunnassa oli 15.1. saakka Ólafur Ísleifsson Islannista ja 16.1. lähtien Vilhjálmur Egilsson Islannista. Islannin edustajan vuoro johtokunnassa päättyi 9.1.2004, ja samalla päättyi Islannin keskuspankin vastuu Pohjoismaiden ja Baltian maiden muodostaman vaalipiirin kannanottojen koordinoinnista.

Suomen IMF-jäsenyyteen liittyviä tehtäviä hoitavana viranomaisena Suomen Pankki toimii yhteistyössä muiden kotimaisten viranomaisten kanssa. Pankki osallistui näin ollen myös valtiovarain- ja ulkoasianministeriön kanssa sekä johto- että asiantuntijaryhmätasoisessa työhön, jossa käsiteltiin yhteisiä valuuttarahastoon ja Maailmanpankkiin liittyviä asioita.

Valuuttarahaston neuvoa-antava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui vuoden aikana kahdesti. Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteinen valuutta- ja rahoituskomitea (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC) kokoontui niin ikään kahdesti. Tämä komitea valmistelee vaalipiirin politiikkalinjauksia sekä kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokouksiin että valuuttarahaston johtokunnan kokouksiin. Suomen Pankin edustajana Pohjoismaiden ja Baltian maiden komiteassa oli johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski. Tämän komitean työtä puolestaan valmisti sijaistason komitea. Sen puheenjohtaja vuoden 2003 loppuun asti oli Kjell Peter Söderlund Suomen Pankista, ja sihteeristön tehtäviä hoiti Suomen Pankin kansainvälinen sihteeristö. Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisen komitean alaisuudessa toimi vuonna 2003 työryhmä, joka selvitti EU:n aiheuttamia muutoksia vaalipiirin työskentelyssä. Muutokset seuraavat siitä, että EU:n sisäinen koordinaatio IMF-asioissa on lisääntynyt ja että valtaosa vaalipiirin maista on laajenemisen myötä eli 1.5.2004 jälkeen EU:n jäseniä. Myös tämän työryhmän puheenjohtajana oli Kjell Peter Söderlund Suomen Pankista.

IMF:n tarkastusvaliokuntaan, johon kuuluu kolme ulkoista jäsentä, valittiin vuoksi 2004–2006 Suomen Pankin johtokunnan jäsen Pentti Hakkarainen.

oleellista talouden ja työllisyyden kasvun kannalta.

Vaalipiiri totesi Japanin tilanteen jatkuvan vaikeana ja rahoitusjärjestelmän tilan pysyvän heikkona sekä totesi pankki- ja yrityssektorin uudistusten edenneen hitaasti. Laajojen rakenteellisten uudistusten vauhdittamisen lisäksi vaalipiiri toivoi Japanin viranomaisilta nykyistä määrätietoisempaa otetta julkisen talouden tervehdyttämisessä.

Kansainvälisen valuuttarahaston neljännen sopimusartiklan mukainen Suomen talouden ja talouspolitiikan arviointi suoritettiin kesäkuussa. Arviossaan valuuttarahasto kiittää Suomen julkisen talouden rahoitusaseman vaikuttavaa tervehdyttämistä ja toteutettuja rakenneuudistuksia, jotka auttoivat Suomen taloutta toipumaan 1990-luvun alun syvästä lamasta. Rahasto kehottaa Suomea jatkamaan tällä järkevien politiikkavalintojen linjalla myös hitaamman talouskasvun oloissa. Arvion mukaan työttömyys ja väestön nopea ikääntyminen ovat edelleen Suomen talouden merkittävimpiä haasteita. Väestön ikääntyessä nopeasti on keskeistä tukea talouden ja työllisyyden kasvua vaarantamatta kuitenkaan julkisen talouden kestävyyttä pitkällä aikavälillä.

Valuuttarahasto ilmaisi huolensa Suomen menokurin höltymisestä ja ehdotti Suomelle tavoitteeksi pitää julkinen talous ylijäämäisenä keskipitkällä aikavälillä. Rahasto suositteli julkisten menojen karsimista, mikä mahdollistaisi verojen alentamisen julkisen talouden rahoitusasemaa vaarantamatta. Rahasto suosittelee Suomelle myös työmarkkinoi-

den rakenteellisten uudistusten jatkamista ja eläkeuudistusten saattamista loppuun. Kansainvälisen valuuttarahaston arvion mukaan Suomen rahoitusjärjestelmän tila on vakaa.

Kansainvälisen valuuttarahaston maakohtaisen ja monenkeskisen seurannan (surveillance) merkitys rahoituskriisien ehkäisemisessä on viime aikoina korostunut. Keskusteltaessa seurannan tehostamisesta Suomen Pankki piti rahaston maaraporttien julkaisemisen lisäämistä tärkeänä seurannan kehittämiskanavana. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiri onkin kannanotoissaan ja omalla esimerkillään pyrkinyt edistämään IMF:n raporttien laajaa julkaisemista. Suomen Pankki kannatti valuuttarahaston toiminnan selkeyttä lisäävää uutta julkaisupolitiikkaa, jonka mukaan maaraportit lähtökohtaisesti julkaistaan.

Valuuttarahaston työ kriisien hallinnan keinojen kehittämiseksi jatkui. Työtä tehtiin julkisen sektorin velkojen uudelleenjärjestelymekanismin (Sovereign Debt Restructuring Mechanism, SDRM) luomiseksi. Riittävän kannatuksen puuttuessa nämä valmistelut kuitenkin keskeytyivät keväällä. Velkajärjestelyjä koskeva selvitystyö keskitettiin sen sijaan kahteen osa-alueeseen, yhteistoimintalausekkeisiin (Collective Action Clauses, CACs) ja menettelytapaohjeisiin (Code of Conduct). Suomen Pankki tuki näitä kaikkia velkojen uudelleenjärjestelyn helpottamiseen tähtäviä hankkeita, joita myös EU on pitänyt tärkeinä.

Valuuttarahaston tarjoamien vaihtoehtoisten rahoitusjärjestelyjen määrä

supistui vuoden aikana, kun CCL-järjestely (Contingent Credit Lines, CCL) lakasi marraskuun lopussa. Yksikään maa ei ollut käyttänyt tätä järjestelyä, jonka avulla pyrittiin suojelemaan järkevää talouspolitiikkaa harjoittavia maita rahoituskriisien leviämislä. Suomen Pankki kannatti tämän järjestelyn lakauttamista.

Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenkiintiöiden riittävyden kahdestoista säännönmukainen arviointi päättyi tammikuun 2003 lopussa. Kiintiöitä ei korotettu tässä yhteydessä. Suomen Pankki ei puoltanut kiintiöiden korotusta, vaan piti valuuttarahaston rahoitusta riittävänä. Korotusta kannattivat lähinnä kehitysmaat, koska valuuttarahastoon maksettujen kiintiöiden mukaan määräytyy kunkin maan äänivalta järjestössä. Kiintiöiden korottamisen sijaan kehitysmaiden ja siirtymätalouksien vaikutusvaltaa vahvistettiin lisäämällä niiden valmisteluresursseja ja sitä kautta mahdollisuutta aidosti osallistua johtokunnan keskusteluihin. Suomen Pankki tuki tätä lähestymistapaa.

Jäsenkiintiöt määrittelevät myös valuuttarahaston järjestelyjen kautta myöntämän rahoituksen enimmäiskoon. Normaalit luottorajat ylittävistä suurista rahoitusjärjestelyistä päätettäessä valuuttarahastossa otettiin käyttöön uusi toimintamalli. Siinä johtokuntaa informoidaan aiempaa tiiviimmin rahoituksen ehdoista ja neuvottelujen kulusta. Suomen Pankki tuki voimakkaasti näitä toiminnan avoimuutta lisääviä uusia pelisääntöjä. Niiden soveltamista testattiin ensimmäistä kertaa, kun Argentiinalle

myönnettiin rahoitusjärjestely syyskuussa. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiri pidättäytyi äänestämästä rahoitusjärjestelyn puolesta. Tämän perusteena oli se, että Argentiinan viranomaisten sitoutumista välttämättömiin sopeutustoimiin ei pidetty riittävänä, jotta maan talous saataisiin kestäväälle pohjalle ja velkatilanne hallintaan pitkällä aikavälillä.

Valuuttarahasto osallistui alueellisten kehitysrahoituslaitosten ja YK:n kanssa yhteistyöhön köyhien maiden taloudellisen aseman kohentamiseksi. Suomen Pankki tuki näkemystä, että valuuttarahastolla on köyhissä maissa tärkeä, mutta rajallinen rooli. Rahasto piti tärkeänä jatkaa neuvotteluja maailmankaupan vapauttamiseksi Cancúnin WTO-ministerikokouksen jälkeen. Rahasto ilmoitti osaltaan olevansa valmis harkitsemaan tilapäisen rahoituksen tarjoamista jäsenmaille, jos kaupan vapauttamisesta aiheutuu sopeutumiskustannuksia. Suomen Pankki kannatti tätä aloitetta sekä toimia, joilla helpotetaan kehitysmaiden tuotteiden pääsyä kansainvälisille markkinoille.

Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot

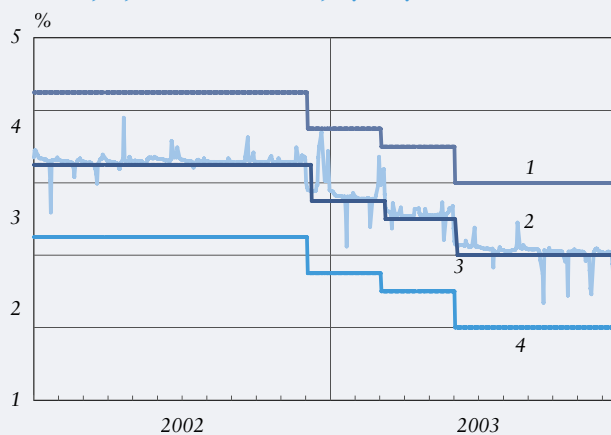
Rahapoliittiset operaatiot toteutetaan euroalueella hajautetusti. Suomessa ne toteuttaa Suomen Pankki omien vastaapuoliensa kanssa. Rahapolitiikan ohjausjärjestelmää, joka koostuu markkinaoperaatioista, maksuvalmiusjärjestelmästä ja

vähimmäisvarantovelvoitteista, ei muutettu vuoden 2003 aikana.

Rahapolitiikan ohjausjärjestelmän muuttamista koskeva, rahapoliittisten operaatioiden vastapuolille osoitettu kannanottopyyntö eteni tammikuussa 2003 siten, että EKP:n neuvosto hyväksyi kaksi harkittavana olleesta kolmesta muutoksesta. Muutosehdotukset koskivat vähimmäisvarantojen pitoajanjakson ajoitusta, perusrahoitusoperaatioiden maturiteetin lyhentämistä sekä pitempi-aikaisen rahoitusoperaation lopettamista toistaiseksi. Kaksi ensin mainittua muutosta hyväksyttiin sellaisinaan, mutta pitempiaikaiset operaatiot päätettiin edelleen säilyttää. Ohjausjärjestelmän muutokset astuvat voimaan vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä.

Avomarkkinaoperaatioiden mitoitus perustuu arvioihin euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettitarpeesta. Vuoden 2003 aikana eurojärjestelmä pystyi arvioimaan pankkijärjestelmän likviditeettitarpeen kokonaisuudessaan hyvin. Tehokasta rahapolitiikan toteutusta kuvastaa myös se, että Euroopan keskuspankki pystyi perusrahoitusoperaatioillaan ohjaamaan euroalueen lyhyitä korkoja niin, että ero neuvoston päättämän perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskoron ja lyhyiden markkinakorkojen välillä pysyi hyvin pienenä (kuvio 5). Vuoden 2003 aikana eurojärjestelmä joutui kolmesti alitarjoustilanteeseen, joka aiheutti hieman normaalia suurempaa vaihtelua lyhyissä markkinakoroissa. Alitarjoustilanteisiin jouduttiin, koska voimakkaat koronlaskuodotukset vaikuttivat euroalueen luottolaitosten tarjousten

Kuvio 5.
Eurojärjestelmän korot ja yön yli -korko

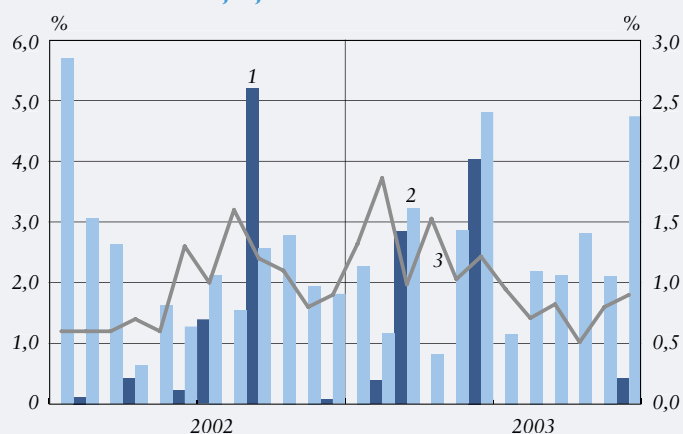
1. Maksuvalmiusluoton korko
  2. Eoniakorko
  3. Perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko
  4. Maksuvalmiusjärjestelmän talletuskorko
- Lähde: Euroopan keskuspankki.

tekoon. Korjatakseen alitarjoustilanteista aiheutuneen kahden perättäisen perusrahoitusoperaation suuren kokoeron EKP järjesti kahdesti normaalin kahden viikon perusrahoitusoperaation kanssa rinnan viikon pituisen ylimääräisen operaation. Viidennen pitoajanjakson aikana likviditeetti kasvoi liikaa, kun maksuvalmiusluottoja otettiin runsaasti, ja tästä syystä EKP toteutti likviditeettiä vähentävän hienosäätöoperaation.

Vuoden 2003 aikana EKP:n neuvosto laski perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorkoa kahdesti. Maaliskuussa minimitarjouskorkoa laskettiin 0,25 prosenttiyksikköä eli 2,50 prosenttiin ja kesäkuussa 0,50 prosenttiyksikköä eli 2,00 prosenttiin. Minimitarjouskoron laskemisen yhteydessä EKP:n neuvosto laski samalla sekä maksuvalmiusluoton

Kuvio 6.
Suomalaisten luottolaitosten osuudet eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioista ja maksuvalmiusjärjestelmästä

Pitoajanjakso alkaa kunkin kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

1. Osuus eurojärjestelmän maksuvalmiusluotoista (vasen asteikko)
2. Osuus eurojärjestelmän yötteluksista (vasen asteikko)
3. Osuus eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioista (oikea asteikko)

Lähde: Suomen Pankki.

että yötteluksille maksettavaa korkoa vastaavan verran.

Suomalaisten luottolaitosten osallistuminen eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin

Suomalaisten luottolaitosten likviditeettitilanne pysyi vuonna 2003 hyvänä. Silti suomalaiset luottolaitokset osallistuivat eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Luottolaitosten osuus euroalueella jaetusta likviditeetistä kasvoi vuonna 2003 edellisvuoden keskimääräisestä 0,6 mrd. eurosta 0,8 mrd. euroon (kuvio 6). Prosentuaalisesti suomalaisten luottolaitosten osuus säilyi kuitenkin

edellisvuotiseen tapaan 0,9 prosentissa, sillä eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioissa jaetun likviditeetin keskimäärä lisäntyi 96,1 mrd. euroon vuonna 2003, kun se vuonna 2002 oli ollut 66,4 miljardia. Suomen Pankin yhdestätoista rahamarkkinaoperaatioiden vastapuolelta perusrahoitusoperaatioihin osallistui edellisvuotiseen tapaan neljä pankkia, mikä kuvastaa, että aktiivisuus on edelleen keskittynyt vain osaan luottolaitoksista.

Maksuvalmiusluottojen ja tehtyjen yöttelutuksien perusteella suomalaisten luottolaitosten likviditeetti säilyi vuoden aikana hyvänä. Luottolaitokset tarvitsivat maksuvalmiusluottoja vuonna 2003 keskimäärin 2,1 milj. euroa, mikä on 0,7 % koko euroalueen maksuvalmiusluotoista. Tämä oli 0,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2002. Yöttelutuksia suomalaiset luottolaitokset tekivät 2,3 % koko euroalueen yhteismäärästä, mikä oli 0,3 prosenttiyksikköä edellisvuotista vähemmän.

Suomalaisten luottolaitosten osuus koko euroalueen vähimmäisvarantovelvoitteista oli vuonna 2003 keskimäärin 1,6 % eli edellisvuotisen verran.

Vakuuslistojen yhdistämistä harkitaan

Euroalueen keskuspankkien luotonannon on perustuttava riittäviin vakuuksiin. Eurojärjestelmän hyväksymät vakuudet jaetaan ykkös- ja kakkoslistan vakuuksiin, joista ensin mainitut valitaan samoin kelpoisuusehdoin koko euroalueella, kun taas jälkimmäisiin sovelletaan kansallisia kelpoisuusehtoja. Ykköslista koostuu jälkimarkkinakelpoisista velkainstrumen-

teista. Kakkoslistat puolestaan sisältävät sellaisia instrumentteja, kuten pankkilainat ja osakkeet, sekä sellaisia luottolaitosten velkainstrumentteja, joilla ei ole ykköslistan vaatimusten mukaista luottokelpoisuusluokitusta tai pörssilistausta. Suomen Pankin kakkoslistalla on ollut suomalaisten pankkien sijoitustodistuksia.

Euroopan keskuspankki ja euroalueen keskuspankit ovat pohtineet vakuuslistojen yhdistämistä, koska nykyinen käytäntö ei välttämättä takaa alueen pankeille tasapuolista kohtelua eikä avoimuutta. Saadakseen selville myös markkinaosapuolten näkemykset yhden listan käyttöön siirtymisestä Euroopan keskuspankki pyysi niiltä kannanottoja kysymykseen. Yhteenveto kannanottopyyntöön tulleista vastauksista julkaistiin EKP:n Internet-sivustossa. Suurin osa vastanneista kannatti yhden vakuuslistan käytäntöön siirtymistä. Lisäksi toivottiin, että keskuspankit hyväksyisivät mahdollisimman paljon erilaista vakuusmateriaalia. Eurojärjestelmä hyödyntää markkinaosapuolten näkemyksiä harkitessaan vakuuskäytännön kehittämistä.

Päivänsisäisen luoton vakuusmateriaaliksi Suomessa ja eräissä muissa euromaissa aikoinaan hyväksytyjen tanskalaisten, ruotsalaisten ja englantilaisten velkainstrumenttien eli ns. outs-vakuuksien kelpoisuudesta päätettiin luopua, koska niiden käyttö vakuutena oli erittäin vähäistä. Tämän jälkeen kaikki eurojärjestelmän hyväksymät vakuudet ovat euromääräisiä.

Suomalaiset luottolaitokset toimittivat Suomen Pankille rahapoliittisten ope-

raatioiden ja päivänsisäisen luoton vakuuksia vuonna 2003 keskimäärin 8,9 mrd. euron verran. Näistä noin 11 % oli kotimaisia ykköslistan papereita, 38 % muissa EU-maissa liikkeeseen laskettuja ykköslistan papereita ja 51 % kotimaisia kakkoslistan papereita. Edellisvuotiseen määrään verrattuna vakuuksia oli keskimäärin 0,4 mrd. euroa enemmän.

Suomen Pankissa oli vuonna 2003 säilytyksessä muiden euromaiden keskuspankkien vakuuksia keskimäärin 2,3 mrd. euron arvosta. Euroalueen keskuspankit, Suomen Pankki mukaan lukien, toimivat toistensa ja EKP:n omaisuuden säilyttäjinä ("kirjeenvaihtajina") eli säilyttivät toistensa arvopapereita, jotka on hyväksytty niiden paikallisiin säilytys- ja selvitysjärjestelmiin.

Vakuushallinta sujui vuonna 2003 virheettömästi ja viivytyksettä. Monimutkaisen järjestelmäympäristön ja manuaalisten työvaiheiden vuoksi Suomen Pankki ei nykyisellään kuitenkaan täytä eurojärjestelmässä vuoden 2004 alusta tavoitteeksi asetettuja läpimenoaikoja ulkomaisten vakuuksien käsitelyssä. Tavoiteaikoihin on tarkoitus päästä vuoden 2005 alusta.

Rahoitusmarkkinat

Suomen Pankki toimii vakaan, luotettavan ja tehokkaan rahoitus- ja maksujärjestelmän ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Suomessa. Näistä tehtävistä johdettujen tavoitteiden toteutumiseen pankki pyrkii vaikuttamalla niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin ja etenkin pohjoismaisella ja EU-tasolla.

Tavoitteiden saavuttamiseksi Suomen Pankki lisäsi vaikuttamistaan julkaisu- ja kannanotoin sekä kehitti vakaustilanteen ja mahdollisten uhkatekijöiden analyysia. Lisäksi Suomen Pankki toimi yleisvalvojana ja suuntasi voimavaroja sääntelyn ja valvonnan sekä kriisienhallinnan menetelmien kehittämiseen. Suomen Pankki on tiivistänyt rahoitusmarkkinayritysten ja viranomaisten keskinäistä keskusteluyhteyttä. Suora yhteistyö on lisääntynyt etenkin muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden viranomaisten kanssa rahoitusmarkkinoiden rakenteellisten muutosten sekä EU:n laajenemisen tähden. Lisäksi pankki osallistui useisiin kansainvälisten yhteistyöelinten kokouksiin, joissa käsiteltiin rahoitusmarkkinakysymyksiä. EKPJ:ssä Suomen Pankki on jäsenenä useassa komiteassa ja niiden alatyöryhmissä, joissa käsitellään rahoitus- ja maksujärjestelmien vakautta, luotettavuutta ja tehokkuutta. EKPJ:n lisäksi keskeisiä yhteistyötahoja ovat mm. EU:n komiteat, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), OECD ja Kansainvälinen järjestelypankki (BIS).

Rahoitusmarkkinoiden vakausanalyysi ja yleisvalvonta

Suomen Pankki analysoi jatkuvasti Suomen rahoitusmarkkinoiden toimin-

taa, tilaa ja kehitystä makrovakan kannalta. Vuonna 2003 erityiskysymyksenä käsiteltiin mm. makrotaloudellisten tekijöiden vaikutusta rahoitusmarkkinoihin, pankkisektorin vakavaraisuuden sääntelyn uudistamisen vaikutuksia sekä maksujärjestelmien ja arvopaperi-infrastruktuurin riskejä ja rakennetta.

Lokakuussa 2003 julkaistiin Euron & talouden ensimmäinen rahoitusjärjestelmän vakautta käsitellyt erikoisnumero (ns. vakausjulkaisu). Vastaisuudessa tällainen raportti ilmestyy kerran vuodessa syksyisin. Rahoitusmarkkinoiden vakautta laajasti ja monipuolisesti arvioinut julkaisu herätti reaktioita ja vilkasta keskustelua julkisuudessa. Lisäksi Euro & talous -lehdessä julkaistiin kertomusvuoden aikana kaksi Suomen rahoitusjärjestelmän vakautta käsitellyttä artikkelia. Samat vakausarviot julkaistiin myös englannin kielellä vastaavissa Bank of Finland Bulletinin erikoisnumerossa ja artikkeleissa. Vuoden 2003 aikana julkaistiin myös Suomen rahoitusmarkkinoiden rakenteita esittelevä yleisteos ja laajat sarjajulkaisut maksujärjestelmäriskien sääntelystä ja hallinnasta sekä arvopaperistamisesta.

Julkaisuissa todettiin, että rahoitusmarkkinoiden riskinsietokykyä ovat vuoden 2003 aikana koetelleet sekä maailmantalouden elpymisen hitaus että kansainväliset epävarmuudet ja tasapainottomuuksien kärjistyminen. Erityistä huolta on viime aikoina herättänyt useissa maissa luottoekspansion tukema asuntojen ja kiinteistöjen hintojen nousu. Taustalla on erittäin alhaisena pysynyt korkotaso (kuviot 7 ja 8). Raha- ja pää-

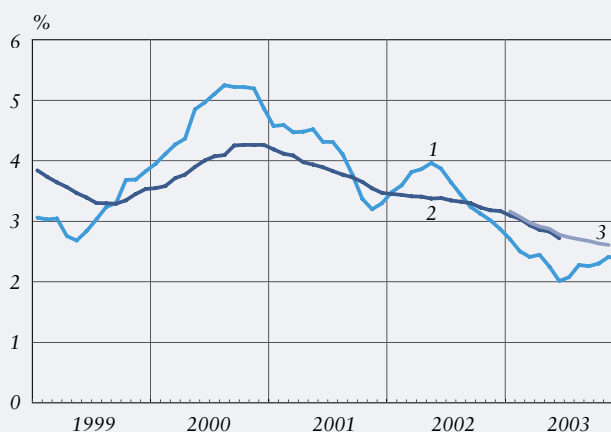
omamarkkinat ovat kuitenkin osoittaneet toimiviksi vaikeissa olosuhteissa, ja taloudellisen toimeliaisuuden elpymisen loppuvuonna helpotti tilannetta. Osakekurssit kääntyivät nousuun, kursien heilahtelu vaimeni sekä joukkolainojen riskipreemiot pienenevät.

Kesäkuun Euro & talous -lehdessä julkaistussa vakauserikselissä Suomen finanssisektorin tilan todettiin pysyvän vakaana, mikäli talouskehitys on ennustetun kaltaista. Suurimpina riskeinä pidettiin, kuten aiemminkin, globaaliin talouskehitykseen sisältyvää heikkoutta ja ulkomailta mahdollisesti välittyviä häiriöitä.

Lokakuun vakauserikselissä todettiin Suomen rahoitusjärjestelmän tilan pysyvän vakaana, jos talouskehitys toteutuu ennustetulla tavalla. Suomen Pankissa tehtyjen arvioiden perusteella suomalaisen pankkijärjestelmän tappiopuskurit kestäisivät parin vuoden pitkisen talouden nollakasvun sekä varallisuushintojen selvän laskun. Laskukauden pitkittyminen Suomessa yhdessä laajemman eurooppalaisen taantuman kanssa merkitsisi arvioiden mukaan kuitenkin pankkisektorin ongelmien lisääntymistä mm. luottotappioiden kasvun kautta. Joulukuun Euro & talous -lehden vakauserikselissä todettiin vakauserikselien hieinan lieventyneen lokakuun arvion jälkeen, mikä johtui suhdannenäkymien paranemisesta.

Pohjoismainen rahoituspalvelusektorin integraatio eteni nopeasti vuoden 2003 aikana. Markkinaosuudeltaan Suomen suurin pankki Nordea ilmoitti aloitavansa rakenteensa muuttamisen

Kuvio 7.
Talletuspankkien kokonaismarginaali ja 12 kk:n euribor

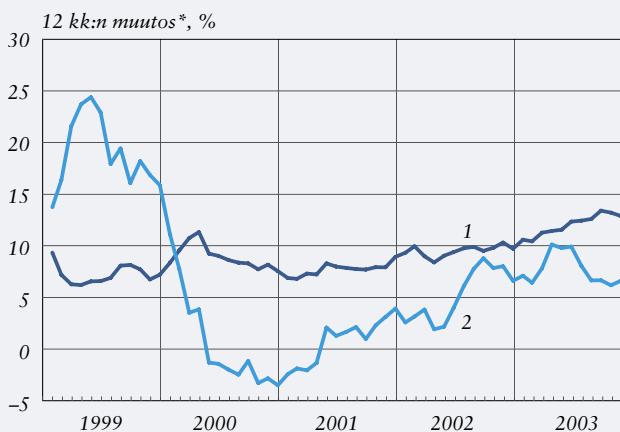
1. 12 kk:n euribor

2. Talletuspankkien kokonaismarginaali

3. Talletuspankkien kokonaismarginaali (uusi tiedonkeruu)

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 8.
Rahalaitosten lainamäärien kasvu

1. Kotitalouslainat

2. Yrityslainat

* Laskettu virtatiedoista.

Lähde: Suomen Pankki.

eurooppayhtiöksi. Suunnitelmien mukaan Nordea keskittää toimintaansa Pohjoismaissa vastaisuudessa yhteen yhtiöön, ja Nordean toiminta Suomessa (kuten myös Tanskassa ja Norjassa) muuttuu sivukonttoripohjaiseksi.

Lokakuussa 2003 Nordean ylimääräinen yhtiökokous muutti konsernin yhtiöjärjestystä niin, että eurooppayhtiön vaatimat toimet ovat mahdollisia; näin mm. holdingyhtiö on muutettu Nordea Bank AB (publ) -pankiksi. Suunnitelmien mukaan Nordea Bank Sverige fuusioituu Nordea Bank AB:hen vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä. Muut pankit fuusioidaan ruotsalaiseen pankkiin, kun eurooppayhtiön muodostaminen on

juridisesti mahdollista eli lokakuusta 2004 lukien. Nordean tavoitteena on juridisen rakenteen muutosprosessin vieminen loppuun vuonna 2005.

Yhtiörakenteen suunniteltu muutos edellyttäisi Nordean mukaan eräitä muutoksia verolakeihin ja talletussuojaan. EU:ssa hyväksytyyn kotivaltioperiaatteen mukaan Nordean valvontavastuu kuuluu yhtiörakenteen muutoksen jälkeen Ruotsin valvontaviranomaiselle. Pohjoismaiden valvojat keskustelevat parhaillaan siitä, mitä isäntävaltion (esim. Suomi) valvoja odottaa kotivaltion (Ruotsi) valvojalta.

Pohjoismaiden ja Baltian arvopaperimarkkinoilla merkittävä muutos oli

Taulukko 1.
Talletuspankkiryhmien tulostietoja

	Rahoituskate, milj. euroa			Liikevoitto, milj. euroa			Kulut, % tuotoista		Vakavaraisuus 31.12.2003	
	2003	2002	Muutos, %	2003	2002	Muutos, %	2003	2002	Ensisij. omilla varoilla, %	Koko vakavaraisuus, %
Nordea-konserni	3 366	3 451	-2,5	1 812	1 547	17,1			7,3	9,3
* Nordea-konserni, pankkitoiminta	3 658	3 754	-2,6	1 587	1 721	-7,8	63	64		
Sampo-konserni				464	542	-14,4			13,5	12,4
* Sampo-konsernin luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	404	448	-9,8	233	252	-7,5	64	64	10,9	13,5
OP-ryhmä	798	857	-6,9	515	459	12,2	62	61	14,0	15,4
* OKO-konserni	161	161	0,0	174	96	81,3	45	56	7,0	11,0
Säästöpankit (pl. Aktia) yhteensä	114	128	-10,8	41	59	-30,0	72	63	17,2	18,9
Aktia Säästöpankki -konserni	74	75	-1,7	30	20	53,3	73	81	9,7	13,9
Paikallisuuspankit	76	83	-8,2	30	33	-8,0	70	68		21,0
ÅAB-konserni	30	32	-6,0	15	14	7,0	70	69	9,3	11,4
eQ Online -konserni	2	1	51,4	0	-2		100	112	35,0	35,0
Muut kuin Nordea, yhteensä	1 498	1 624	-7,8	865	834	3,7				

Lähde: Pankkien tilinpäätös- ja tulostiedotteet helmikuussa 2004. Huom. Tyhjät kohdat taulukossa tarkoittavat, että tieto ei ole saatavissa tai sitä ei ole julkistettu.

puolestaan syyskuussa toteutettu Tukholman pörssin omistajan OM:n ja Suomessa ja Baltiassa markkinapaikkoja ylläpitävän HEXin fuusio. Suomen Pankki esitti fuusion onnistumismahdollisuuksista ja valvonnan yksityiskohtiin liittyvistä haasteista kriittisen arvionsa julkisesti lokakuun vakauseraportissa. Arviossa korostettiin erityisesti tarvetta tehostaa ja kehittää arvo-osuusrekisterin ja selvitysjärjestelmien toimintoja. Suomen Pankki hyväksyi OM:n ja HEXin yhdistymisen OMHEXiksi ja luopui omistuksestaan HEXissä yhdistymisen toteuduttua osakevaihdon ja listautumisen myötä.

Nordean ja OMHEXin rakenteelliset muutokset merkitsevät, että vakausanalyysiä, yleisvalvontaa ja kriisinhallintavalmiuksia on kehitettävä ja yhteistyötä Pohjoismaiden ja Baltian maiden keskuspankkien välillä syvennettävä.

Maksujärjestelmien yleisvalvonta-tehtävänsä nojalla Suomen Pankki valvoi Suomessa toimivia maksujärjestelmiä, joita ovat mm. pankkien välinen maksuliikennejärjestelmä (PMJ), pankkien online-pikasiirrot ja sekittämisen järjestelmä (POPS) sekä Suomen Pankin TARGET-komponentti BoF-RTGS¹. Eurojärjestelmän osana Suomen Pankki valvoi myös muita EU:n maksujärjestelmiä. Käyttäjät ja omistajaroolinsa nojalla Suomen Pankki kiinnitti vuonna 2003 lisääntyvää huomiota HEX-konsernin ja erityisesti konserniin kuuluvan arvopaperikeskuksen (APK) järjestelmien toimintavarmuuteen ja kehityshankkeiden edistymiseen.

¹ BoF-RTGS (Bank of Finland Real-Time Gross Settlement System) on reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä, jossa maksut suoritetaan reaaliaikaisesti bruttoperiaatella eli yksitellen.

APK:n uuden osakeselvitysjärjestelmän (HEXClear) käyttöönottoa edeltäneessä projektivaiheessa Suomen Pankki kiinnitti ennalta huomiota uudistusten myötä koitaviin riskeihin. Pankki edellytti APK:lta niin ikään huolellista suunnittelua ja testausta yhteistyössä osapuoltensa kanssa sekä sitä, että APK rakentaisi riittävät kannustimet luotettavan järjestelmän toimintaedellytysten ylläpitämiseksi myös tulevaisuudessa. Uuden osakeselvitysjärjestelmän käyttöönotto sujui onnistuneesti.

Kotimainen viranomaisyhteistyö

Suomen Pankki osallistui aktiivisesti viranomaisyhteistyöhön mahdollisten rahoitusjärjestelmää kohtaavien kriisien hallintavalmiuksien parantamiseksi. Käytännössä työ sisältää erilaisten rahoitusjärjestelmän uhkatekijöiden hahmottamista ja viranomaisten yhteistyövalmiuksien edistämistä.

Suomen Pankki osallistui myös rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan kehittämiseen. Pankilla oli edustaja sekä Rahoitustarkastuksen että Vakuutusvalvontaviraston johtokunnassa. Lisäksi Suomen Pankki osallistui valtiovarainministeriön lainvalmistelutyöryhmiin ja antoi yhteensä 22 lausuntoa rahoitusmarkkinoiden sääntelystä. Tärkeimmät uudistushankkeet, joiden valmistelussa pankki oli mukana työryhmäjäsenyyden tai lausunnon kautta, olivat seuraavat:

– Vuonna 2003 uudistettiin luottolaitoslaki ja eräitä siihen liittyviä muita lakeja. Uudistetuissa laeissa määritellään mm. muiden yritysten kuin luottolaitos-

ten oikeus ottaa vastaan takaisinmaksettavia varoja yleisöltä. Pankeilla säilyy kuitenkin sekä yksinoikeus käyttää varoista sanaa ”talletus” että yksinoikeus varojen talletussuojaan. Lakiuudistuksen yhtenä tarkoituksena oli panna Suomessa täytäntöön EU:n direktiivi, jolla säännellään sähköisen rahan liikkeeseenlaskua sekä tämän liiketoiminnan aloittamista ja valvontaa. Lisäksi muun kuin nykyisen luottolaitostoiminnan yhteydessä harjoitettava yleinen maksujenvälitys ja sähköisen rahan liikkeeseenlasku muuttui toimiluvan alaiseksi. Muutosta varten perustettiin uusi luottolaitostyyppi, maksuliikkeyhteisö, jota koskeva sääntely poikkeaa muiden luottolaitosten sääntelystä.

– Valmiuslain uudistus tuli voimaan 1.8.2003. Valmiuslaissa ovat vakaviin kriiseihin varautumisen keskeiset säädökset, ja uudistetussa valmiuslaissa on nyt mukana omana pykälänään mahdollisuus myöntää säännöstelyvaltuudet viranomaisille. Uudistuksen valmistelun yhteydessä Suomen Pankki katsoi, että sillä on parhaat edellytykset huolehtia maksu- ja muun rahoitusjärjestelmän toimintakyvyn ylläpidosta myös valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa. Lisäksi poikkeusoloissa on välttämätöntä harjoittaa erityisen läheistä yhteistyötä Euroopan komission, EKP:n sekä yksittäisten jäsenvaltioiden kesken.

– Valtioneuvosto asetti toukokuussa 2002 työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida lainsäädäntötarvetta Suomessa tarjottavien säästötuotteiden keskinäisten kilpailuedellytysten tasapuolisuuden varmistamiseksi. Tämän ns. Siva-työryhmän

väliraportti valmistui helmikuussa 2003 ja työ kokonaisuudessaan joulukuussa 2003. Työryhmä ehdottaa, että henkivakuutuksia, sijoitusrahasto-osuuksia, pankkitalletuksia ja suorien arvopaperisijoitusten tarjoamista sijoituspalveluina tulisi tarkastella keskenään kilpailevina säästötuotteina. Työryhmän mukaan säästötuotteiden sääntelyä tulisi pyrkiä yhdenmukaistamaan lähinnä eri toimialojen välisen kilpailun lisäämiseksi erityisesti verotuksen osalta. Lisäksi tuotteiden markkinointia ja sopimusehtoja koskevien periaatteiden yhdenmukaisuutta tulisi edistää. Työryhmän puheenjohtajana toimi Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski.

– Valtiovarainministeriön asettama Suomen Pankki -lain tarkistustyöryhmä jätti esityksensä toukokuussa 2003. Työryhmä ehdotti muutoksia Suomen Pankin oman pääoman määrää, varauksia ja voiton käyttöä koskeviin säännöksiin. Ehdotuksen mukaan Suomen Pankki tulouttaisi rahastoistaan valtiolle kerta-luonteisesti 1 085 milj. euroa ja lisäksi pankin voitto tuloutettaisiin normaalisti kokonaisuudessaan valtiolle. Tarkistustyöryhmän ehdotukseen sisältyy myös säännös Suomen Pankin oikeudesta antaa sellaisia maksu- ja selvitysjärjestelmien hallinnon, sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan toiminnallisia yksityiskohtia koskevia määräyksiä, joita Euroopan keskuspankin antamien suuntaviivojen tai ohjeiden täytäntöönpano edellyttää. Työryhmän muistioon sisältyy Suomen Pankkia edustaneiden jäsenten eriyvä mielipide oman pääoman määrästä ja voitonjaosta.

Suomen Pankin johtokunta, pankki-
valtuusto ja tilintarkastajat olivat työryh-
män ehdotuksesta antamissaan lausun-
noissa samaa mieltä siitä, että ottaen
huomioon toimintaympäristön lisäänty-
nyt epävarmuus ja mahdolliset häiriö- ja
kriisitilanteet, Suomen Pankin pysyväis-
luonteisen oman pääoman pienentämi-
nen ei ole perusteltua. Tämän lisäksi
pankin johtokunta sekä pankkivaltuusto
esittivät kantanaan, että ehdotus normin-
antovallan muutoksiksi on erityisen mer-
kityksellinen ja tarpeellinen.

– Hallituksen marraskuussa edus-
kunnalle antaman esityksen mukaan pää-
omia ei tuloutettaisi valtiolle lainkaan,
mutta Suomen Pankin voitto siirrettäisiin
kokonaisuudessaan valtiolle, ellei pankki-
valtuusto toisin päättä. Lisäksi pankin
varauksientekomahdollisuuksia rajoitet-
taisiin nykyisestä. Hallitus veti laki-
muutosesityksen pois eduskuntakäsitte-
lystä helmikuussa 2004.

Kansainvälinen viranomaisyhteistyö

Kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä
on merkille pantavaa yhteyksien tiivistä-
minen Pohjoismaiden ja Baltian maiden
viranomaisten kanssa. Tähän on syynä
rahoitusmarkkinoiden nopea integroitui-
minen tällä alueella (esim. Nordea ja
OMHEX).

Euroopan keskuspankkijärjestelmän
piirissä rahoitusmarkkinoiden vakaus-
kysymyksiä analysoi ja koordinoi pankki-
valvontakomitea (Banking Supervision
Committee). Siinä ovat mukana kaikki
EU:n keskuspankit sekä pankkivalvonta-
viranomaiset. Vuonna 2003 sen alatyö-
ryhmissä mm. laadittiin EU-alueen pank-

kijärjestelmän vakautta arvioivat kaksi
raporttia ja pankkisektorin rakennekehi-
tystä analysoiva raportti sekä käsiteltiin
ns. Basel II -uudistuksen (ks. jäljempänä)
rakenteellisia vaikutuksia.

EU-tason rahoitusmarkkinainteg-
raation eteneminen ja syveneminen sai
lisävauhtia muun muassa EU:n laajene-
misprosessin myötä. Rahoitusmarkkinoi-
den yhdentymisen edellyttää valvonta-
yhteistyön ja sääntelyn tehostamista EU-
tasolla. EU:n talous- ja rahoituskomitea
on omalla panoksellaan vauhdittanut
tätä kehitystä. Suomen tavoitteena kansain-
välisessä rahoitusmarkkinoiden
kehittämisessä on ollut tiivistää rahoitus-
valvontayhteistyötä sekä kansainvälisesti
että EU:n piirissä. Talous- ja rahoitus-
komitean aloitteesta EU:n rahoitusmark-
kinoiden sääntelyssä alettiin vuonna 2003
laajentaa ns. Lamfalussy-menettelyä arvo-
paperimarkkinoiden lisäksi rahoitusmark-
kinoiden muille lohkoille. Lisäksi vuoden
aikana aloitti talous- ja rahoituskomitean
aloitteesta perustettu rahoituspalvelujen
komitea (Financial Services Committee).
Rahoitusmarkkinoiden valvojien yhteis-
työtä talous- ja rahoituskomitea edisti
järjestämällä kaksi vakauskeskustelua,
joihin jäsenten lisäksi ottivat osaa kes-
keisten valvojien komiteoiden puheen-
johtajat. Talous- ja rahoituskomitean
lisäksi Suomen Pankki osallistui Euroo-
pan komission pankkialan neuvoa-anta-
van komitean (Banking Advisory Com-
mittee, BAC) työskentelyyn. Euroopan
maksujärjestelmien kehittymisen kannal-
ta keskeinen hanke on Euroopan komis-
sion valmisteleva maksujärjestelmä-
alueen lainsäädäntöehdotus. Ehdotuksen

avulla pyritään luomaan yhtenäinen maksualue ja parantamaan kilpailuolojen yhdenmukaisuutta sekä vakautta.

Maksu- ja selvitysjärjestelmäkysymyksiä EKPJ:ssä käsittelee maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea (Payment and Settlement Systems Committee). Vuonna 2003 komitean keskeisimpiä tehtäviä olivat TARGETin uuden sukupolven – TARGET 2:n – suunnittelu sekä uusien yleisvalvontastandardien kehittäminen. Näitä standardeja ovat mm. eurojärjestelmän pieniä maksuja välittävien maksujärjestelmien valvonta -standardi sekä turvallisuustavoitteet elektronisen rahan järjestelmille. Järjestelmät tullaan arvioimaan suhteessa näihin standardeihin vuoden 2004 aikana. Tämän lisäksi eurojärjestelmä kehitti yhteistyössä EU:n pankkisektorin kanssa sisämarkkinoiden yhteistä maksualueita. Vuonna 2003 Euroopan keskuspankki ja eurojärjestelmä pyysivät julkisia kannanottoja mm. eurojärjestelmän vakuuskäytännön kehittämiseen sekä EKPJ:n ja Euroopan arvopaperimarkkinoiden valvojien komitean yhteisessä työryhmässä luotuihin arvopaperien selvitys- ja toimitusjärjestelmästandardeihin.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä arvioi säännöllisesti, täyttävätkö EKPJ:n rahapoliittisissa operaatioissa käytettävät arvopaperien selvitys- ja toimitusjärjestelmät ja niiden väliset linkit niille asetetut käyttäjästandardit. Suomen Pankin arvion mukaan APK:n velkainstrumenttien selvitys- ja toimitusjärjestelmä täyttää nämä yhteisesti sovitut periaatteet. Suomen Pankki osallistui muuttuvaa selvitysjärjestelmäpolitiikkaa koskeviin kes-

kusteluihin sekä yhteisten, arvopaperikaupan jälkeisiä selvitys- ja toimitusjärjestelmien prosesseja ja toimintoja koskevien standardien määrittelyyn EKPJ:n ja Euroopan arvopaperimarkkinoiden valvojien komitean yhteisessä työryhmässä.

Kansainvälisen rahoitusjärjestelmän sääntelyn kannalta keskeinen hanke on Baselin pankkivalvontakomitean koordinoima vakavaraisuusvaatimusten uudistus (ns. Baselin II sopimus), jonka on suunniteltu tulevan voimaan vuoden 2006 loppuun mennessä. EU:ssa uusien vakavaraisuussäännösten voimaantuloa valmisteltiin pankkialan neuvota-antavassa komiteassa (BAC) ja sen alatyöryhmässä. EU:n vakavaraisuussäännösten uudistus koskee luottolaitosten lisäksi myös sijoituspalveluyrityksiä.

Rahoitusjärjestelmän kriisienhallinnan ongelmat on nostettu entistä enemmän esille kansainvälisessä keskustelussa. Suunnittelutyö likviditeettihäiriöiden ja vastaavien tilanteiden hoitamiseksi keskuspankkien myötävaikutuksen ja viranomaisten kansainvälisen yhteistyön avulla on Euroopassa jo edistynyt käytännössä. Myös Suomen Pankki allekirjoitti maaliskuussa 2003 voimaan tulleen EU:n pankkivalvojien ja keskuspankkien sopimuksen korkean tason yhteistyöperiaatteista kriisinhallintatilanteissa. Kesäkuussa 2003 pohjoismaiset keskuspankit solmivat rahoituskriisien hallintaa, lähinnä tietojen vaihtoa koskevan yhteistoimintasopimuksen. Pohjoismaista sopimusta sovelletaan vakavan ongelman uhatessa pankkia, jonka kotipaikka on jossakin Pohjoismaassa tai jolla on toimipaikkoja muissa Pohjoismaissa.

Maksuliike

Suomen Pankki tarjoaa keskuspankki-rahaan perustuvia maksupalveluja rahalaitoksille ennen kaikkea koti- ja ulkomaisten rahalaitosten välisten suurten maksujen hoitamiseksi. Maksuliikenteen toimivuutta edistää se, että tilinhaltijoilla on mahdollisuus saada päivänsisäistä luottoa vakuuksia vastaan joustavan limiittijärjestelmän avulla.

Suomen Pankin reaaliaikaisen maksujärjestelmän BoF-RTGS:n asiakkaina ja tilinhaltijoina ovat suomalaiset pankit, osa ulkomaisten pankkien paikallisista sivukonttoreista, Suomen Arvopaperikeskus sekä Helsingin Pörssi, Valtiokonttori ja Automatia. Säästöpankeilla, osuuspankeilla ja paikallisosuuspankeilla on pääsy järjestelmän palveluihin keskusrahallaitostensa välityksellä. Tilinhaltijoiden määrä kasvoi vuoden aikana yhdellä ja on nyt 18.

Suomen Pankki käy säännöllistä vuoropuhelua rahalaitosten kanssa maksujärjestelmäasioissa niin periaatteellista kysymyksistä kuin ajankohtaisista operatiivisista teemoista. Näin se pyrkii varmistamaan osaltaan, että eurojärjestelmä ottaa käyttäjien tarpeet asianmukaisesti huomioon ja vastaa niihin tarkoituksenmukaisella tavalla. Operatiivisten asioiden käsittelyyn keskittyvä TARGET-käyttäjätöimikunta kokoontui kertomusvuonna viisi kertaa.

Suomen Pankin RTGS-järjestelmä on osa EU-alueen euromääräistä TARGET-järjestelmää (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System), jossa maksut välitetään reaaliajassa ja suoritetaan keskuspankkirahalla. TARGET on tarkoitettu

ensisijaisesti yhteisen rahapolitiikan tehokkaaseen toteutukseen, mutta sen tavoitteena on myös tehostaa maasta toiseen suoritettavien euromääräisten maksujen välitystä sekä tarjota luotettava ja turvallinen järjestelmä kotimaisille ja ulkomaisille suurille maksuille. Lisäksi Suomen keskeisten kotimaisten maksujärjestelmien katteet välitetään BoF-RTGS:ssä.

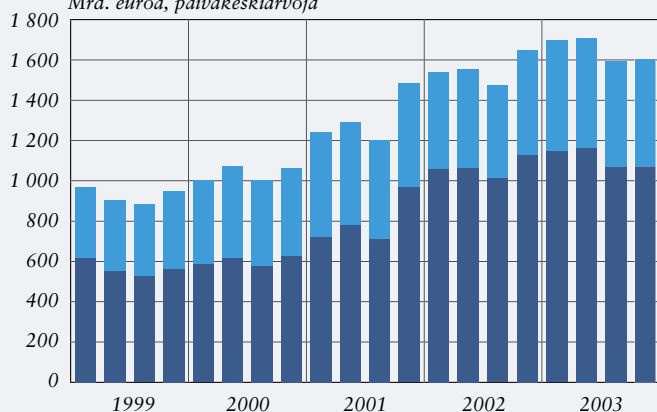
Vuoden 2003 aikana TARGET-maksuliikenne koko euroalueella säilyi ennallaan (kuvio 9). Maasta toiseen välitettiin keskimäärin 60 000 TARGET-maksua päivässä ja maiden sisäisiä keskuspankkien RTGS-järjestelmien kautta välitetyjä maksuja oli keskimäärin 200 000 päivässä (kuvio 10). TARGET-maksujen yhteenlaskettu arvo päivässä oli keskimäärin 1 650 mrd. euroa. Maasta toiseen välitettyjen TARGET-maksujen arvosta 95 % ja lukumäärästä 51 % oli pankkien välisiä maksuja ja loput asiakasmaksuja. Suomalaiset tilinhaltijat siirtävät suhteellisesti enemmän pankkien välisiä tukkumaksuja TARGETissa kuin muiden maiden pankit. Suomen osuus maasta toiseen välitettyjen TARGET-maksujen lukumäärästä oli noin 0,9 % ja arvosta noin 1,1 %.

TARGETin käytettävyyssaste oli 99,79 % vuonna 2003. Suomen Pankin RTGS-järjestelmä ja sen TARGET-yhteys toimivat edelleen hyvin luotettavasti ja käytettävyyssaste oli 99,92 %, joskin erisistä johtuneita teknisiä häiriöitä oli totuttua enemmän.

Suomen Pankin RTGS-järjestelmän kautta hoidetaan keskeisten järjestel-

Kuvio 9.
TARGET-maksujen liikevaihto neljännesvuosittain

Mrd. euroa, päiväkeskiarvoja

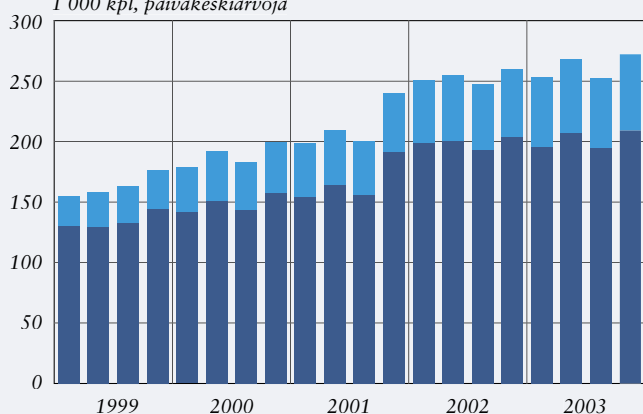
1. Ulkomaiset maksut

2. Kotimaiset maksut

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Kuvio 10.
TARGET-maksujen lukumäärä neljännesvuosittain

1 000 kpl, päiväkeskiarvoja

1. Ulkomaiset maksut

2. Kotimaiset maksut

Lähde: Euroopan keskuspankki.

mien, kuten CLS-pankin¹, EURO 1:n ja Suomen Arvopaperikeskuksen toimitusjärjestelmien katteensiirrot. Osalla näistä maksuista on taipumus keskittyä aamupäivään, mikä asettaa huomattavia vaatimuksia jatkuvuus- ja varajärjestelyille. Vaikka maksujen manuaalinen käsittelykapasiteetti on häiriötilanteissa nykyisellään varsin rajallinen, Suomen Pankki on kyennyt välittämään kaikki kriittiset TARGET-maksut.

TARGET-tapahtumamaksu on sama kaikissa TARGETissa mukana olevissa RTGS-järjestelmissä. Se on porrastettu tapahtumamäärien mukaan 0,80 eurosta 1,75 euroon tapahtumaa kohden. Vastaava kotimainen RTGS-maksu on 0,35–0,80 euroa. Lisäksi peritään kuukausittain maksettavia ylläpitomaksuja sekä uusilta asiakkailta kertakorvaus liittymisestä. Suomen Pankin perimät palvelumaksut ovat noin 300 000 euroa vuodessa.

Uusi TARGET-korvausjärjestelmä tuli voimaan 1.7.2003. Sitä sovelletaan TARGETin häiriötilanteiden vuoksi päivän aikana toteutumatta jääneisiin kotimaisiin ja maasta toiseen suoritettaviin maksuihin paitsi jos kyseessä on EKPJ:stä riippumaton syy.

Suomen Pankin TARGET- ja RTGS-varajärjestelyt ovat pääosin teknisiä. Laitteiden ja tietoliikenneyhteyksien varajärjestelyt toimivat siten, että normaalisti käytettävien laitteiden vikaantuessa tilinhaltijayhteyksien käyttöä voidaan lähes heti jatkaa. TARGETin tiuk-

¹ Continuous Linked Settlement eli jatkuva linkitetty katteensiirto on CLS-pankin tarjoama keskeisten valuuttojen selvityspalvelu.

kojen jatkuvuusvaatimuksien mukaisesti laitteistot on kahdennettu. Varajärjestelyjä testataan säännöllisesti. Kattava riskianalyysi suoritettiin loppuvuonna 2003 ja siinä käytettiin uutta TARGETin riskienhallintakehikkoa, jonka laatimiseen pankki on osallistunut.

EKP:n neuvosto teki 24.10.2002 strategisen päätöksen rakentaa TARGET-järjestelmän uusi sukupolvi. Tämä TARGET 2 -järjestelmä on sekä keskuspankkien että markkinoiden toiminnan kannalta keskeinen kehityshanke. Sen tavoitteena on vastata entistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin tarjoamalla yhdenmukaistetut palvelut, takaamalla kustannustehokkuus ja sopeutumalla nopeasti tulevaan kehitykseen ja myös EU:n ja eurojärjestelmän laajentumiseen. TARGET 2 -järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuosikymmenen jälkipuoliskolla. Sen periaatteita ja rakenteita koskeva ensimmäinen julkinen kannanottoesitys esitettiin joulukuussa 2002. TARGETin perimetria (rajaus), ydinpalvelut ja kustannusten laskentaan liittyvä metodologia on määritelty. Keskeisimpiä parhaillaan käsiteltäviä asioita ovat hallintomallin täsmentäminen ja kustannusten jakamiseen liittyvät kysymykset.

Lokakuussa Saksan, Ranskan ja Italian keskuspankit esittivät laajan tarjouksensa TARGET 2:n ns. jaetusta järjestelmäalustasta (single shared platform, SSP) ja palveluista, joita ne tarjoavat mukaan ilmoittautuville keskuspankeille. Kun avoimia kysymyksiä on saatu riittävästi täsmennettyä, kansalliset keskuspankit ilmoittavat alustavasti, siirtyvätkö ne käyttämään yhteistä järjestelmäalustaa, mikä samalla merkitsee luopumista omista RTGS-järjestelmistä. Joka tapauksessa kansalliset keskuspankit ovat edelleenkin vastuussa mm. tili- ja liikesuhteista kotivaltionsa pankkisektorin kanssa.

Rahahuolto

Yksi Suomen Pankin keskeisistä viranomaistehtävistä on huolehtia maksuvälinehuollosta eli käteisen rahan liikkeenlaskusta sekä euroseteleiden laadusta ja aitoudesta Suomessa. Euroalueella kansallisten keskuspankkien yhteisenä tehtävänä on varmistaa rahahuollon tehokkuus yhdessä alueella toimivien pankkien ja rahakuljettajien kanssa. Strategiassaan Suomen Pankki on määrittellyt tavoitteekseen, että Suomen rahahuoltojärjestelmä on varma, tehokas ja alueellisesti kattava.

Vuoden 2003 aikana Suomen käteishuollon logistiikkaa ja alueellista rahahuoltoa alettiin uudistaa. Uusittu rahahuoltojärjestelmä otettiin aluksi koeluonteisesti käyttöön vuoden 2004 alusta. Järjestelmä sisältää mm. vastaanottoaikojen pidennyksen Suomen Pankin aluekonttoreissa ja alueellisten säilytysvarastojen perustamisen. Muutosten myötä Suomen Pankki keskittyy entistä selvemmin rahahuollon ns. tukkutoimintaan.

Rahahuollon asiakaskenttä muuttumassa

Suomessa rahahuolto on euroalueen ja samalla myös koko maailman tehokkaimpia, jos kriteerinä käytetään BKT:hen suhteutettua käteisen määrää, kierto nopeutta, jolla setelit palautuvat keskuspankkiin tai esimerkiksi automaattien kautta kulkevien seteleiden osuutta seteleiden jakelussa. Rahahuollon tehokkuus perustuu Suomessa järjestelmän logistiseen keskittämiseen ja pankkiautomaattiverkoston kattavuuteen.

Suomen Pankin suurimpana vastapuolena rahahuollossa toimii kolmen

suurimman talletuspankin omistama Automatia Pankkiautomaatit -yhtiö, jolla on Kilpailuviraston päätöksen nojalla poikkeuslupa hoitaa pankkien käteishuoltoa vuoden 2005 loppuun asti. Tätä toimintaa varten Automatialla on luoton sekkitilioikeus Suomen Pankissa. Pankkikonttorit ja muut asiakkaat tilaavat ja palauttavat eurokäteisen keskitysti Automatian tilaus- ja toimitusjärjestelmän kautta.

Varsinaiset käteiskuljetukset Automatia hoitaa käyttämiensä rahakuljettajien Falckin ja Securitaksen avulla. Käytännössä pankkien ja muiden käteisasiakkaiden rahaliikenne, rahojen lajittelu ja edelleenjakelu toimii rahakuljettajien laskentakeskuksissa, joita oli Suomessa vuonna 2003 yhteensä 21. Automatia puolestaan tilaa tarvitsemansa käteisen Suomen Pankin lähimmästä aluekonttorista. Näitä on kaikkiaan viisi eri puolilla Suomea eli Vantaalla, Turussa, Tampereella, Oulussa ja Kuopiossa.

Automatian rinnalle laskentakeskusten käteisasiakkaaksi tuli vuonna 2003 myös Rekla, joka hoitaa S-ryhmän kaupapakettijun rahahuollon omissa laskentakeskuksissaan toistaiseksi vain pääkaupunkiseudulla ja Kuopiossa, mutta on laajentamassa toimintaansa myös muualle Suomeen.

Käteishuollon uudistus vuoden 2004 alusta

Vuonna 2003 tehtyjen suunnitelmien mukaan otettiin vuoden 2004 alusta koeluonteisesti käyttöön uusi rahahuoltomalli, jonka avulla pyritään parantamaan alueellisen rahahuollon toimivuut-

ta perustamalla käteisen säilytysvarastoja. Alueelliset säilytysvarastot ovat Pohjois-Suomessa (Rovaniemi), Etelä-Pohjanmaalla (Seinäjoki ja Vaasa), Kaakkois-Suomessa (Lappeenranta ja Kouvola) ja Keski-Suomessa (Jyväskylä) nykyisissä rahakuljettajien laskentakeskuksissa. Pankit ja muut rahahuollossa toimivat yritykset voivat palauttaa seteleitä käteis-säilytysvarastoon pankkipäivinä kello 24:ään asti eli selvästi aiempaa pidempään. Säilytysvarastojen olemassaolo mahdollistaa pankeille ja muille raha-huollon asiakasyrityksille korkokustannusten välttämisen ja säästää rahakuljetusten kustannuksia.

Suomen Pankki toteutti myös muita rahahuollon keskittämiseen tähtäviä toimia vuoden 2004 alusta lähtien. Käteisen rahan vastaanottoa henkilökunnan voimin pidennettiin aluekonttoreissa iltaisin klo 18:aan asti, mikä tehostaa alueellista rahan keräämistä. Seteleiden asiakaskohtaisen laskemisen ja lajittelun lopettaminen aluekonttoreissa vuoden 2004 alkupuolella siirtää rahahuollon tehtäviä laskentakeskuksille. Pankin neljän aluekonttorin asiakaskassat lopetettiin kokonaan; vain Helsingin pääkonttorin kassa palvelee vastedes yleisöä markkalunastuksissa.

Eurokäteisen kysyntä kasvanut viidenneksen viimevuotisesta

Heti rahanvaihdon jälkeen eurosetelistön määrä jäi selvästi liikkeessä olevaa markkasetelistöä pienemmäksi. Tämä johtui paitsi jo vuonna 2001 tehdystä markkasetelien palautuksista myös siitä, että euroseteleitä laskettiin liikkeeseen transak-

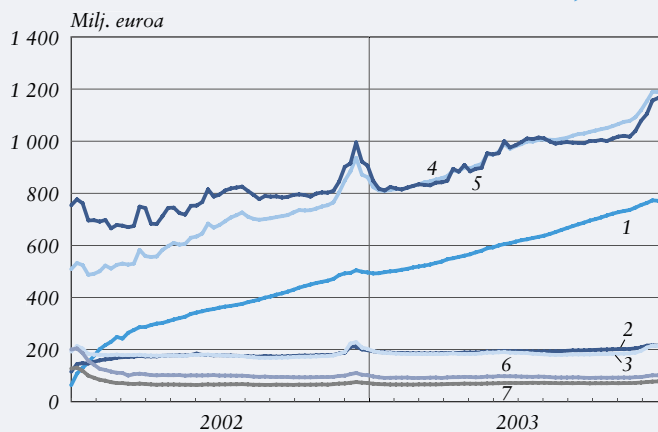
Kuvio 11.
Suomessa liikkeeseen lasketut markka- ja eurosetelit

tiotarpeeseen vasta vuodenvaihteen 2002 jälkeen. Vuoden 2001 lopussa markkaseteleiden arvo oli 2,4 mrd. euroa ja euroseteleiden arvo nousi vuoden 2002 lopulla hetkellisesti jo yli 3 miljardin. Erilaisia käteisvarastoja on selvästi täytetty ainakin parin ensimmäisen vuoden aikana. Vuoden 2003 aikana Suomessa liikkeeseen laskettu eurosetelistö kasvoi arvoltaan yli 3,6 miljardiin eli noin viidenneksen. Kasvu oli tasaista koko vuoden lukuun ottamatta vuoden lopun normaalia joulukaupan kausihuippua ja veronpalautusten nostoa (kuvio 11). Kasvu ylitti kaksinkertaisesti yksityisen kulutuksen arvon kasvun, mikä viittaa sekä erilaisten setelikassojen täyttämiseen että seteleiden kulkeutumiseen matkailun välityksellä muihin euromaihin.

Vahvimmin on kasvanut 500 euron setelin sekä suurimman automaattisetelin, 50 euron, kysyntä. Vaikka kolmasosa

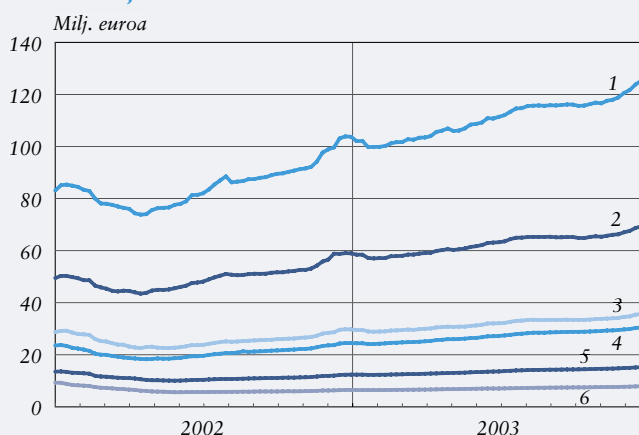
Kuvio 12.
Suomessa liikkeeseen lasketut setelit rahalajeittain

1. 500 euroa   3. 100 euroa   5. 20 euroa   7. 5 euroa
2. 200 euroa   4. 50 euroa   6. 10 euroa

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 13.
Suomessa liikkeeseen lasketut kolikot rahalajeittain

1. 2 euroa   3. 0,50 euroa   5. 0,10 euroa
2. 1 euro   4. 0,20 euroa   6. 0,05 euroa

Lähde: Suomen Pankki.

setelistön arvon noususta on tullut 500 euron menekistä, on pääosa kasvusta kuitenkin peräisin tavallisista käyttöseteleistä (kuvio 12). Keskimääräinen automaattinoston suuruus on kasvanut samalla kun automaattinostojen määrän kasvu on hidastunut. Pienempiarvoisten vaihtorahaseteleiden kysyntä on sen sijaan pysynyt vakaana. Euroseteleistä yli 80 % tulee kiertoon pankkiautomaattien kautta, joten automaattien käytön muutoksilla tulee olemaan ratkaiseva asema myös tulevaisuudessa käteisen käytön kannalta.

Eurokolikoiden kysyntä on niin ikään ollut voimakasta, eikä kasvuvauhti ole juurikaan hidastunut rahanvaihdosta kuluneiden kahden vuoden aikana. Nimellisarvoltaan suurimpien kolikoiden kysyntä kasvoi edellisvuotiseen tapaan eniten (kuviot 13 ja 14). Osa kolikoiden kysynnän kasvusta selittynee myös niiden Euroopan laajuisella keräilyinnostuksella.

Vuoden 2002 aikana markkaseteleistä palautettiin jo 94 %, eivätkä palautukset vuoden 2003 aikana enää paljoa lisääntyneet huolimatta vuoden lopun tiedotuskampanjasta. Vuoden 2003 lopulla markkaseteleiden palautusprosentti oli 96 ja markkakolikoiden 73.

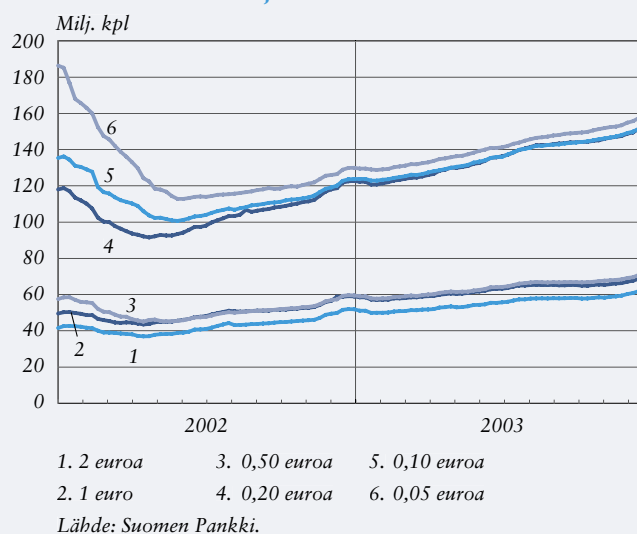
Väärennösten määrä kasvanut

Vuonna 2002 euroseteleiden väärennökset jäivät seteleiden uutuuden ja vaikean väärennettävyyden vuoksi vähäisiksi. Suomessa euroväärennöksiä tavattiin euromaista vähiten molempina vuosina 2002 ja 2003. Vuonna 2002 euroseteliväärennöksiä löydettiin Suomesta alle 160, mutta vuonna 2003 jo yli tuhat.

Seteliväärennösten lukumäärä on myös euroalueella kasvanut selvästi. Vuoden 2003 aikana löydettyjen euroväärennösten lukumäärä kasvoi reiluun puoleen miljoonaan. Tämäkin kuitenkin merkitsee vasta prosentin tuhannesosia koko liikkeessä olevasta setelistöstä.

Euroseteleiden lukuisten eritasoisten materiaaleihin ja painatukseen liittyvien aitoustekijöiden takia täydellisten väärennösten tekeminen on käytännössä lähes mahdotonta, mutta laadukkaiden jäljitelmien vaara on seteliväärennösten painojäljen parantuessa kasvanut. Kilpa-juoksu euroseteleiden aitoustekijöiden suunnittelun sekä näiden aitoustekijöiden imitoinnin välillä edellyttää seteleiden jatkuvaa kehittelyä. Euroopan keskuspankki onkin jo aloittanut euroseteleiden ns. kakkossarjan sekä entistä parempien aitoustekijöiden suunnittelun.

Kuvio 14.
Suomessa liikkeeseen laskettujen kolikoiden lukumäärä rahalajeittain

Valuuttavaranto

Strategisten linjaustensa mukaan Suomen Pankki hallinnoi valuuttavarantoa pitkäjänteisesti, ammattitaitoisesti ja aktiivisesti tiukkoja riskinhallintaperiaatteita noudattaen. Pankki hoitaa kahta valuuttavarantoa: omaa ja osaa Euroopan keskuspankin valuuttavarannosta. Vuoden 2003 lopussa oman valuuttavarannon arvo oli noin 9 210 milj. euroa. EKP:n puolesta hallinnoitavan osuuden arvo oli noin 722 milj. euroa.

Suomen Pankin valuuttavaranto

Suomen Pankki pitää valuuttavarantoa varautuakseen mahdollisiin varannon lisäsiirtoihin EKP:lle, Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) rahoitustarpeita varten sekä varautuakseen poikkeusoloihin, kuten rahoitusmarkkinoiden vakaviin toimintahäiriöihin.

Suomen Pankin valuuttavarannon koko on ollut euro-oloissa vakaa. Varannon sijoituspolitiikassa on keskeistä turvallisuus, likvidiys ja tuotto. Turvallisuudella tarkoitetaan sitä, että varannon valuuttamääräinen markkina-arvo ei saa vaihdella liikaa eri riskien vuoksi. Lisäksi osan varannosta tulee olla kyllin likvidi

eli se pitää pystyä tarvittaessa muuttamaan käteiseksi riittävän nopeasti ja pienin kustannuksin. Näissä rajoissa varannolle pyritään saamaan mahdollisimman hyvä tuotto.

Tärkeimmät valuuttavarantoon liittyvät riskit ovat valuutta-, korko-, luotto- ja likvidiysriski. Valuuttavarannon sijoituspolitiikkaa määriteltäessä on pyritty löytämään sellainen tuotto-odotusten ja eri riskien yhdistelmä, joka parhaiten vastaa pankin pitkän aikavälin tavoitteita. Sijoituspolitiikan kulmakivi on sijoitusten tehokas hajautus.

Valuuttariskiä pyritään rajoittamaan hajauttamalla varanto useisiin valuuttoihin (taulukko 2). Näin vältetään siltä, että yksittäisen valuutan arvon voimakas muutos vaikuttaisi merkittävästi varannon arvoon. Valuuttajakaumaa arvioidaan uudelleen yleensä parin kolmen vuoden välein. Arviointien välillä jakauma pidetään kiinteänä mahdollisimman lähellä tätä edellisessä tarkastelussa sopivaksi katsottua jakaumaa. Suomen Pankki ei siis sijoitusmielessä pyri hyötymään valuuttojen välisistä liikkeistä. Vuoden 2003 aikana valuuttajakaumaan ei tehty muutoksia.

Varannon sisältämää korkoriskiä mitataan ja hallitaan duraation avulla. Duraatio kuvaa sijoitusten arvon muutosta, kun markkinakorkotaso muuttuu. Valuuttavarannon tavoite- eli ns. normiduraatio on kaikissa varantovaluutoissa 2,5 vuotta, eikä sitä muutettu vuoden 2003 aikana. Tavoitteen asettamisessa on käytetty hyväksi ns. value-at-risk- eli VaR-menetelmää. Menetelmässä tarkastellaan varannon arvon todennäköisyyss-

Taulukko 2.
Suomen Pankin varannon
valuuttajakauma

	31.12.2003 %
<i>Yhdysvaltain dollari</i>	30
<i>Punta</i>	25
<i>Jeni</i>	5
<i>Tanskan kruunu</i>	22,5
<i>Ruotsin kruunu</i>	12,5
<i>Sveitsin frangi</i>	5

Lähde: Suomen Pankki.

jakaamaa valuuttojen, korkojen ja korkoerojen vaihdella. Erityistä huomiota kiinnitetään suurten tappioiden todennäköisyyteen. Lisäksi korkoriskiä rajoitetaan hajauttamalla sijoitukset eripituisiin velkakirjoihin kaikissa varantovaluutoissa.

Likvidiysriskiin on varauduttu siten, että suurin osa varannosta on sijoitettu valtioiden liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin ja lyhytaikaisiin sijoituksiin, joiden vakuutena on näitä velkakirjoja.

Noin neljäsosa varannosta on sijoitettu luottokelpoisuudeltaan hyvien yhteisöjen, mm. yritysten, liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin. Nämä sijoituskohdet tuottavat pitkän ajan kuluessa enemmän kuin vastaavat valtion velkakirjat, koska ne sisältävät luottoriskiä ja niiden likvidiys on huonompi kuin valtion velkakirjojen. Tämän ns. luottosalkun sisältämää luottoriskiä tarkastellaan niinkään VaR-menetelmän avulla. Luottoriskin hallinnassa keskeisellä sijalla on salkun tehokas hajautus. Hajautus saavute-

taan asettamalla liikkeeseenlaskijoille ja vastapuolipankeille enimmäislimiitit ja vähimmäisluottoluokitusrajoite sekä luottosalkun luottoriskistä aiheutuville VaR-luvuille enimmäislimiitit.

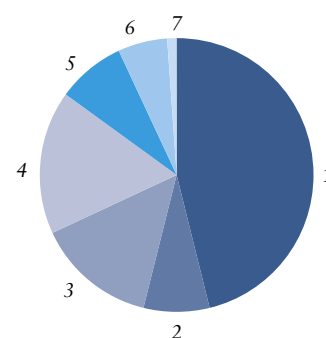
Suomen Pankin kannalta pitkällä aikavälillä parhaaksi arvioitu sijoitus-salkku ilmaistaan valuuttajakaumana ja valuuttakohtaisina vertailu- eli normisalkkuina. Valuuttajakauma ja normisalkkujen rakenne määräävät pitkälti valuuttavarannon tuoton. Aktiivisella sijoittamisella valuuttavarannolle pyritään saavuttamaan normisalkun tuottoa parempi tuotto.

Valuuttavarannon riskienhallinnasta, normisalkkujen asettamisesta, limiitien valvonnasta ja tuottojen laskennasta vastaa salkunhallinnasta erillinen riskienhallintayksikkö. Yksikkö raportoi riskienhallintaan liittyvistä asioista johtokunnan jäsenelle, joka on eri kuin sijoitustoimintalinjasta vastaava johtokunnan jäsen.

Valuuttavarannon tuotto on esitetty taulukossa 3.

Monien keskuspankkien tavoin Suomen Pankin valuuttavarannossa on myös kultaa. Suomen Pankin kultavarannon määrä on 50 tonnia. Kultavarannosta on sijoitettuna 25 tonnia. Tämä vastaa määrää, joka Suomen Pankilla oli sidottuna talletuksiin syyskuussa 1999, kun pankki yhtenä 15 eurooppalaisesta keskuspankista allekirjoitti kullannmyyntejä ja talletusmääriä rajoittavan sopimuksen. Pääosa Suomen Pankin kultasijoituksista on lyhytaikaisia 1–12 kuukauden mittaisia talletuksia, jotka muodostavat aktiivisen sijoitussalkun. Myös kullann aktiivista

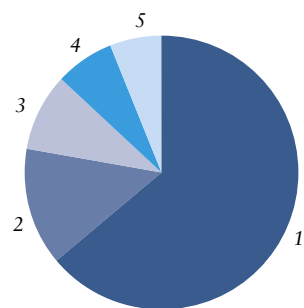
Kuvio 15.
Suomen Pankin ns. luottosalkun jakauma luokituksen mukaan 31.12.2003

- 1. AAA 46 %
- 2. AA+ 8 %
- 3. AA 14 %
- 4. AA- 17 %
- 5. A+ 8 %
- 6. A 6 %
- 7. BBB 1 %

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 16.
Suomen Pankin valuuttavarannon jakauma ilman kultaa 31.12.2003

- 1. Valtioiden kotimaiset velkakirjat 64 %
- 2. Valtioiden ulkomaiset velkakirjat ja ylikansallisten yhteisöjen velkakirjat 14 %
- 3. Rabamarkkinasijoitukset 9 %
- 4. Yritysten velkakirjat 7 %
- 5. Rahoituslaitosten velkakirjat 6 %

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.
Valuuttavarannon tuotto vuonna 2003

Korkotuotto	Vuotuista %
Yhdysvaltain dollari	2,49
Punta	3,38
Jeni	-0,14
Tanskan kruunu	3,78
Ruotsin kruunu	4,71
Sveitsin frangi	0,45
Koko varannon korkotuotto	3,48
Valuuttakurssien muutos	-8,10
Varannon kokonaistuotto	-4,62

Lähde: Suomen Pankki.

sijoittamista mitataan suhteessa normiin. Yli vuoden sijoituksissa Suomen Pankki on hyödyntänyt pitkäkestoisia koronvaihtosopimuksia, joihin on yhdistetty lyhytaikaisia kultatalletuksia. Näin pankki on vähentänyt merkittävästi luottoriskiä, joka liittyy tavanomaisiin pitkiin talletuksiin. Vuonna 2003 Suomen Pankin kultasijoitusten korkotuotto oli 0,91 %, kun se edellisenä vuonna oli 1,48 %.

Euroopan keskuspankin valuuttavaranto

Suomen Pankki on siirtänyt muiden eurojärjestelmään kuuluvien kansallisten keskuspankkien tavoin osan valuuttavarannostaan EKP:lle. Siirretyt varannot koostuvat Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin määräisistä saatavista sekä kullasta. Eurojärjestelmän mahdolliset valuuttainterventiot tehdään EKP:n varannolla, joten sijoittamisessa korostuvat turvallisuus- ja likvidiystavoitteet.

EKP:n valuuttavarantoa hallinnoivat kansalliset keskuspankit EKP:ssä sovittujen rajoitteiden mukaisesti. Periaatteet ovat pitkälti samankaltaiset kuin Suomen Pankin oman varannon hallinnassa. Sijoitusvaluuttojen osuudet eli ns. valuuttajakauma pidetään kiinteänä. EKP on asettanut varannolle valuutta-kohtaiset normisalkut. Valuuttavarannon riskejä ja tuottoja seurataan jatkuvasti.

Euroopan keskuspankin valuuttavarannon arvo oli vuoden 2003 lopussa noin 43,0 mrd. euroa. Sen hoidosta on saatavissa tietoa EKP:n vuosikertomuksessa.

Keskuspankin muu toiminta

Tilastot

Suomen Pankki tuottaa EKPJ:n tilasto-vaatimusten edellyttämät Suomea koskevat tiedot euroalueen rahalaitos- sekä muita rahoitus- ja maksutasetilastoja varten sekä vastaavat kansalliset tilastot. Tilastojen laadinta EKPJ:n ja EU:n tarpeisiin on yhteisölainsäädännön Suomen Pankille määrittelemä viranomaistehtävä. Tehtäväalue sisältää tilastojen juoksevan tuotannon lisäksi huomattavassa määrin tilastojen yhtenäistämistä, jota EKP ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto, Eurostat, koordinoivat.

Tilastojen laadinta ja julkaiseminen

Tilasto-osaston päätehtävänäään laatimat EKPJ-tilastot ovat nopearytmisiä kuukausi- ja neljännesvuositilastoja. Rahaliiton tilastot ovat käsitteistöltään ja luokituksiltaan samoja kaikissa jäsenmaissa. Tämä on välttämätöntä yhdistettäessä niitä koko euroaluetta koskeviksi ja tehtäessä jäsenmaiden välisiä vertailuja. Laatuvaatimusten ohella perustietojen keruuta ja tilastojen laadintaa Suomen Pankissa ohjaavat toiminnan tehokkuus- tavoitteet. Suomen rahoitus- ja yrityssektorin rakenteiden erityispiirre, suurten yritysten huomattava osuus, helpottaa tilastointia, mutta lisää myös tarvetta seurata tarkasti yksittäisten tiedonantajien vastausten oikeellisuutta. Tilastollisten menetelmien ja tietotekniikan laaja hyväksikäyttö parantaa tilastojen tuotannon tehokkuutta ja toimintavarmuutta.

Yhteisen rahalaitosten korkotilaston tiedonkeruu alkoi kertomusvuoden alussa. Uuden käsitteistön mukaiset Suomea koskevat kuukausitilastot julkaistiin

ensimmäisen kerran syyskuussa, ja vastaavien pitempien aikasarjojen laadinta aiemmista vuosista on parhaillaan menossa. Koska uudet tilastot ovat perusteiltaan selvästi erilaisia kuin aikaisemmat ja aikasarjat käytännössä katkesivat, yhteydenpito tilaston käyttäjiin ja tiedonantajiin on ollut vilkasta. EKP edellyttää myös arvopaperimarkkinoiden tilastoinnin tarkentamista, ja kattava suomalaisten arvopapereiden tietokanta onkin parhaillaan valmistumassa. Maksutasetilastoinnin teknisen laadintajärjestelmän uudistus puolestaan valmistui koekäyttöön aivan vuoden lopulla.

EKP:n laatimia euroalueen tilastoja julkaistaan erillisinä tiedotteina sekä EKP:n Kuukausikatsauksen tilasto-osassa ja EKP:n Internet-sivuilla. Suomen Pankki julkaisee laajaa Rahoitusmarkkinat-tilastokatsausta ja erillisiä tiedotteita, jotka kaikki ovat saatavissa myös Suomen Pankin Internet-sivustossa. Rahoitusmarkkinat-tilastokatsauksen sisältö uudistui vuonna 2003 rahalaitosten korkotilastojen myötä merkittävästi. Tietoja toimitetaan myös Eurostatille, Kansainväliselle valuuttarahastolle, Kansainväliselle järjestelypankille ja OECD:lle sekä kotimaahan edelleen jaettavaksi. Tilastoja koskevaa erillistiedotusta hoitaa Suomen Pankin tilastopiste.

EKPJ- ja EU-yhteistyö

EKPJ:n ja EU:n tilastojen sisältövaatimukset ja laadinnan periaatteet kirjataan entistä kattavammin yhteisön säädöksiin, koska se on osoittautunut tehokkaimmaksi tavaksi yhtenäistää tilastoja. Käytännössä tilastotietojen yksityiskohtaisista määrittelyistä sovitaan EKP:n ja Eurostatin komiteoissa ja työryhmissä ja mm. EKP:n ase-

tukset ja suuntaviivat valmistellaan rinnan tilastojen käsitteellisen ja menetelmiin liittyvän kehitystyön kanssa. Aktiivinen osallistuminen tähän työhön takaa jäsenmaiden erilaisten tilastointiolojen huomioonoton EKP:n säädöksissä. Eri tilastoihin mahdollisesti liitettyjen varaumien määrääjat antavat aikataulut käytännön toteutukselle jäsenmaissa pitkällä aikavälillä.

EKPJ:n tilastokomitea työryhmineen seurasi kertomusvuonna tiiviisti rahalaitosten tasetilaston muutosten ja uuden korkotilaston toteutusta jäsenmaissa. Näiden tilastojen käsitteistön on oltava sama kaikissa jäsenmaissa perustietoja myöten. Myös tilastojen yhtenäisyyttä lisäävän keskitetyn arvopaperirekisterin rakentamisen valvonta oli komiteassa keskeisenä tehtävänä. Komitea antaa EKP:n neuvostolle säännöllisesti tietoja tilastohankkeiden edistymisestä ja tilastojen laatutavoitteiden saavuttamisesta.

Maksutaseen tilastointia varten tilastokomitea hyväksyi yksityiskohtaiset käytännön ohjeet, miten EKP:lle lähetetään vastapuolen mukaan maittain luokiteltuja tietoja vuoden 2004 alusta alkaen. Siirtyminen lähivuosina arvopaperimarkkinoiden tilastointiin paperikohtaisten rekisterien avulla koko EU-alueella on EKP:n tavoite, ja sen valmistelua jatkettiin työryhmässä. Erillisissä määräaikaissa alatyöryhmissä etsittiin yhteisiä ratkaisuja mm. suorien sijoitusten tilastointia koskeviin vaikeisiin käytännön ongelmiin. Kansainvälisessä valuuttarahastossa käynnistyi uuden maksutasekäsikirjan valmistelu, ja euroalueen maiden sovitettiin esiintyvän hankkeessa yhtenäisesti.

Muu kansainvälinen ja kotimainen tilastoyhteistyö

Muu tilastoyhteistyö Kansainvälisen valuuttarahaston ja Kansainvälisen järjestelypankin sekä Pohjoismaiden kanssa jatkui entiseen tapaan. Kustannustehokkaiden tiedonkeruu- ja laadintamenettelyjen etsiminen on johtanut Suomen ja muiden EU-jäsenmaiden kahdenvälisen yhteistyön lisääntymiseen. Kertomusvuonna vaihdettiin tietoja ja kokemuksia Ruotsin, Tanskan, Itävallan ja Irlannin kanssa usealla tilastoalueella. EU:hun liittyvistä maista Viron kanssa oli läheistä yhteistyötä.

Suomen Pankin ja Rahoitustarkastuksen yhteistyötä rahoitusmarkkinoita koskevassa tiedonkeruussa syvennettiin entisestään. Rahoitustilastointiin vaikuttavat uudet kansainväliset tilinpäätösstandardit ovat valmistumassa, ja tässä yhteistyö Rahoitustarkastuksen kanssa oli vilkasta. Myös arvopaperimarkkinoiden tilastoinnin tulevat uudistukset tehdään yhdessä Rahoitustarkastuksen kanssa.

Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen välisen yhteistyön tavoitteena on täyttää EKP:n ja Eurostatin tilastovaatimukset kustannustehokkaalla tavalla. Vakiintuneen tavan mukaan Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen johto tarkastelivat yhteistyötä talous- ja rahoitustilastojen alueella. Huomiota kiinnitettiin siihen, että tehokkaan yhteistyön edellytykset olisi turvattu tarkoituksenmukaisella lainsäädännöllä. Lisäksi aloitettiin käytännön yhteistyösuhteita koskevan puitesopimuksen valmistelu. Suomen Pankki jatkaa osallistumistaan mm. palvelujen ulkomaankaupan tilastoinnin ja tiedonkeruun kehittämiseen Tilastokeskuksessa sekä asiantuntija- että rahoituspanoksien.

Tutkimustoiminta

Suomen Pankin strategisissa linjauksissa on asetettu tavoitteeksi, että pankin tutkimustoiminta saavuttaa kansainvälisen kärkitason valituilla painopistealueilla. Näin pankki voi antaa vahvan panoksen kotimaassa ja kansainvälisissä yhteisöissä käytävään talous- ja rahoitusmarkkina-keskusteluun.

Tutkimuksen painopisteiksi on määritelty rahapolitiikan mallintaminen, rahoituspalvelusektorin tulevaisuuden tutkimus ja siirtymätalouksien, erityisesti Venäjän talouden analyysi. Paljon huomiota kiinnitetään pankin ennustevälineistön kehittämiseen. Suomen Pankissa tutkimuksesta vastaavat pääasiassa tutkimusosasto ja siirtymätalouksien tutkimuslaitos.

Rahataloudellinen tutkimus

Rahapolitiikan mallintamista koskevassa ohjelmassa keskityttiin kertomusvuonna varsinkin pankin ennusteen ja politiikka-analyysin välineiden kehittämiseen. Sekä uusi Suomen talouden malli että euroalueen ja Yhdysvaltain taloudet yhdistävä malli saatiin toimintakuntoon. Reaaliaikaisen markkinainformaation käyttämisestä kasvu- ja inflaatio-odotusten mittaamisessa tutkittiin edelleen. Lisäksi tutkittiin finanssipolitiikan, työmarkkinoiden ja odotustekijöiden kytkentää inflaatioon ja rahapolitiikkaan. Tämän ohjelman kautta osallistuttiin myös eurojärjestelmän yhteisen, inflaation sitkeyttä käsittelevän tutkimusverkoston toimintaan.

Rahoituspalvelusektorin tulevaisuutta koskevassa ohjelmassa on tutkittu

elektronisoitumisen ja verkostokilpailun vaikutusta maksujärjestelmiin sekä arvopaperikeskusten linkittymisen kilpailuvaikutuksia. Pankissa kehitetyn maksujärjestelmien toimintaa kuvaavan simulaattorin kehittäminen ja testaus jatkuivat. Samoin jatkui projekti, jossa on tutkittu maksujärjestelmäkilpailun vaikutuksia rahapolitiikkaan. Pankkisektorin stressitestejä ja finanssikonglomeraattien vakauden säätelyä koskevat projektit aloitettiin.

Tutkimustulokset julkaistaan ensisijaisesti Suomen Pankin keskustelualoitteita -sarjassa, joka ilmestyy sekä painettuna että verkossa. Tuloksista kerrotaan yleistajuisesti kotimaiselle yleisölle suunnatussa tutkimustiedotteessa, joka ilmestyy kahdesti vuodessa. Pankin tutkijoiden työstä raportoidaan myös säännöllisesti kansainvälisissä tieteellisissä sarjoissa.

Pankin tutkimussarjassa julkaistiin kaksi väitöskirjaa ja kaksi lisensiaatintutkimusta.

Tammikuussa 2003 päätettiin käynnistää Suomen Pankin 200-vuotishistorian kirjoitusprojekti vuoden 2004 aikana. Projektin toimituskunnan puheenjohtajana toimii pankinjohtaja Sinikka Salo, ja historian kirjoittajiksi kutsuttiin dosentti, valtiotieteiden tohtori Antti Kuusterä ja pankin tutkimusosaston päällikkö, valtiotieteiden tohtori Juha Tarkka.

Siirtymätalouksien tutkimus

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen tutkimus on luonteeltaan lähinnä politiikka-suuntautunutta makrotaloustutkimusta, joka keskittyy ennen muuta raha- ja finanssitaloudellisiin kysymyksiin. Maantieteellisesti painopiste on Venäjässä. Siir-

tymätalouksien tutkimuslaitoksella on oma keskustelualoitesarjansa, jossa useimmat tutkimukset aluksi julkaistaan. Lopullisessa muodossaan tutkimukset pyritään julkaisemaan ulkopuolisissa aikakauslehdissä ja muissa julkaisusarjoissa. Vuonna 2003 laitos julkaisi myös kaksi kirjaa, toisen englanniksi ja toisen englanniksi ja venäjäksi.

Yhteistyössä Helsingin kauppakorkeakoulun ja moskovalaisen CEFIR-tutkimuslaitoksen kanssa tehdyn venäläisiä yrityksiä koskevan haastattelututkimuksen alustavat tulokset ilmestyivät. EU:n laajentuminen sekä Venäjän tapahtumat lisäsivät osaltaan laitoksen asiantunteumuksen kysyntää varsinkin eurojärjestelmän piirissä.

Siirtymätalouksien seurantaan liittyvä julkaisutoiminta jatkui kertomusvuonna entisellään: elektroninen BOFIT Online, Idäntalouksien viikko – The Week in Review, Russian Economy – The Month in Review sekä Baltic Economies – Bimonthly Review. Julkaisut ovat saatavissa myös elektronisessa muodossa, ja siihen suuntaan niiden julkaiseminen on entistä enemmän muuntumassa. Käyttötilaston perusteella laitoksen kotisivulla on noin 50 000 käyntiä kuukaudessa. Baltia-seuranta on päätetty lopettaa vuoden 2004 alusta lukien, koska Baltian maat liittyvät EU:n jäseniksi 1.5.2004 alkaen. Kiina-seurannan aloittamiseen valmistauduttiin mm. uuden julkaisun avulla.

Tieteelliset kokoukset

Tieteellisiä kokouksia järjestettiin ja isännöitiin vuonna 2003 tavallista useampia. Maaliskuussa pankki järjesti yhdessä EKP:n ja Frankfurtissa toimivan CFS-tutkimuslaitoksen kanssa kokouksen ”Second Workshop of the ECB-CFS Research Network on Capital Markets and Financial Integration in Europe”. Toukokuussa järjestettiin sekä kansainvälinen kokous maksujärjestelmien toiminnan simulointitutkimuksista että kansainvälinen työpaja ”Bank of Finland – JIMF Workshop on Bank Competition, Risk, Regulation and Markets”. Perinteinen yhteiskokous Lontoossa päämajaansa pitävän ns. CEPR-verkoston kanssa järjestettiin lokakuussa, ja sen teemana oli ”Heterogeneous Information and Modelling of Monetary Policy”.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos osallistui monella tavoin yhteistoiminnan kehittämiseen Venäjän-tutkimuksessa. Laitos järjesti ensimmäisen eurooppalaisen keskuspankkien workshopin kehittyvien talouksien tutkimuksesta. Laitoksen kevätseminaari puolestaan on saanut aseman siirtymätalouksien tutkimuksen ehkä merkittävimpänä eurooppalaisena tapaamisena. Myös kotimaiselle yleisölle tarkoitetut Baltia- ja Venäjä-seminaarit olivat suosittuja.

Tiedotus ja julkaisut

Suomen Pankin viestinnällisiä tavoitteita ovat ammattitaitoisuus, aktiivisuus ja avoimuus. Vuonna 2003 pankki tiedotti laajasti omaan toimintaansa liittyvistä asioista, minkä lisäksi se osallistui Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin kasvavaan viestintään. Kesän lopulla avatun rahamuseon avulla pankki lähestyi erityisesti suurta yleisöä. Pankin johtokunnan jäsenet esiintyivät eri tilaisuuksissa ja haastatteluisissa ja osallistuivat talouspoliittiseen keskusteluun kotimaassa ja ulkomailla. Pankin virkamiehet esitelmöivät edelleen runsaasti vuoden aikana opiskelijoille ja muille kansalaisryhmille kertoen pankin nykyisestä asemasta ja tehtävistä.

Tärkeä osa Suomen Pankin tiedottamista olivat edelleen neljännesvuosijulkaisu Euron & talouden ilmestymisen yhteydessä järjestettävät pääjohtajan tiedotustilaisuudet. Kaksi kertaa vuodessa lehdesä julkaistiin Suomen Pankin kokonais-taloudellinen ennuste, mikä oli hyödyksi välitettäessä pankin näkemyksiä kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun.

Tiedotustilaisuuksia järjestettiin myös muiden uusien julkaisujen ilme-tyessä. Merkittävin näistä oli uuden, rahoitusjärjestelmän vakautta analysoi- van raportin ilmestyminen lokakuussa. Suomen Pankki esittää tässä vastedes kerran vuodessa ilmestyvässä Euron & talouden erikoisnumerossa aiempaa perusteellisempia arvioita rahoitusjärjes- telmän tilasta ja kehitysnäkymistä. Lisäksi pankki julkaisee aiempaan tapaan kaksi kertaa vuodessa rahoitusjärjestelmän vakautta arvioivan artikkelin Euro &

Taulukko 4. Suomen Pankin julkaisujen painosmääriä vuonna 2003*

	Kpl
<i>Vuosikertomus</i>	
– suomi	2 900
– ruotsi	600
– englanti	1 700
<i>Euro & talous</i>	6 800
<i>Bank of Finland Bulletin</i>	5 000
<i>A-sarjan julkaisut</i>	2 000–2 500
<i>E-sarjan julkaisut</i>	1 800–2 000
<i>Keskustelualoitteet</i>	
– suomi	600
– englanti	1 400
<i>Tutkimustiedote</i>	6 400
<i>Siirtymätalouksien tutkimuslaitos*</i>	
– BOFIT Discussion Papers	1 100
– Idäntalouksien viikko	
– suomi	900
– englanti (vain verkossa)	900
– Russian Economy – <i>The Month in Review</i>	1 100
– Baltic Economies – <i>Bimonthly Review</i>	900
<i>Rahoitusmarkkinat-tilastokatsaus</i>	800
<i>Suomen maksutase – kuukausitilasto</i>	500
<i>Suomen maksutase – vuositilasto</i>	500
<i>Suorat sijoitukset</i>	
<i>Suomen maksutaseessa -tilasto</i>	500
<i>Suomen joukkovelkakirjalainat</i>	350

* Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisuissa on mukana myös suora sähköinen jakelu.

talous -lehden normaalinumeroissa sekä Bank of Finland Bulletinissa.

Pankin Internet-kotisivustossa otetiin marraskuussa käyttöön hakukone tiedonhakua helpottamaan.

Elokuussa Suomen Pankki avasi rahamuseon, jonka tarkoituksena on kertoa suurelle yleisölle rahapolitiikasta ja

keskuspankkitoiminnasta sekä luoda katsaus rahan, rahajärjestelmien ja suomalaisten maksuvälineiden historiaan. Museon suunnittelivat arkkitehtitoimisto Juhani Pallasmaa Ky:n arkkitehdit Juhani Pallasmaa ja Teemu Taskinen. Museon toiminnan periaatteita hahmottelee johtoryhmä, jossa on myös pankin ulkopuolinen edustaja. Toimikuntaa johtaa pankinjohtaja Sinikka Salo.

Yleisö otti museon hyvin vastaan, ja kävijämäärät ylittivät kaikki odotukset. Joulukuun 2003 loppuun mennessä museossa kävi noin 8 900 asiakasta; lukumäärään sisältyi 190 ryhmää.

Suomen Pankki julkaisi aikakauslehtensä Euro & talous ja Bank of Finland Bulletin neljännesvuosittain. Vakauseraportti julkaistiin kummankin lehden erikoisnumerona. Vuosikertomus ilmestyi sisällöltään uudistettuna suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Pankki-valtuusto julkisti keväällä tavanomaisen toimintakertomuksensa suomeksi ja ruotsiksi. Tutkimusjulkaisujen A-sarjassa ilmestyi neljä ja E-sarjassa neljä julkaisua. Suomen rahat -kirja uudistettiin, ja julkaisu ilmestyi suomeksi ja englanniksi kesällä 2003.¹

Suomen Pankissa suomennettiin EKP:n tärkeimmät julkaisut, kuten vuosikertomus ja 12 numeroa Kuukausikatsausta. Pankki myös vastasi suomenkielisen Kuukausikatsauksen tuotannosta ja julkaisemisesta. Myös ns. GD-raportti

(Yhteinen rahapolitiikka euroalueella) ja monet EKP:n tiedotteet suomennettiin Suomen Pankissa. EKP:n asiakirjoja suomennettiin myös ns. julkisen kannanotto-pyyntömenettelyn (public consultation) myötä. Runsaasti käännös- ja kielentarkistustyötä tehtiin rahamuseolle, jonka aineisto esitetään suomen lisäksi ruotsiksi ja englanniksi.

---

¹ Luettelo pankin julkaisuista vuonna 2003 on vuosikertomuksen liitteenä. Suomen Pankin ja siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen sekä monet EKP:n julkaisut löytyvät myös pankin Internet-sivustosta (www.suomenpankki.fi).

Pankin toiminnan ohjaus ja resurssit

Budjetti ja operatiiviset kustannukset

Suomen Pankin johtokunta vahvisti vuoden 2003 alussa tarkistetut strategialinjaukset edellisenä syksynä aloittamansa työn perusteella. Strategia perustuu Suomen Pankin rooliin vakauden rakentajana. Pankin vaikuttavuus perustuu tasokkaaseen tutkimukseen ja analyysiin, verkottumiseen kotimaassa ja kansainvälisesti sekä avoimeen ja aktiiviseen viestintään. Pankki edistää toiminnallaan hintavakautta sekä rahoitusmarkkinoiden ja maksujärjestelmien vakautta, luotettavuutta ja tehokkuutta.

Rahapolitiikassa pankin tavoite linjattiin siten, että se tukee keskipitkän aikavälin vakaata talouskehitystä tasapainoisen kasvun saavuttamiseksi ja työllisyyden turvaamiseksi hintavakauden oloissa. Uusi linjaus nostaa talouspoliittiset kysymykset ja analyysin entistä vahvempaan asemaan. Pankki on tulevaisuudessa aiempaakin aktiivisempi osallistuja kotimaisessa talouspoliittisessa keskustelussa. Pankki painottaa talousrakenteiden joustavuutta.

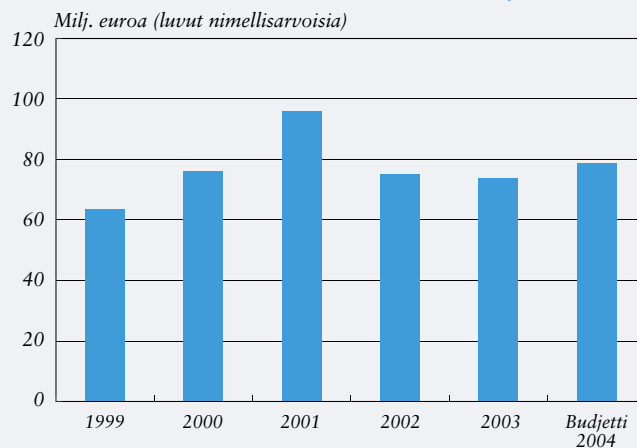
Rahoitusmarkkinakysymyksissä keskitytään vakausanalyysiin ja erityisesti otetaan huomioon kytkennät pohjoismaisiin ja Baltian alueen rahoitusmarkkinoihin. Maksujärjestelmien toimivuuden ja luotettavuuden arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota uuden tekniikan käytön myötä tulleisiin riskeihin.

Pankin nykyisen maksuliikejärjestelmän (TARGET- ja RTGS-järjestelmän) jatkokehittäminen päätettiin minimoida ja kohdentaa tarvittavat resurssit uuden TARGET 2:n toteuttamiseen ja käyttöönottoon.

Rahahuoltojärjestelmän toimintaa päätettiin tehostaa mitoittamalla pankin oman konttoriverkoston kapasiteetti tiukasti pankin viranomaistehtävien mukaisesti. Pankin maksuvälineosaston henkilöstömäärä supistuu linjauksen vuoksi vuoden 2004 loppuun mennessä noin puoleen vuoden 2003 alun määrästä. Rahahuollon logistiikkaa pankki kehittää edelleen yhteistyössä muiden osapuolten kanssa.

Pankin sisäistä toimintaa tehostettiin lisäksi perustamalla uusi ekonomistien tietohallintotoimisto, jonne keskitettiin ekonomistitiedon hallintaa palvelevat tehtävät kolmelta osastolta. Johtokunta päätti myös yhdistää tiedotusyksikön ja julkaisu- ja kielipalvelut -osaston vuoden 2004 alusta alkaen. Tilankäytön tehostamiseksi laadittiin suunnitelma, jonka tavoitteena on minimoida ulkopuolelta vuokrattujen tilojen käyttö ja saada pankin pääkonttorin henkilöstö sijoitetuksi pankin omistamiin Kruununhaan kiinteistöihin.

Kuvio 17.
Suomen Pankin nettokulut 1999 – budjetti 2004

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.
Suomen Pankin toimintakulut ja tuotot, milj. euroa

1. Toimintakulut ja tuotot	Budjetti 2004	Toteutunut 2003	Toteutunut 2002	Toteutunut 2001
KULUT				
<i>Palkat ja palkkiot</i>	28,8	30,1	30,7	29,5
<i>Sosiaalikulut</i>	3,8	3,8	3,8	3,8
<i>Eläkkeet</i>	16,4	14,4	13,5	13,6
<i>Koulutus</i>	1,8	1,2	1,2	1,4
<i>Virkamatkat</i>	2,1	1,7	1,8	1,8
<i>ATK-palvelut</i>	4,2	3,6	3,9	4,0
<i>Muut ostopalvelut</i>	6,1	6,1	7,4	6,4
<i>Kiinteistöjen kulut</i>	7,0	6,1	6,5	5,6
<i>Muut kulut</i>	5,6	5,2	4,5	4,2
Yhteensä	75,8	72,3	73,4	70,1
POISTOT				
<i>ATK-laitteista</i>	2,0	0,7	0,4	2,1
<i>Rahankäsittelykoneista</i>	0,9	0,8	0,8	0,5
<i>Rakennuksista</i>	10,3	10,1	9,9	8,7
<i>Muusta käyttöomaisuudesta</i>	1,2	1,1	1,3	1,2
Yhteensä	14,4	12,8	12,5	12,5
Yhteensä	90,3	85,1	85,8	82,6
<i>Setelien hankintakulut</i>	0,7	1,2	2,0	25,7
Toimintakulut yhteensä	91,0	86,3	87,8	108,3
Tuotot				
<i>Rahahuollon tuotot</i>	0,0	0,0	-0,5	-1,7
<i>Palvelut Raboitustarkastukselle</i>	-2,4	-2,2	-1,9	-1,7
<i>Kiinteistöjen tuotot</i>	-8,1	-7,9	-7,8	-6,8
<i>Muut tuotot</i>	-2,0	-2,3	-2,2	-2,4
Tuotot yhteensä	-12,6	-12,4	-12,5	-12,6
Toimintakulut ja tuotot, netto	78,4	74,0	75,3	95,6
2. Hankinnat				
<i>ATK-laitteet ja ohjelmistot</i>	5,2	3,2	4,3	3,8
<i>Rahankäsittelykoneet</i>	0,0	0,0	0,1	2,3
<i>Muut kalusteet ja koneet</i>	1,6	1,8	1,6	2,6
Hankinnat yhteensä	6,8	5,1	6,0	8,8
3. Kiinteistöprojektit				
<i>Pääkonttorikiinteistöt</i>	6,4	1,7	4,6	9,7
<i>Vantaan kiinteistö</i>	1,2	2,3	2,0	0,8
<i>Muut kiinteistöt</i>	0,4	0,1	0,4	0,0
Kiinteistöprojektit yhteensä	7,9	4,1	7,0	10,5

Lähde: Suomen Pankki.

Pankin henkilöstömäärä pieneni edelleen. Määräaikaisen henkilöstön vähenemisen ohella syynä olivat käynnistetyt toimintojen tehostamishankkeet. Palkkasumma supistui hiukan vuodesta 2002 ja oli 30,1 milj. euroa. Suomen Pankin kulubudjettiin sisältyvät myös maksetut eläkkeet. Vuonna 2003 eläkkeitä maksettiin 14,4 milj. euroa, missä oli kasvua 6,5 %.

Tietojärjestelmien kehittäminen painottui edelleen keskeisten pankkijärjestelmien uudistamiseen. Varannon sijoittamisen Hermes-hanke oli testausvaiheessa syksyllä 2003, ja uusi järjestelmä otetaan asteittain käyttöön vuoden 2004 aikana.

Pankin rahamuseo valmistui ja avattiin yleisölle 26.8.2003. Rahamuseon perustamiskustannukset rakennuksen saneeraus mukaan lukien olivat kaikkiaan noin 2,5 milj. euroa.

Kiinteistöinvestoinnit toteutuivat suunniteltua pienempinä. Pääkonttori-kiinteistöihin kohdistuvista perusparannushankkeista aiheutui kustannuksia yhteensä noin 1,7 milj. euroa, mistä suurin osa johtui rahamuseon kiinteistön kunnostamisesta. Lisäksi pääkonttori-kiinteistöissä aloitettiin kaksi mittavaa tilankäytön tehostamiseen liittyvää hanketta, joiden kustannuksista suurin osa kohdistuu tuleviin vuosiin. Vantaan kiinteistön julkisivuremontin kustannukset olivat noin 2,0 milj. euroa.

Tietotekniikka

Pankkitoimintoon liittyvässä tietotekniikkassa painopiste oli TARGET- ja RTGS-järjestelmän hyvän palvelutason säilyttämisessä vuoden 2002 suurten muutosten jälkeen sekä varannon sijoittamisen tietojärjestelmäusinnassa. Ekonomistialueella kehitettiin keskeisiä, etenkin tilastointiin liittyviä järjestelmiä. Panostus virusten torjuntaan oli välttämätöntä ja osoitautui ennalta arvioitua suuremmaksi. Virushyökkäysyrityksiä oli paljon, mutta vahingoilta säästyttiin.

RTGS-järjestelmä TARGETin sanomanvälitys- ja valvontakomponentteineen toimi hallitusti vuonna 2002 käyttöön otetulla alustalla, joskin häiriöitä oli jonkin verran aiempaa enemmän. Swift-sanomanvälityksessä siirryttiin SwiftNet-verkon käyttöön. Maksujärjestelmätietojen tilastointia varten perustettiin oma tietokanta käyttöliittymineen. Maksutietojen siirto edelleen aikasarjatielokantaan automatisoitiin. Uuden TARGET 2 -järjestelmän esiselvitystyöhön osallistuttiin.

Varannon sijoittamiseen valitun Finance KIT -ohjelmiston käyttöönotto alkoi vuoden alussa neljän osaston ja ohjelmistotoimittajan yhteistyönä. Tämä ns. Hermes-projekti kattaa valmisohjelmiston räätälöinnin pankin tarpeisiin, pankkia varten rakennettavat lisäominaisuudet, uuden EKPJ-kirjanpitomoduulin sekä liittymät muihin tietojärjestelmiin. Käyttöönotto on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisen osan testaus aloitettiin marraskuussa 2003 ja tuotantovalmiutta tavoitellaan vuoden 2004 alkukevääksi. Toisen, pienemmän osan suunnittelu

käynnistettiin loppusyksyllä. Senkin käyttöönotto ajoittuu vuoteen 2004. Hankkeeseen kuului myös työprosessien kehittäminen ja muuttaminen Straight Through Processing -ajattelun mukaisiksi.

Rahahuollon tilastoinnin tietojärjestelmiä uusittiin ja havaintojen päivitys aikasarjatietokantaan automatisoitiin. Rahanpalautusten ennakkojärjestelmä otettiin käyttöön.

Aikasarjajärjestelmien kehitystyö nojautui yhteisten komponenttien rakentamiseen ekonomistijärjestelmien rakentamisen mukaisesti. Aikasarjojen hyödyntämisessä keskeinen ns. Patu-ohjelmisto päätettiin uusiksi kokonaan. Uuden ohjelmiston määrittäminen käynnistettiin syksyllä 2003. Uudistus koskee sekä toimintoja että teknisiä ratkaisuja.

Uusi maksutasetilastointijärjestelmä valmistui koekäyttöön aikataulun mukaisesti joulukuussa 2003. Se toteutettiin Microsoft-varusohjelmistojen varaan. Lisäksi valittiin raportointia ja tiedon jatkojalostusta varten moniulotteisen tiedon muokkaamistyökalu, joka soveltuu laaja-alaan käyttöön. Arvopaperitietokantaa rakennettiin ja säännöllinen tiedonsiirto APK:n tietovarastoista pankin tietokantaan aloitettiin.

Pankin Internet-kotisivustossa otettiin käyttöön hakukonepalvelu. Viranomaisraportointi extranet-ratkaisun avulla vakiintui osapuolia tyydyttäväksi, vaikka täytetyt lomakkeet vielä palautuvat salatun sähköpostin liitteinä. Rahamuseon tietotekninen toteutus ja käyttöpalvelu hankittiin ulkoisena palveluna.

Microsoft-arkkitehtuurin päivityskierros vietiin läpi vuosien 2002 ja 2003 aikana, mutta viimeistelystä osa jäi vuoteen 2004. Palvelinympäristöt tietokantoineen päivitettiin, sähköpostijärjestelmä työasemissa ja palvelimissa vaihdettiin. Työasemien muu päivitys ympäristövakiointineen eteni käyttäjäryhmittäin vaiheistettuna loppusyksyn 2003 aikana. Vakiointiin kytkettiin uusia ratkaisuja, kuten käyttäjän datan varmistaminen, sisäänkirjautuminen toimikortilla, sähköpostien varmistaminen ja arkistointi sekä lisenssien hallinnan tehostaminen.

Tietoteknisen turvallisuuden ylläpito vei kertomusvuonna enemmän voimavaroja kuin aiemmin. Turvallisuusvalvontaan, ongelmien ennaltaehkäisyyn, uusien ratkaisujen löytämiseen, testaamiseen ja toteuttamiseen sekä jatkuvaan kouluttautumiseen, panostettiin niin oman työn kuin ostopalveluiden kautta.

EKPJ:ssä yksi painopistealue oli tietoliikenneverkon kapasiteetin lisääminen uusimalla verkon tekniikka ja päivittämällä sen varaan rakennetut tietoliikennejärjestelmät. Tämän hankkeen valmistelu ja suunnittelu tehtiin vuoteen 2003, mutta toteutus painottuu vuodelle 2004. Pankki osallistui myös uuden TARGET-riskianalysimallin soveltamiseen sekä EKP:n jatkuvuussuunnittelun kehittämiseen.

Henkilöstö

Johtokunta hyväksyi keväällä Suomen Pankin henkilöstöjohtamisen kehittämistavoitteet vuosiksi 2003–2006. Painopistealueiksi linjattiin pankin strategisten tavoitteiden mukaisesti mitoitettu henkilöstömäärä, kansainvälisen huipputason saavuttaminen keskeisillä kärkiosaamisalueilla, organisaation kustannustehokas ja asiakaslähtöinen toiminta sekä ammattitaitoinen esimiestyö.

Resursointi, henkilöstörakenne ja henkilöstön liikkuvuus

Vuoden 2003 lopussa pankissa työskenteli 626 henkeä. Heistä 515 oli pääkonttorin osastoilla ja 111 maksuvälinehuollossa. Asiantuntijatehtävissä työskenteli 40 % henkilöstöstä. Euroopan keskuspankissa työskenteli 9 pitkällä virkavapaalla olevaa pankkilaista. Määräaikaisten osuus henkilöstöstä oli 5 %. Paikalla olevan henkilöstön määrä supistui edellisvuotisesta 6,9 %.

Rahoitustarkastuksen henkilöstömäärä vuoden 2003 lopussa oli 138. Rahoitustarkastus käyttää toiminnassaan Suomen Pankin tukipalveluja.

Alueellisen rahahuollon tehostamisen vuoksi maksuvälinehuollon henkilökunnan määrää supistettiin. Ratkaisut toteutettiin lähellä eläkeikää olevan henkilöstön sopeutustoimien kautta; nämä toimet koskivat 41:tä henkeä. Sopeuttamistoimien vaikutus painottuu vuoteen 2004.

Henkilöstön sisäisen liikkuvuuden lisäämiseksi Suomen Pankin työkiertopoliitikkaa täsmennettiin. Henkilöstöä kannustetaan tehtävien vaihtoon tavoitteena osaamisen laaja-alastaminen tai syventäminen.

Kehittämishankkeet

Erilliset ESA- ja P-palkkausjärjestelmät yhdistettiin keväällä 2003 HAY-palkkausjärjestelmäksi, joka on hallinnollisesti entistä kevyempi, esimiestyössä selkeämpi ja kaikki henkilöstöryhmät kattava järjestelmä.

Palkanlaskennan prosessien tehostamis- ja ulkoistamismahdollisuudet selvitettiin vuoden 2003 aikana. Tulosten pohjalta tehdään päätökset palkanlaskennan tulevasta organisoinnista vuoden 2004 aikana.

Vuoden 2003 aikana selvitettiin mahdollisuuksia tehostaa henkilöstöhallintoa hyödyntämällä tietotekniikkaa (eHR). Hankkeen tavoitteena on parantaa esimiesten ja henkilöstön tiedonsaantia, sähköistää henkilöstöhallintoa, poistaa päällekkäisiä hallinnollisia rutiineja, vähentää lomakkeistoa ja kehittää sähköisiä hyväksymisprosesseja. eHR-ratkaisun toimintaa, sisältöä ja vaatimuksia määriteltiin kevään ja syksyn esiselvityksissä. Näiden esiselvitysten ja tarjouskilpailun pohjalta hanketta jatketaan vuonna 2004.

Henkilöstöselvityksiä

Johdolle ja esimiehille tuotettiin henkilöstöjohtamisen tueksi henkilöstötilinpäätös ja tasa-arvoselvitys. Lisäksi Suomen Pankki osallistui EKPJ:n piirissä tehtyihin henkilöstötoimen vertailuselvityksiin.

Työnantajapolitiikka

Alkuvuodesta solmittiin virkaehtosopimus (VES) tuntipalkkaisten ja osa-aikaisten virkamiesten virkasuhteen ehdoista.

Syksyllä käynnistettiin VES-neuvottelut ja kaksivuotinen VES-sopimus solmittiin helmikuussa 2004.

Pankki kävi YT-neuvotteluja Henkilöstöyhdistyksen kanssa rahoituksen sopeutukseen liittyvistä asioista sekä monistuspalveluiden kilpailuttamisesta.

Eläkelaitostoiminta

Suomen Pankki on itsenäinen eläkelaitos, joka vastaa henkilöstönsä eläkkeiden rahoituksesta, tuottaa eläke-edut valtion eläkejärjestelmän mukaisina ja hallinnoi eläkepäättökset ja eläkkeiden maksatuksen. Pankki hoitaa eläkevastuunsa taseessa olevan eläkerahaston avulla (tarkemmin sivulla 66). Eläkelaitoksen volyymi kasvoi, kun eläkkeelle lähteneiden määrä kaksinkertaistui edellisvuotisesta. Maksettujen eläkkeiden summa oli noin 6,6 % edellisvuotista suurempi.

Suomen Pankki maksoi 31.12.2003 eläkettä 838 hengelle. Vuoden 2003 aikana jäi eläkkeelle suoraan pankista tai Rahoitustarkastuksesta 53 henkeä. Vanhuuseläkkeitä maksettiin 605 hengelle yhteensä 12 187 903 euroa ja työkyvyttömyyseläkkeitä 69 hengelle yhteensä 514 233 euroa. Perhe-eläkkeitä maksettiin 107 hengelle yhteensä 1 225 065 euroa.

Henkilöstön osaaminen

Koulutusmenot olivat 1,26 miljoonaa euroa (3,8 % palkkasummasta). Summa jakaantui ammatilliseen koulutukseen (47 %), johtamiskoulutukseen (11 %), vuorovaikutus-, viestintä- ja kielikoulutukseen (20 %) sekä tietotekniikan käyttökoulutukseen (22 %).

Osaamiskeskustelut irrotettiin omaksi osakseen kehityskeskustelukäytäntöä syksyllä 2003. Osaamiskeskustelujen vauhdittamiseksi suunniteltiin uusi sähköinen lomake ja järjestettiin osaamisen johtamiseen liittyviä koulutustilaisuuksia.

Esimiesten työnohjausvalmennusta jatkettiin. Lisäksi ryhmän- ja tiiminvetäjille järjestettiin omat koulutusohjelman- sa, joihin osallistui Suomen Pankista ja Rahoitustarkastuksesta kaikkiaan 50 ryhmänvetäjää. Asiantuntijoille suunnattu esimiesvalmennusohjelma aloitettiin syksyllä 2003. Sen tavoitteena on kehittää osallistujien valmiuksia toimia muun muassa vaativissa projektinjohtotehtävissä. Osastosihteereiden työhön liittyvät keskeiset osaamisvaatimukset ja kehittämishaasteet arvioitiin.

Suomen Pankki on ollut aktiivisesti mukana kehittämässä EKPJ:n yhteisiä koulutusohjelmia, joita vuonna 2003 olivat johtamisvalmennusohjelmat, perehdyttämisseminaari ja EKPJ:n eri keskuspankkien järjestämät, kansainvälisiä vaikuttamistaitoja edistävät ohjelmat. Näihin ohjelmiin osallistui 34 Suomen Pankin ja Rahoitustarkastuksen edustajaa. Pankin sisäiseen kieli- ja vuorovaikutustaitokoulutukseen osallistui lähes kolmasosa Suomen Pankin ja Rahoitustarkastuksen henkilökunnasta.

Tietotekniikkakoulutuksessa keskeisin kohde oli Outlook-sähköpostijärjestelmän sekä Office XP- ja Windows XP-versioiden käyttöönoton edellyttämä peruskoulutus. Tietotekniikan ajokorttikoulutuksessa toteutettiin pankille räätälöityjä perustutkintoja. Muita koulutus-

alueita olivat projektityö, testaaminen ja systeemityön välineet.

Sisäisen taloudellisen ja juridisen koulutuksen aiheina olivat vuonna 2003 erityisesti makromallien käyttö ja kehittäminen, maksu- ja selvitysjärjestelmät, corporate governance -teemat sekä talousmaantiede. Pankin 17 koulutus-tapahtumasta kertyi 714 oppilaspäivää. Näistä 1/3 kohdistui ulkomaisten keskuspankkien edustajiin, jotka osallistuivat kymmenpäiväiseen makromallikoulutukseen. Yhdeksän pankin ekonomistia puolestaan osallistui ulkomaisten keskuspankkien rahoittamien instituutioiden talousaiheisille kursseille.

Tekninen koulutusapu siirtymätalouksien keskuspankeille jatkui jo kymmenettä vuotta. Eniten koulutusyhteistyötä tehtiin jälleen Venäjän keskuspankin kanssa, josta vastaanotettiin kolme opintovierailua; niistä muodostui yhteensä 72 oppilaspäivää. Vuoden aikana Suomen Pankki yhdessä eräiden muiden EKPJ:n jäsenkeskuspankkien kanssa liittyi EKP:n koordinoimaan, TACIS-ohjelman rahoittamaan koulutusprojektiin, jossa kehitetään Venäjän keskuspankin pankkivalvontaosaamista. Projektin varsinainen toiminta alkaa vuonna 2004.

Osa pankin tutkimushankkeista toteutettiin henkilökunnan jatkokoulutukseen liittyvinä opinnäyteprojekteina. Näihin väitöskirja- ja lisensiaatintutkimuksiin suunnattiin vuoden aikana yhteensä noin kolme henkilötyövuotta viidessä eri projektissa.

Suomen Pankki linjasi pitkäkestoisten tutkintoon tähtävien koulutusohjelmien tukipolitiikan.

Työyhteisön hyvinvointi

Loppuvuodesta 2002 järjestetyn ilmapii-ritutkimuksen tulokset valmistuivat tammi-kuussa 2003. Tuloksia raportoitiin useissa esimies- ja henkilöstötilaisuuksissa. Osastot laativat kehittämissuunnitelmia tutkimustulosten perusteella.

Asiantuntijoille järjestettiin ns. Aslak-avokuntoutusta Suomen Selkä-instituutissa ja osastopäälliköille kuntoremontti Siuntion Kuntoutumiskeskussa.

Työterveyshuollossa pääpaino oli ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Henkilöstön hyvinvointia tuettiin myös suunnitelmallisella panostuksella vapaa-ajan virkistystoimintaan, ohjattuun liikuntaan sekä terveystietoiskuihin.

Kiinteistöt ja muut omistukset

Suomen Pankki omistaa vain sellaisia kiinteistöjä ja osakkeita, joita se tarvitsee toimintaansa varten.

Pankki toimii pääasiassa omistamiseen kiinteistöissä, joissa on otettu huomioon keskuspankin tiukat turvallisuus- ja poikkeustilavaatimukset. Pankin ja Rahoitustarkastuksen käytössä olevat tilat ovat yhteensä 47 500 m². Tästä pankki on vuokrannut ulkopuolelta 1 500 m². Lisäksi Suomen Pankin tiloja on vuokrattuna ulkopuolisille 40 600 m². Pankin vuokralaiset ovat pääasiassa rahahuollossa toimivia yrityksiä, joilla on läheistä yhteistyötä Suomen Pankin kanssa ja joiden toiminta edellyttää vaativaa turvatasoa. Poikkeuksena tästä on Tampereen konttorikiinteistö, jossa pankilla on tavallisia liike- ja toimistovuokralaisia.

Suomen Pankin toiminnan kannalta tarpeeton osa Vantaan kiinteistön maa-alueesta on kaavoitettu turvallisuudeltaan huipputasoinen toimistorakentamista varten. Suomen Pankki on perustanut ulkopuolisen yhteistyökumppanin kanssa Turvalaakso Kiinteistöt -osakeyhtiön, jonka tehtävänä on alueen markkinointi ja turvallisuuspalveluiden suunnittelu.

Suomen Pankin kiinteistöjä hoidettiin vuoden aikana tavoitteina kustannustehokkuus, käytettävyyden parantaminen ja tilankäytön tehostaminen. Lisäksi tehtiin välttämättömiä peruskorjausinvestointeja. Kiinteistöihin investoitiin vuoden aikana yhteensä 4,1 milj. euroa.

OMHEX

Suomen Pankki perusti vuonna 1989 yhdessä valtion ja keskeisten liikepankkien kanssa Helsingin Rahamarkkinakeskuksen ja merkitsi 52 % sen osakepääomasta. Yhtiön toimintana oli rahamarkkina-arvopaperien kauppojen selvitys arvosuusjärjestelmässä. Vuonna 1996 liike-toiminta myytiin Suomen Arvopaperikeskukselle, jonka osakkeenomistajaksi Suomen Pankki tuli samassa yhteydessä. Helsingin Rahamarkkinakeskus asetettiin vapaaehtoiseen selvitystilaan Rahakonttinnimisenä. Arvonlisäveronpalautusten saannin jälkeen yhtiön selvitystilamenetely saatettiin päätökseen vasta vuoden 2003 lopulla.

Suomen Arvopaperikeskuksesta tuli loppuvuodesta 1998 suunnatun osakeannin kautta HEXin tytäryhtiö. Vakuusjärjestelmänsä ansiosta arvopaperikeskus on toiminut tärkeänä palvelun tuottajana eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin osallistuville Suomen Pankin vastapuolille.

Keväällä 2003 ruotsalainen OM teki vaihtotarjouksen HEXin osakkeenomistajille. Tarjouksen hyväksyminen johti pörssinoteeratun OMHEXin muodostamiseen 4.9.2003 lukien.

Suomen Pankki ei katsonut tarkoituksenmukaiseksi pysyä pörssinoteeratun OMHEXin osakkaana. Pankin omistamat osakkeet, jotka käsittivät runsaat 2 % osakepääomasta, myytiin syksyn kuluessa vähitellen pörssin välityksellä markkinoille.

Setec

Loppuvuodesta 2003 Suomen Pankki myi omistamansa 40 prosentin osuuden Setecin osakekannasta pääomasijoitusyhtiö CapManin hallinnoimille rahastoille. Myynnin valmistelut aloitettiin vuoden 2002 lopulla, ja kilpailuttamismenettelyyn osallistui useita kotimaisia ja kansainvälisiä ostajaehdokkaita.

Setec muodostettiin runsaat 10 vuotta sitten silloisesta Suomen Pankin setelipainosta. Pankki myi 60 % yhtiön osakekannasta ulkopuolisille sijoittajille vuonna 1998. Pääomistajiksi tulivat tuolloin Suomen Pankin lisäksi Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra, Suomen Teollisuussijoitus, Varma-Sampo ja Henki-Sampo. Suomen Pankin yhteysesä setelipaino oli aloittanut toimintansa jo vuonna 1885.

Setec on turvallisuudeltaan huipputasoin älykorttien ja visuaalisten tunniste-
tuotteiden kehittäjä ja valmistaja. Tehty kauppa saattoi luontevasti päätökseen Suomen Pankin luopumisen yhtiöstä. Osakkuus yhtiössä ei enää ollut keskuspankin tehtävien kannalta tarpeen. Perinteisen setelituotannon osuus on viime aikoina supistunut muutamaan prosenttiin yrityksen liikevaihdosta. Setecin toimitilat ovat edelleen Turvalaaksossa lähellä Helsinki–Vantaan lentoasemaa.

Tilinpäätös

Tase, milj. euroa

	31.12.2003	31.12.2002
Vastaavaa		
Kulta ja kultasaamiset (1)	521	515
Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta (2)	8 131	8 694
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)	776	816
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	7 355	7 878
Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta (3)	790	721
Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta (4)	0	0
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	0	0
Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta (5)	2 850	2 970
Perusrahoitusoperaatiot	2 850	2 970
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	–	–
Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta (6)	1	1
Eurojärjestelmän sisäiset saamiset (7)	4 071	3 605
Osuus EKP:n pääomasta	70	70
Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen	699	699
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen	3 303	2 836
Muut saamiset (8)	767	808
Euroalueen metalliraha	30	66
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	211	212
Muu vaihto-omaisuus	386	23
Muut	141	507
Yhteensä	17 132	17 315

Pyöristyksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

	31.12.2003	31.12.2002
Vastattavaa		
<i>Liikkeessä olevat setelit (1)</i>	6 923	5 853
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille (2)</i>	2 146	3 759
<i>RTGS-tilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)</i>	2 146	3 759
<i>Yötalletukset</i>	0	–
<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville (3)</i>	1	5
<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle (4)</i>	0	1
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle (5)</i>	248	0
<i>Talletukset ja muut velat</i>	248	0
<i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä (6)</i>	168	185
<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat (7)</i>	2 777	2 159
<i>Muut velat (8)</i>	166	77
<i>Arvonmuutostili (9)</i>	530	689
<i>Varaukset (10)</i>	2 610	3 120
<i>Oma pääoma (11)</i>	1 386	1 304
<i>Kantarahasto</i>	841	841
<i>Vararahasto</i>	545	463
<i>Tilikauden voitto (12)</i>	177	163
Yhteensä	17 132	17 315

Tuloslaskelma, milj. euroa

	1.1.-31.12.2003	1.1.-31.12.2002
KORKOTUOTOT (1)	366	442
KORKOKULUT (2)	-119	-209
KORKOKATE (3)	247	233
VALUUTTAKURSSIMUUTOKSISTA REALISOITUNEET VOITOT JA TAPPIOT (4)	-662	-215
ARVOPAPEREIDEN REALISOITUNEET HINTAEROT (5)	72	94
VALUUTTAKURSSI- JA HINTAEROVARAUKSEN MUUTOS (6)	590	121
RAHOITUSKATE	247	233
RAHOITUSTULON NETTO-OSUUS (7)	6	14
OSUUS EKP:N VOITOSTA (8)	11	25
MUUT KESKUSPANKKITOIMINNAN TUOTOT (9)	6	15
KESKUSPANKKIERIEN KATE	269	287
MUUT TUOTOT (10)	78	41
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut (11)	-55	-53
Hallinnolliset kulut (12)	-19	-20
Poistot käyttöomaisuudesta (13)	-4	-3
Setelien hankintakulut (14)	-1	-2
Muut kulut (15)	-10	-10
VARAUSTEN MUUTOS (16)	-81	-77
TILIKAUDEN TULOS (17)	177	163

Tilinpäätöksen liitteet

	31.12.2003		31.12.2002	
Valuuttamääräiset futuurisopimukset, milj. euroa				
Ostosopimukset ¹	642,0		–	
Myyntisopimukset ¹	–		–	
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo, milj. euroa (sulkeissa Suomen Pankin omistusosuus)				
Setec	0	(0 %)	2,7	(40 %)
Rahakontti	0	(0 %)	0	(52 %)
HEX, Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysytio	0	(0 %)	1,9	(7 %)
Bank for International Settlements	11,5	(1,67 %)	11,5	(1,67 %)
Asunto-osakkeet	6,2		6,3	
Kiinteistöosakkeet	–		–	
Muut osakkeet ja osuudet	0,1		0,1	
Yhteensä	17,8		22,5	
Laskennallinen osuus				
arvopaperikeskuksen rahastosta, milj. euroa	0,3		0,2	
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu, milj. euroa				
Suomen Pankin eläkevastuu	425,5		412,6	
– tästä varauksilla katettu	367,2		351,7	
Suomen Pankin huoltokonttori, milj. euroa				
– talletukset	19,6		20,4	
– luotot	6,0		7,8	

¹ Kyseisen valuutan vuoden viimeisen pankkipäivän keskipurssiin.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Raubankatu 16	1883/1961	49 500
	Unioninkatu 33 / Raubankatu 19	1848/1954	50 500
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	26 930
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901	3 200
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhakatu 4	1993	11 900
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 700
Tampere	Hämeenkatu 13 ¹	1942	36 000
Turku	Linnankatu 20	1914	10 500
Vantaa	Suometsäntie 1	1979	311 500
Inari	Saariselkä	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto,
176 869 728,87 euroa, käytetään seuraavasti:
Tuloksesta puolet eli 88 434 864,43 euroa käytetään LSP 21 §:n perusteella
vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 88 434 864,44 euroa
siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 25. helmikuuta 2004

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Matti Vanhala, puheenjohtaja

Matti Louekoski

Sinikka Salo

Pentti Hakkarainen

Tilinpäätöksen kommentit

Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä kirjanpitoperiaatteita ja -tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11 pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Tuloslaskelmakaava muutettiin vuonna 2002 EKP:n suositteleman kaavan mukaiseksi. Erien ”Valuuttakurssi- muutoksista realisoituneet voitot/ tappiot” ja ”Arvopapereiden realisoituneet hintaerot” jälkeen on esitetty näitä tuloslaskelmaeriä koskeva valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos. Tilinpäätöspolitiikan mukaan varausta kasvatetaan tai puretaan edellä mainittujen erien nettomäärällä. Näin ollen valuuttakurssimuutoksilla ja hintaeroilla ei ole tulosvaikutusta. Samassa yhteydessä muutettiin tuloslaskelmaerän ”Muut keskuspankkitoiminnan tuotot” sisältöä ja lisättiin erät ”Osuus EKP:n voitosta” ja ”Muut tuotot” informatiivisuuden parantamiseksi.

Kulta ja valuuttamääräiset erät

Ulkomaan rahan määräiset erät sekä kulta on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurseja. Ulkomaan rahan määräisten erien arvostus on tehty valuuttakohtaisesti. Arvopapereiden arvostus on tehty arvopaperilajeittain. Valuuttakurkseista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopape-

reiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Kullan hinnanmuutos- ja kurssi- muutoserot käsitellään yhtenä eränä.

Arvopapereiden takaisinmyynti- ja takaisinostositoumukset

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottoina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

EU-maiden kansallisten keskuspankkien väliset saamiset ja velat

EU-maiden kansallisten keskuspankkien välisiä tapahtumia käsitellään ensisijaisesti TARGET-järjestelmässä, joka on Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen maksujärjestelmä. Tapahtumista syntyy kahdenvälisiä saamisia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämillä tileillä. Nämä saamiset ja velat nettoutetaan siten, että EKP asettuu kummankin osapuolen vastapuoleksi. Siten kansallisille keskuspankeille jää vain yksi netto-positio EKP:hen nähden.

Käyttöomaisuus

Tilikauden 1999 alusta lukien käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot laskeaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan toisen hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuoden 1999 taseessa markkinahintaan aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonmuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonmuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- ATK-laitteet ja -ohjelmistot, autot: 4 vuotta
- koneet, kalustot: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

Eurosetelit ja rahoitustulo

EKP ja euroalueen 12 kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, ovat laskeneet liikkeeseen euroseteleitä 1.1.2002 alkaen.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakopuusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille ns. pääoma-avainten mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullakin kansalliselle keskuspankille setelien pääoma-avainten mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta

¹ Euroopan keskuspankin päätös, tehty 6. päivänä joulukuuta 2001, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2001/15), EYVL L 337, 20.12.2001.

² Setelien jakoperuste on johdettu prosenttiosuuksista, jotka saadaan, kun eurosetelien liikkeeseenlaskujen kokonaismäärästä vähennetään EKP:n prosenttiosuus ja jäljelle jäävään kansallisten keskuspankkien osuuteen sovelletaan EKP:n pääoma-avainta.

aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Vuodesta 2002 vuoteen 2007 euroseteleistä aiheutuvia eurojärjestelmän sisäisiä saamia ja velkoja porrastetaan, jotta vältettäisiin merkittävät muutokset kansallisten keskuspankkien suhteellisessa tulonjaossa aiempaan verrattuna. Porrastukset tehdään ottamalla huomioon se ero, mikä on kunkin kansallisen keskuspankin liikkeeseen laskemien, heinäkuun 1999 ja kesäkuun 2001 välisenä aikana keskimäärin liikkeessä olleiden setelien arvon ja niiden setelien arvon välillä, joka pankeille olisi tuona aikana keskimäärin kohdistettu EKP:n pääoma-avainten mukaisesti. Vuosi vuodelta näitä porrastuksia pienennetään vuoden 2007 loppuun asti. Tämän jälkeen seteleistä saava rahoitustulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken yksinomaan suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta.

EKP:n neuvosto on päättänyt, että rahoitustulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan erikseen kansallisille keskuspankeille ennakkovoitonjakona.⁴ Tämä rahoitus-

³ Euroopan keskuspankin päätös (EKP/2001/16) rahaliiton osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien rahoitustulon jakamisesta tilikaudesta 2002 alkaen.

⁴ EKP:n päätös (EKP/2002/9).

tulo jaetaan kokonaisuudessaan tällä tavoin, ellei EKP:n tilikauden voitto ole pienempi kuin sille liikkeessä olevista euroseteleistä kertynyt tulo. Vuonna 2003 EKP:lle kertynyt rahoitustulo jätettiin EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti jakamatta kansallisille keskuspankeille. EKP:n neuvoston päätöksellä rahoitustulosta voidaan vähentää se määrä kuluja, joka EKP:lle on syntynyt euroseteleiden liikkeeseen laskemisesta ja hallinnoinnista.

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

EKP:n pääoma-avaimen muutos

EKP:n perussäännön artiklan 29.3 mukaan kansallisille keskuspankeille osoitettuja painoarvoja EKP:n pääoman merkintään sovellettavassa jakoperusteessa on tarkistettava joka viides vuosi⁵. Ensimmäinen pääoma-avaimen muutos tuli voimaan 1.1.2004. Toinen muutos tulee voimaan 1.5.2004, kun EU:hun liittyy 10 uutta jäsenmaata. Pääoma-avaimen muutos 1.1.2004 noudatti 15.7.2003 tehtyä neuvoston päätöstä, joka koskee Euroopan keskuspankin pääoman merkintään sovellettavan jakoperusteen tarkistamista varten tarvittavia tilastotietoja. Myös 1.5.2004 tehtävän muutoksen odotetaan pohjautuvan tähän päätökseen.

⁵ EKP:n perussäännön artiklassa 29.3 todetaan, että kansallisille keskuspankeille osoitetut painoarvot EKP:n pääoman merkintään sovellettavassa jakoperusteessa tarkistetaan joka viides vuosi EKP:n perustamisen jälkeen. Koska EKP:n neuvosto määrittä EKP:n pääoman jakoperusteet ensimmäisen kerran vuonna 1998, pääoma-avainta tarkistetaan ensimmäisen kerran vuoden 2003 lopussa. Muutokset ovat voimassa 1.1.2004–31.12.2008.

Osuus EKP:n pääomasta

Suomen Pankin osuus EKP:n pääomasta kasvoi 2,3 % eli 1,4298 prosenttiin 1.1.2004. Näin ollen myös vastaavien erä ”Osuus EKP:n pääomasta” kasvoi 70 miljoonasta eurosta 71 miljoonaan euroon EKP:lle siirretyn ylimääräisen pääomaosuuden vuoksi.

Valuuttavarannon siirtoon perustuvat kansallisten keskuspankkien saamiset EKP:ltä

EKP:n pääoman jakoperusteiden painoarvojen tarkistamisen ja pääoma-avaimen muutoksen vuoksi on myös tarpeen tarkistaa saamisia, joita EKP on hyvittänyt euroalueen kansallisille keskuspankeille. Nämä saamiset perustuvat kunkin kansallisen keskuspankin osuuteen EKP:lle siirrettävästä valuuttavarannosta. Valuuttavarannon siirrosta johtuva saaminen kasvoi 699 miljoonasta eurosta 715 miljoonaan euroon 1.1.2004.

1.5.2004 voimaan tulevat muutokset

Kun EU:hun liittyy yksi tai useampi uusi jäsenvaltio ja niiden kansalliset keskuspankit liittyvät EKP:ään, EKP:n merkitty pääoma ja EKP:hen enimmäkseen siirrettävien valuuttavarantojen määrä suurenevät automaattisesti.

Tuloslaskelmaan kirjaamisen periaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti.

Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden

laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostilille.

Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostilille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Realisoitumattomat tappiot ja voitot (netto) kirjataan arvopaperilajeittain, valuutoittain ja kullan osalta erikseen.

Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus kirjataan tulosvaikutteisesti juoksuajan kuluessa.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää Suomen Pankin eläkerahaston ja Rahoitustarkastuksen tuotot ja kulut.

Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla.

Vuoden 2002 alusta voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus.

Taseen ulkopuoliset erät

Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa. Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot.

Taseen kommentit

Vastaavaa

1. Kultra ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 577 345 troyunssia kultaa, joka on tilipäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

	31.12.2003	31.12.2002
<i>Kulta</i>		
<i>Määrä (troyunssia)</i>	1 577 345	1 577 069
<i>Hinta troyunssilta (euroa)</i>	330,36	326,83
<i>Arvo markkinahintaan (euroa)</i>	521 098 433	515 433 389
<i>Markkina-arvon muutos (euroa)</i>	5 665 044	18 562 651

Pieni muutos kullan määrässä johtuu painoerokaupoista.

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF) koostuvat seuraavista eristä (miljoonina):

	31.12.2003		31.12.2002	
	EUR	SDR	EUR	SDR
<i>Varanto-osuus</i>				
<i>IMF:ssä</i>	615,0	522,1	618,1	476,8
<i>Erityiset nosto-oikeudet</i>	154,3	131,0	190,6	147,0
<i>Muut saamiset</i>				
<i>IMF:ltä</i>	6,8	5,8	7,5	5,8
	776,1	658,9	816,2	629,6

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 1 263,8 milj. SDR:ää. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 154,3 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 776,1 milj. euroa. Vuoden 2003 lopussa SDR:n ja euron välinen kurssi oli 1,178.

Tase-erässä ovat IMF-erien lisäksi pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Suomen Pankki siirsi vuoden 1999 alussa osan dollari- ja jeni-määräisistä saamisistaan EKP:lle.

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit euroalueelta.

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euromääräisiä saamisia Kansainväliseltä järjestelypankilta (BIS).

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat rahapolitiikassa käytettyjen instrumenttien saldot.

Perusrahoitusoperaatio on viikoittainen likviditeettiä lisäävä operaatio, joka toteutetaan vakiohuutokauppana ja jossa sovellettava maturiteetti on kaksi viikkoa. Perusrahoitusoperaatioilla on keskeinen asema eurojärjestelmän markkinaoperaatioiden tavoitteiden täyttämisessä, ja niiden avulla turvataan suurin osa rahoitussektorin maksuvalmiudesta. Saamiset perusrahoitusoperaatioista ovat 2 850 milj. euroa.

Vuoden 2003 aikana tehtiin myös pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita ja hienosäätöoperaatioita, mutta niistä ei ollut saamisia vuoden lopussa. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ovat kerran kuussa toteutettavia likviditeettiä lisääviä

vakiohuutokauppoja. Käänteisiä hienosäätöoperaatioita toteutetaan tarpeen mukaan, kun halutaan tasata rahamarkkinoiden likviditeetin odottamattomista muutoksista johtuvia korkovaihteluita.

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat tilit euroalueen luottolaitoksissa.

7. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

Tase-erä sisältää eurojärjestelmän sisäiset saamiset. Kunkin eurojärjestelmään kuuluvan kansallisen keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimen vaikuttavat maan asukasluku ja bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein. Seuraava tarkistus on vuoden 2004 alussa. Suomen Pankin osuus EKP:n pääomasta on 70 milj. euroa eli 1,3970 %. Valuuttavarannon ja kullan siirtoon perustuva saaminen EKP:ltä on 699 milj. euroa. Tähän tase-erään kuuluu myös nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden arvon kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä.

8. Muut saamiset

Tase-erässä ovat euroalueen kolikot, sijoitusomaisuutena olevat arvopaperit ja käyttöomaisuus (rakennukset, koneet ja kalusto). Tase-erään sisältyvät myös eläkerahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä siirtosaamiset ja muut saamiset.

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erässä on Suomen Pankin osuus, 6 923 milj. euroa, liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tase-erään sisältyvät luottolaitosten RTGS-tilien saldot. Luottolaitokset täyttävät vähimmäisvarantovelvoitteensa siten, että niiden RTGS-tilin päivittäisten saldojen keskiarvo seurantajakson aikana on vähintään varantovelvoitteen suuruinen. Vähimmäisvarantojärjestelmän tarkoituksena on ensisijaisesti tasata rahamarkkinakorkoja sekä lisätä rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta.

Tähän tase-erään kuuluvat myös luottolaitosten yötalletukset.

3. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa.

5. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Valuuttavarannon hallinnoimiseksi tehdyt reposopimukset on kirjattu tähän tase-erään.

6. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. Kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset ovat nykyisin suuremmat kuin niiden vastaerä. Vastaerän suuruus on 143 milj. SDR, ja se on pysynyt vuosia samansuuruisena.

7. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Tase-erä sisältää Suomen Pankin TARGET-maksuihin liittyvän velan. Velan vastapuolena on EKP, sillä kansallisten keskuspankkien keskinäiset TARGET-maksuihin liittyvät saamiset ja velat on nettoutettu suhteessa EKP:hen. Lisäksi tase-erässä on muiden kansallisten keskuspankkien tilien saldoja Suomen Pankissa.

8. Muut velat

Tase-erässä ovat siirtovelat ja muut velat.

9. Arvonmuutostili

Tase-erässä ovat maa-alueiden ja rakennusten arvonorotukset sekä kirjanpitoikäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot. Lisäksi tase-erä sisältää valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot.

10. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuut-

takurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Näiden varausten yhteismäärä on 2 243 milj. euroa.

Lisäksi tilinpäätöksessä on tehty varaus eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 426 milj. euroa, ja tästä on katettu 86 % eli 367 milj. euroa.

11. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

12. Tilikauden voitto

Tilikauden 2003 voitto oli 177 milj. euroa.

Tuloslaskelman kommentit

1. Korkotuotot

Korkotuotot olivat yhteensä 366 milj. euroa. Niistä suurin osa, 305 milj. euroa, kertyi valuuttavarannon korkotuotoista ja loput 62 milj. euroa euromääräisistä saamisista. Näistä 48 milj. euroa koostui rahapoliittisista operaatioista syntyneistä korkotuotoista ja 14 milj. euroa valuuttavarannon siirtoon perustuvasta saamisesta EKP:ltä.

2. Korkokulut

Korkokulut olivat yhteensä 119 milj. euroa. Niistä 46 milj. euroa on vähimmäisvarantotalletuksille maksettuja korkoja. Korkokuluja syntyi myös eurojärjestelmän sisäisistä veloista ja eurojärjestelmään kuulumattomien EU-keskuspankkien TARGET-saldoille maksettavista koroista, 66 milj. euroa. EKP:n seteliosuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkokulu, 3 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä.

3. Korkokate

Korkokate, joka oli 247 milj. euroa, lasketaan korkotulojen ja korkokulujen erotuksena.

4. Valuuttakurssimuutoksista realisoituneet voitot ja tappiot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot. Vuonna 2003 valuuttakurssien muutoksista realisoituneet tappiot olivat 662 milj. euroa.

5. Arvopapereiden realisoituneet hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot. Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2003 arvopapereista realisoitui niiden hinnan muutosten johdosta 72 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovarauksen muutos

Vuonna 2003 varausta purettiin 590 milj. euroa tilinpäätöspolitiikan mukaisesti.

7. Rahoitustulon netto-osuus

Erässä esitetään eurojärjestelmälle maksetun ja eurojärjestelmästä takaisin jaetun rahoitustulon nettosumma. Vuonna 2003 kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo on laskettu käyttämällä velkapohjaa vastaan yksilöityjen varojen todellista tuottoa. Velkapohja koostuu seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, TARGET-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat sekä eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden arvon kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlaskettavan rahoitustulon määrästä. Yksilöidyt varat koostuvat seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset luottolaitoksilta, valuuttavarantojen siirtoon perustuva euromääräinen saaminen, TARGET-järjestelmään liittyvä netto-saaminen, euroseteleiden kohdentamiseen liittyvä nettosaaminen, pääoma-avaimen avulla laskettu rajallinen osuus kansallisen keskuspankin kullan määrästä. Kullan ei oleteta tuottavan. Kun yksilöityjen varojen määrä on enemmän tai vähemmän kuin velkapohja, erolle lasketaan tuotto käyttämällä kaikkien kansallisten keskuspankkien yksilöityjen varojen keskituottoa. Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti.

8. Osuus EKP:n voitosta

Erässä on EKP:n voitonjako, 11 milj. euroa, tilikaudelta 2002.

9. Muut keskuspankkitoiminnan tuotot

Tässä erässä ovat osingot, toimitusmaksut ja palkkiot sekä muut tuotot.

10. Muut tuotot

Tässä erässä ovat Rahoitustarkastuksen valvontamaksut, 15 milj. euroa, Suomen Pankin eläkerahaston tuotot, 24 milj. euroa, sekä sekalaiset muut tuotot.

11. Henkilöstökulut

Palkkakulut olivat 37 milj. euroa. Sosiaalikulut olivat 17 milj. euroa. Maksettujen eläkkeiden osuus tästä oli 15 milj. euroa.

12. Hallinnolliset kulut

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

13. Poistot käyttöomaisuudesta

Poistot käyttöomaisuudesta olivat 4 milj. euroa.

14. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 1 milj. euroa.

15. Muut kulut

Muista kuluista enin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

16. Varausten muutos

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaista muuta varausta kuin eläkevarauksen lisäys tuloslaskelmassa oli 16 milj. euroa.

17. Tilikauden tulos

Tilikauden 2003 tulos oli 177 milj. euroa. Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta 88,4 milj. euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2003 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin tarkastusyksikkö on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

KHT-yhteisö Ernst & Young Oy on suorittanut Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen. Olemme perehtyneet tarkastuksesta laadittuun 27.2.2004 päivättyyn raporttiin.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta.

Esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista tarkastamaltamme tilivuodelta. Puollamme tilivuoden tuloksen käyttöä pankin johtokunnan esittämällä tavalla.

Helsingissä maaliskuun 11. päivänä 2004

Johannes Leppänen

Reino Majala KHT

Matti Saarinen

Timo Seppälä

Veli Vanhanen

. / . Kalervo Virtanen KHT

Lausunto

Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 tarkoittamasta tilintarkastuksesta

Olemme tarkastaneet Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 tarkoittamina ja Euroopan keskuspankin neuvoston suosittelemina ja Euroopan unionin neuvoston hyväksyminä riippumattomina ulkopuolisina tilintarkastajina Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2003. Johtokunnan laatima tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot.

Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu Euroopan keskuspankin neuvoston 5.12.2002 hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot Suomen Pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä 27. päivänä helmikuuta 2004

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Eija Niemi-Nikkola
KHT

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 2003

Tammikuu

EKP:n neuvosto päätti 23.1.2003 seuraavista toimenpiteistä rahapolitiikan ohjausjärjestelmän kehittämiseksi. Muutokset tulevat voimaan vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä.

Vähimmäisvarantojen pitoajanjakson ajoitusta muutetaan siten, että pitoajanjakso alkaa aina perusrahoitusoperaation suorituspäivänä sellaisen EKP:n neuvoston kokouksen jälkeen, jossa ennakkotietojen mukaan arvioidaan rahapolitiikan viritystä. Myös maksuvalmiusjärjestelmän korkojen muutosten voimaantulo ajoitetaan uuden pitoajanjakson alkuun.

Perusrahoitusoperaatioiden maturiteetti lyhennetään kahdesta viikosta yhteen viikkoon.

EKP:n neuvosto päätti 23.1.2003 myös, että vuonna 2003 toteutettavissa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan edelleen 15 mrd. euroa kussakin. Määrää päätettäessä otettiin huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2003 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessakin suurin osa jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

Maaliskuu

EKP:n neuvosto päätti 6.3.2003 laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 2,50 prosenttiin seuraavasta perusrahoitusoperaatiosta lähtien. Lisäksi maksuvalmiusluoton

korkoa alennettiin 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 1,50 prosenttiin 7.3.2003 lähtien.

Toukokuu

EKP:n neuvosto ilmoitti 8.5.2003 tulokset EKP:n rahapolitiikan strategiaa koskevasta arvioinnistaan ja vahvisti lokakuussa 1998 ilmoittamansa hintavakauden määritelmän. Hintavakaus on määritelty euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi, ja siihen pyritään keskipitkällä aikavälillä. Hintavakauden tavoitteeseen pyritäessä tähdätään inflaatiovahdin säilyttämiseen 2 prosentin tuntu-massa keskipitkällä aikavälillä.

EKP:n neuvosto vahvisti, että sen rahapoliittiset päätökset perustuvat vastakin hintavakauteen kohdistuvien riskien kattavaan analyysiin. Samalla se päätti selventää viestinnässään, mikä osuus taloudellisella analyysillä ja rahatalouden analyysillä on prosessissa, jossa neuvosto muodostaa lopullisen arvionsa hintavakauteen kohdistuvista riskeistä.

EKP:n neuvosto päätti myös luopua rahan määrän kasvulle annetun viitearvon vuosittaisesta tarkistuksesta korostaakseen, että viitearvo toimii vertailuarvona rahatalouden kehitykselle nimenomaan pitkällä aikavälillä. Neuvosto kuitenkin arvioi edelleen viitearvon taustalla olevia oletuksia ja olosuhteita.

Kesäkuu

EKP:n neuvosto päätti 5.6.2003 laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,00 prosenttiin seuraavasta perusrahoitusoperaatiosta lähtien. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa alennettiin 0,50 prosenttiyksikköä 3,00 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 1,00 prosenttiin 6.6.2003 lähtien.

Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2003

Euroopan keskuspankki-järjestelmän toimenpiteet

Helmikuu ja marraskuu

Euroopan keskuspankki (EKP) julkaisi sekä helmikuussa että marraskuussa raportin EU:n pankkisektorin vakaudesta. Raporteissa analysoidaan pankkisektorin vakautta ja sitä potentiaalisesti uhkaavia tekijöitä. Marraskuussa EKP julkaisi lisäksi Euroopan pankkisektoria koskevan rakenneraportin. Siinä analysoidaan rakenteiden muutoksia ja muutoksiin vaikuttavia syitä.

Maaliskuu

Euroopan unionin pankkivalvontaviranomaiset ja keskuspankit laativat yhteistyöpöytäkirjan (Memorandum of Understanding) kriisinhallinnan yhteistyöperiaatteista. Pöytäkirjaa sovelletaan sellaisissa kriisitilanteissa, jotka saattavat vaikuttaa luottolaitoksiin tai pankkiryhmiin yli maiden rajojen, sekä tilanteissa, joissa raha- tai rahoitusmarkkinoilla tai markkinoiden perusrakenteissa (mukaan lukien maksujärjestelmät) ilmenee häiriöitä. Pöytäkirja tuli voimaan 1.3.2003.

EKP sekä Ranskan, Saksan, Italian, Espanjan, Belgian, Itävallan ja Portugalin keskuspankit allekirjoittivat luottorekistereitä koskevan yhteistyöpöytäkirjan. Siinä määritellään ne tietojenvaihtoperiaatteet, joiden mukaisesti jokainen keskusrekisteri voi saada toisiltaan tietoja myös ulkomaisista luotoista.

Toukokuu

Euroopan keskuspankki (EKP) julkaisi elektronisen rahan järjestelmien turvallisuustavoitteet.

Kesäkuu

EKP julkaisi kannanottopyynnön eurojärjestelmän vakuuskäytännön kehittämiseksi. Tarkoituksena oli tiedustella markkinaosapuolten näkemyksiä siitä, olisiko nykyisten kahden vakuuslistan käytännöstä hyödyllistä siirtyä yhden listan käyttöön. Lisäksi tiedusteltiin, kuinka paljon ja mitä vakuuksia yhden yhteislistan tulisi sisältää.

Euroopan keskuspankin neuvosto hyväksyi standardin, jonka avulla varmistetaan euroalueella olevien pieniä maksuja välittävien maksujärjestelmien yhtenäinen ja systemaattinen valvonta.

EKP julkaisi seurantaraportin ”Kohti yhtenäistä euromääräistä maksualuetta”, jossa tarkastellaan maksujärjestelmien viimeaikaista kehitystä ja luodaan katsaus markkinoiden toimiiin EU-alueen vähittäismaksujärjestelmien yhtenäistämiseksi.

Heinäkuu

EKP julkaisi yhteenvedon markkinatoimijoiden kannanotoista TARGETin (TARGET 2) pitkän aikavälin kehitysstrategiaan. Tässä yhteydessä julkaistiin myös TARGETin yksittäisten käyttäjien esittämät tarpeet TARGET 2:n käyttöliittymien ja viestintästandardien sekä järjestelmän toiminnan ja palvelutason suhteen.

Elokuu

EKP ja Euroopan arvopaperimarkkinoiden valvojen komitea (CESR) julkaisivat kannanottopyynnön tiedustellakseen eri osapuolten mielipiteitä yhteistyössä laatimistaan EU-alueen arvopapereiden selvityksen ja toimitusjärjestelmiä koskevista

standardeista sekä niiden soveltamisalueesta.

Lokakuu

Euroopan keskuspankki antoi 15.10.2003 lausuntonsa luonnoksesta Suomen hallituksen ehdotuksesta laiksi Suomen Pankista annetun lain muuttamisesta. Lausunnon mukaan lakiehdotus on keskuspankin voitonjaon ja varausten teko-oikeuksien osalta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja sen tavoitteiden vastainen, koska ehdotuksella loukataan kansallisen keskuspankin taloudellisen riippumattomuuden periaatetta. Ehdotuksella olisi EKP:n mukaan myös kielteisiä vaikutuksia koko eurojärjestelmän uskottavuuteen ja taloudelliseen asemaan. Lausunnossaan Euroopan keskuspankki myös piti perusteltuna Suomen Pankille ehdotettua laajempaa normiantovaltaa.

Euroopan unionin sääntelyhankkeet ja niiden kansallinen täytäntöönpano Suomessa

Helmikuu

Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston direktiivi finanssiryhmittymään (financial conglomerate) kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyriyten ja sijoituspalveluyritysten vakauden lisävalvonnasta tuli voimaan 11.2.2003. Direktiivin säännösten tavoitteena on taata, että valvontaviranomaiset voivat valvonnan kautta varmistua rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuuden riittävydestä. Suomessa direktiivin täytäntöönpanon valmistelu aloitettiin valtiovarainministeriön johdolla. Uusia säänte-

lykohtia ovat muun muassa direktiivin laajentama lain soveltamisala, kansallisten valvontaviranomaisten suhde kansainvälisiin valvontaviranomaisiin ja vakavaraisuuslaskenta. Lakiin lisätään säännökset Suomen lain soveltamisalasta monikansallisissa ryhmittymissä.

Maaliskuu

Euroopan komissio esitti lopullisen ehdotuksensa direktiiviksi säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskevien tietojen avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta.

Huhtikuu

Euroopan komission neuvoa-antava työryhmä EU-alueen arvopaperikaupan selvitys- ja toimitusjärjestelmien kehittämistarpeisiin liittyvissä kysymyksissä (Giovannini-ryhmä) julkisti toisen raporttinsa. Siinä annetaan toimenpide-ehdotuksia aiemmassa, vuonna 2001 julkistetussa selvityksessä tunnistettujen esteiden poistamiseksi.

Kesäkuu

Euroopan komissio esitteli EU:n neuvostolle ja Euroopan parlamentille kahdeksannen seurantaraportin rahoituspalveluita koskevan toimintasuunnitelman toimeenpanosta.

Euroopan komissio julkaisi kolmannen konsultaatiopaperin uusien vakavaraisuussäännösten laatimisesta pankeille ja sijoituspalveluyrityksille. Komissio julkaisi myös kolmannen tutkimuksen, jossa analysoitiin tulevien vakavaraisuussäännösten vaikutuksia tarvittavien omien varojen määrään EU:n pankkisektorissa.

Heinäkuu

Maasta toiseen suoritettavia euro-määräisiä maksuja koskeva Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston asetus tuli voimaan tilisiirtojen osalta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei maasta toiseen suoritettavan euromääräisen maksun hinta saa ylittää kotimaan maksun hintaa, jos maksutoimeksianto sisältää kansainvälisen tilinumeron (IBAN) sekä pankkitunnuksen (BIC).

Syyskuu ja lokakuu

Euroopan parlamentti hyväksyi syyskuussa pääperiaatteet komission joulukuussa 2002 antamasta ehdotuksesta direktiiviksi sijoituspalveluista ja säännellyistä markkinoista. EU:n neuvosto pääsi lokakuussa poliittiseen yhteisymmärrykseen tästä direktiiviehdotuksesta.

Suomessa hallitus esitti lokakuussa sijoitusrahastolain muuttamista vastaamaan direktiivien muutoksia. Sijoitusrahastojen sijoitustoimintaa voitaisiin laajentaa aiempaa suuremman määrän johdannaispöytäkirjoihin, toisten rahastojen osuuksiin, talletuksiin ja rahamarkkinavälineisiin sekä helpottaa indeksirahastojen perustamista. Samalla on myös tarkoitus siirtää rahastoyhtiöitä, säilytysyhteisöjä, sijoitusrahastoja ja erikoissijoitusrahastoja koskevat hakemusasiat valtiovarainministeriöltä Rahoitustarkastuksen päätettäväksi.

Marraskuu

Euroopan komissio esitteli EU:n neuvostolle ja Euroopan parlamentille viidennen ja viimeisen riskipääomamarkkinoiden kehittämissuunnitelmaan liittyvän seurantaraportin.

Euroopan komissio esitti lopullisen ehdotuksensa yhteensä kahdeksan direktiivin muuttamisesta. Nämä direktiivit koskevat pankkialaa, vakuutusta ja työeläkkeitä, arvopaperialaa ja finanssiryhmittymiä, ja niitä ehdotetaan muutettavaksi niin, että niissä otetaan huomioon rahoituspalvelualan komiteajärjestelmän uudistaminen. Lamfalussy-prosessin mukaisesti perustetaan uudet Euroopan pankkivalvontaviranomaisten komitea (CEBS) ja Euroopan vakuutus- ja työeläkevalvontaviranomaisten komitea (CEIOPS), jotka aloittavat toimintansa vuoden 2004 alussa.

Hallituksen eduskunnalle antama esitys laiksi rahoitusvakuuksista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi hyväksyttiin joulukuussa. Esityksen tarkoituksena oli panna täytäntöön rahoitusvakuusjärjestelyistä annettu direktiivi. Aiemmin Haagin kansainvälisessä yksityisoikeuden konferenssissa tehty yleissopimus välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavasta laista voi aiheuttaa täsmentämistarpeita sekä rahoitusvakuusdirektiiviin että selvityksen lopullisuudesta annettuun direktiiviin.

Joulukuu

Euroopan komissio julkaisi tiedonannon, joka sisältää ehdotuksen uudesta maksujärjestelmien lainsäädäntökehikosta. Tiedonannossa esitetään tulevan lainsäädännön tärkeimmät periaatteet sekä monilta osin säädöstekstilunnotukset. Uuden lainsäädännön avulla pyritään luomaan yhtenäinen maksualue ja parantamaan kilpailuolosten yhdenmukaisuutta sekä vakautta.

Muita keskeisiä sääntelyhankkeita ja viranomaistoimenpiteitä

Tammikuu

Rahoitusalan edustajista ja keskuspankkien johtajista koostuva ns. Group of Thirty -konsulttiryhmä julkaisi tammikuussa raportin, jossa kiinnitettiin huomiota arvopapereiden selvitysjärjestelmien suureen merkitykseen rahoitusmarkkinoiden luottamuksen lisääjinä. Raportissa esitettiin 20 suositusta, jotka koskevat arvopapereiden selvitys- ja toimitusjärjestelmiä.

Helmikuu, heinäkuu ja elokuu

Suomessa tuli voimaan uudistettu luottolaitoslaki ja eräitä siihen liittyviä muita lakeja helmikuussa, heinäkuussa ja elokuussa. Uudistetuissa laeissa määritellään mm. muiden yritysten kuin luottolaitosten oikeus ottaa vastaan takaisinmaksettavia varoja yleisöltä. Lisäksi muun kuin nykyisen luottolaitostoiminnan yhteydessä harjoitettava yleinen maksujenvälitys ja sähköisen rahan liikkeeseenlasku muuttuivat toimiluvan alaisiksi.

Kesäkuu

Pohjoismaisten keskuspankkien pääjohtajat allekirjoittivat rahoituskriisien hallintaa koskevan yhteistoimintasopimuksen. Sitä sovelletaan vakavan ongelman uhatessa pankkia, jonka kotipaikka on jossakin Pohjoismaassa ja jolla on toimipaikkoja muissa Pohjoismaissa.

Heinäkuu

Laki rahoitustarkastuksesta tuli voimaan 1.7.2003. Uuteen lakiin otettiin säännökset rahoitustarkas-

tuksen tavoitteesta ja tehtävistä. Vastuu Rahoitustarkastuksen toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonnasta säädettiin pankkivaltuuston tehtäväksi. Keskeiset käytännön valvontaa koskevat muutokset liittyivät Rahoitustarkastuksen valvontavaltuuksien uudistamiseen ja siinä erityisesti hallinnollisten seuraamusten määräämiseen. Rahoitustarkastuksella on lain mukaan oikeus antaa mm. julkisia huomautuksia ja varoituksia sekä estää epäsovivaksi katsotun henkilön toiminta luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen johdossa. Rahoitustarkastukselle annettiin lisäksi oikeus myöntää ja peruuttaa luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen toimilupa.

Elokuu

Suomessa tuli voimaan laki valmiuslain muuttamisesta. Lain myötä valtioneuvosto saa toimivaltuudet säännöstellä rahoitusmarkkinoita ja vakuutusalaan lain tarkoittamissa vakavissa poikkeusoloissa. Laissa on otettu huomioon Suomen euroalueeseen osallistumisen aiheuttamat vaatimukset. Valmiuslain muutoksen johdosta erityislaeissa asetettiin luottolaitoksille, eräille rahoituslaitoksille, rahastoyhtiöille ja arvopaperikeskukselle sekä vakuutus- ja eläkelaitoksille sekä eläketurvakeskukselle velvollisuus varautua rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusalan toimivuuden kannalta välttämättömimpien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa.

Lokakuu

Hallituksen esityksessä laiksi sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta ehdotettiin Sijoittajien korvausrahaoston pääoman suu-

ruutta ja pääomien kattamisen keinoja muutettavaksi. Päämääränä on keventää korvausrahaoston kuuluvien yritysten taloudellista rasitetta sallimalla niiden vastaisuudessa kattaa pääoma vakuutuksen sijasta tai ohessa sitovalla luottolupauksella, jonka rahastoon kuulumaton luottolaitos antaa. Laki tuli voimaan 1.1.2004.

Marraskuu

Hallituksen esitys Suomen Pankista annetun lain ja eräiksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta annettiin eduskunnalle 14.11.2003. Esityksen mukaan Suomen Pankin voitto tuloutettaisiin kokonaan valtiolle, ellei pankkivaltuusto erityisestä syystä toisin päättä. Pankin tilinpäätöksessä voitaisiin tehdä varauksia pankin tuloksen vaihtelun tasaamiseksi. Lisäksi esityksen mukaan Suomen Pankilla olisi oikeus antaa maksu- ja selvitysjärjestelmän hallinnon, sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan toiminnallisia yksityiskohtia koskevia määräyksiä, joita Euroopan keskuspankin suuntaviivojen, ohjeiden tai asetusten täytäntöönpano edellyttää. Esityksen mukaan pankkivaltuusto nimitäisi muut johtokunnan jäsenet kuin puheenjohtajan, jonka tasavallan presidentti nimittäisi. Hallituksen esitys eduskunnalle poikkesi siitä luonnoksesta, josta Euroopan keskuspankki antoi lausuntonsa. Tämän vuoksi talousvaliokunta on vielä 22.12.2003 pyytänyt Euroopan keskuspankilta lausunnon hallituksen lopullisesta ehdotuksesta laiksi Suomen Pankista. Lainmuutoksen käsittely jatkui vuoden 2004 puolelle.

Suomen Pankin vuonna 2003 antamia lausuntoja

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä ja kehittämistä koskevia lausuntoja

Lausunto

- valtiovarainministeriölle Sijoittajien korvausrahaan vuonna 2003 kerättävien kannatusmaksujen vahvistamisesta 30.4.
- valtiovarainministeriölle Sijoittajien korvausrahan sääntömuutosten vahvistamisesta 30.4.
- oikeusministeriölle luottotietolainsäädännön kehittämisen vaihtoehdoista 30.4.
- valtiovarainministeriölle sijoitusrahastolain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 23.5.
- kauppaja- ja teollisuusministeriölle kansainvälisten kirjanpito-standardien (IAS) viranomaisvalvonnasta ja valvonnan järjestämisestä Suomessa 13.6.
- HEXille Suomen Arvopaperikeskuksen sääntömuutoksista (HEXClear-järjestelmän käyttöönotto) 13.6.
- oikeusministeriölle Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa tehdystä yleisö-pimuksesta 15.8.
- valtiovarainministeriölle Suomen Arvopaperikeskuksen sääntömuutoksen vahvistamisesta 21.8.
- valtiovarainministeriölle indeksiehdon käytön rajoittamisesta 23.9.
- kilpailuvirastolle Automatian käteisautomaattiverkosta 30.9.
- valtiovarainministeriölle sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta 9.10.
- HEXille HEXClear-järjestelmän käyttöönottoon liittyvistä Suomen Arvopaperikeskuksen toimitusjohtajan päätösten muutoksista 15.10.
- Euroopan komissiolle pankkien sijoituspalveluyritysten vakavaraisuussäännösten uudistamisen kolmannesta konsultaatiokierroksesta (yhdessä valtiovarainministeriön ja Rahoitustarkastuksen kanssa) 22.10.
- valtiovarainministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle luottolaitosten toiminnan tervehdyttämistä, selvitystilaa ja konkurssia koskevan lainsäädännön muuttamisesta 6.11.
- valtioneuvostolle Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenalin ja Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal-SSP:n omavelkaisen takauksen vaihtamisesta 10.12.

Muita lausuntoja

Lausunto

- valtiovarainministeriölle verotyöryhmän muistiosta ”Kilpailukykyiseen verotukseen” 17.1.
- valtiovarainministeriölle PCA Corporate Finance -osakeyhtiön hakemuksesta sivuliikkeen perustamisesta Viroon 28.2.
- oikeusministeriölle rikoslain 33, 36 ja 37 luvun muuttamisesta 7.3.
- valtiovarainministeriölle tilastolain uudistamisesta 1.4.
- valtiovarainministeriölle Suomen Pankkia koskevan lainsäädännön tarkistamisesta 17.6.
- opetusministeriölle opintotukilain muuttamisesta 10.9.
- opetusministeriölle opintolainojen enimmäiskoron ja hoitokorvauksen vahvistamisesta 5.12.

Liitetaulukot

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä

. loogisesti mahdoton

.. tietoa ei ole saatu

– nolla

– sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.
Suomen Pankin tase kuukausittain, milj. euroa

Vastaavaa	I	II	III
1 Kulta ja kultasaamiset	515	515	515
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	8 965	8 810	8 905
2.1 Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	813	816	815
2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	8 151	7 994	8 090
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	627	683	778
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	0	0	0
4.1 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	0	0	0
4.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset	–	–	–
5 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	1 817	1 772	2 434
5.1 Perusrahoitusoperaatiot	1 756	1 344	2 006
5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	62	428	428
5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
5.5 Maksuvalmiusluotot	–	–	–
5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	1	2	1
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	–	–	–
8 Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	–	–	–
9 Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	3 486	3 553	3 553
9.1 Osuus EKP:n pääomasta	70	70	70
9.2 Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen	699	699	699
9.3 EKP:n sijoitustodistusten liikkeeseenlaskuun liittyvät saamiset	–	–	–
9.4 TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)	–	–	–
9.5 Muihin eurojärjestelmän toimintoihin liittyvät saamiset	2 718	2 784	2 784
10 Muut saamiset	792	787	771
Yhteensä	16 205	16 122	16 957

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
485	485	486	476	476	476	520	520	521
8 468	8 398	8 440	8 385	8 404	8 273	8 240	8 163	8 131
832	835	801	778	854	854	809	811	776
7 636	7 564	7 639	7 607	7 550	7 419	7 431	7 352	7 355
743	708	721	680	671	797	740	806	790
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 670	920	2 527	2 430	2 233	2 564	891	1 627	2 850
2 242	913	2 519	2 423	1 795	2 126	803	1 627	2 850
428	7	7	7	438	438	89	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	4	4	4	4	4	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 630	3 616	3 616	3 687	3 764	3 764	3 753	3 764	4 071
70	70	70	70	70	70	70	70	70
699	699	699	699	699	699	699	699	699
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 862	2 847	2 847	2 918	2 996	2 996	2 985	2 996	3 303
1 001	999	1 008	1 205	1 199	1 190	1 259	1 233	767
17 000	15 128	16 802	16 867	16 753	17 070	15 408	16 115	17 132

Taulukko 1.
(jatkoa)

Vastattavaa	I	II	III
1 Liikkeessä olevat setelit	5 388	5 482	5 539
2 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	1 679	5 642	1 179
2.1 RTGS-tilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	1 679	5 642	1 179
2.2 Yötalletukset	–	–	–
2.3 Määräaikaistalletukset	–	–	–
2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
3 Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	–	–	–
4 Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	2	2	2
4.1 Julkisyhteisöt	–	–	–
4.2 Muut	2	2	2
5 Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	2	1	1
6 Valuuttamääräiset velat euroalueelle	0	0	0
7 Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	154	11	148
7.1 Talletukset ja muut velat	154	11	148
7.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat	–	–	–
8 Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	185	185	185
9 Eurojärjestelmän sisäiset velat	3 329	–692	4 368
9.1 EKP:n sijoitustodistuksiin liittyvä velkajärjestely	–	–	–
9.2 TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät velat (netto)	3 329	–692	4 368
9.3 Muihin eurojärjestelmän toimintoihin liittyvät velat	–	–	–
10 Muut velat	189	215	258
11 Arvonmuutostili	689	689	689
12 Varaukset ja oma pääoma	4 587	4 587	4 587
12.1 Kantarahasto	841	841	841
12.2 Vararahasto	463	463	463
12.3 Eläkevaraukset	352	352	352
12.4 Muut varaukset	2 931	2 931	2 931
Yhteensä	16 205	16 122	16 957

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
5 717	5 888	5 953	6 098	6 196	6 246	6 322	6 431	6 923
2 294	5 035	2 338	2 115	2 670	3 204	2 612	2 401	2 146
2 294	5 035	2 338	2 115	2 670	3 203	2 611	2 401	2 146
-	-	0	0	0	1	1	0	0
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	10	4	2	13	2	1	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	10	4	2	13	2	1	1	1
1	1	1	0	1	1	1	1	0
-2	-2	-2	-2	-2	0	-	-	-
65	26	73	120	17	0	16	54	248
65	26	73	120	17	0	16	54	248
-	-	-	-	-	-	-	-	-
180	180	180	175	175	175	175	175	168
3 292	-1 404	2 821	2 868	2 171	1 920	722	1 463	2 777
-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 292	-1 404	2 821	2 868	2 171	1 920	722	1 463	2 767
-	-	-	-	-	-	-	-	9
276	310	349	341	363	372	403	433	166
580	580	580	643	643	643	651	651	530
4 587	4 506	4 506	4 506	4 506	4 506	4 506	4 506	4 173
841	841	841	841	841	841	841	841	841
463	545	545	545	545	545	545	545	545
352	352	352	352	352	352	352	352	367
2 931	2 768	2 768	2 768	2 768	2 768	2 768	2 768	2 420
17 000	15 128	16 802	16 867	16 753	17 070	15 408	16 115	17 132

Taulukko 2.
Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot

Huuto- kaupan maksujen suoritus- päivä	Tebdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Niistä suomalaisten luottolaitosten osuus, milj. euroa	Osallistu- neiden euroalueen luottolaitosten lukumäärä	Vaihtuvakorkoinen huutokauppa			Operaation kesto, päävää
					Minimi- tarjous- korko, %	Marginaali- korko, %	Hyväksytyjen tarjousten päämotto keskikorko, %	
	1	2	3	4	5	6	7	8
2003								
8.1.	133 781	82 000	494	302	2,75	2,83	2,84	14
15.1.	120 349	79 000	1 400	270	2,75	2,80	2,81	14
22.1.	123 705	91 000	677	313	2,75	2,80	2,81	14
29.1.	114 931	83 000	1 079	272	2,75	2,79	2,81	14
5.2.	115 836	86 000	1 032	279	2,75	2,78	2,79	14
12.2.	100 544	75 000	1 133	269	2,75	2,76	2,78	14
19.2.	125 104	95 000	461	283	2,75	2,77	2,78	13
26.2.	110 698	83 000	883	261	2,75	2,75	2,76	14
4.3.	54 090	54 090	400	159	2,75	2,75	2,75	15
12.3.	126 251	106 000	1 000	293	2,50	2,57	2,63	13
12.3.	75 870	65 000	1 174	151	2,50	2,55	2,64	7
19.3.	129 827	83 000	376	269	2,50	2,58	2,59	14
24.3.	115 518	104 000	1 629	220	2,50	2,53	2,55	15
2.4.	112 031	71 000	250	247	2,50	2,53	2,54	14
9.4.	133 547	101 000	1 160	267	2,50	2,53	2,53	14
16.4.	126 889	77 000	614	281	2,50	2,53	2,54	14
23.4.	156 979	12 500	1 629	279	2,50	2,54	2,55	14
30.4.	106 071	38 000	69	270	2,50	2,55	2,55	14
7.5.	120 843	76 000	431	255	2,50	2,53	2,54	14
7.5.	67 356	53 000	124	440	2,50	2,53	2,54	7
14.5.	145 595	97 000	1 287	264	2,50	2,53	2,54	14
21.5.	157 067	96 000	84	274	2,50	2,57	2,58	14
28.5.	184 856	106 000	829	286	2,50	2,59	2,61	12
4.6.	72 372	72 372	1 000	154	2,50	2,50	2,50	14
9.6.	145 751	129 000	939	238	2,00	2,09	2,11	16
18.6.	111 215	62 000	279	263	2,00	2,12	2,12	14
25.6.	166 404	150 000	2 240	297	2,00	2,10	2,12	14

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Huuto- kaupan maksujen suoritus- päivä	Tebdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Niistä suomalaisten luottolaitosten osuus, milj. euroa	Osallistu- neiden euroalueen luottolaitosten lukumäärä	Vaihtuvakorkoinen huutokauppa			Operaation kesto, päivää
					Minimi- tarjous- korko, %	Marginaali- korko, %	Hyväksytyjen tarjousten painotettu keskikorko, %	
	1	2	3	4	5	6	7	8
2.7.	111 698	56 000	168	227	2,00	2,10	2,11	14
9.7.	130 689	101 000	1 005	287	2,00	2,08	2,10	14
9.7.	67 965	43 000	764	122	2,00	2,09	2,10	7
16.7.	147 621	98 000	973	262	2,00	2,08	2,09	14
23.7.	141 573	134 000	1 450	292	2,00	2,06	2,08	14
30.7.	114 569	73 000	280	257	2,00	2,06	2,07	14
6.8.	174 505	144 000	1 777	279	2,00	2,05	2,06	14
13.8.	118 015	61 000	0	268	2,00	2,05	2,06	14
20.8.	192 891	144 000	963	321	2,00	2,06	2,06	14
27.8.	121 927	75 000	831	297	2,00	2,08	2,08	14
3.9.	185 556	140 000	1 018	316	2,00	2,07	2,08	14
10.9.	125 756	68 000	694	288	2,00	2,07	2,08	14
17.9.	177 865	150 000	1 266	331	2,00	2,07	2,08	14
24.9.	109 738	81 000	860	304	2,00	2,06	2,07	14
1.10.	164 023	123 000	650	292	2,00	2,05	2,06	14
8.10.	135 884	82 000	667	304	2,00	2,05	2,06	14
15.10.	153 304	113 000	371	321	2,00	2,05	2,05	12
22.10.	119 327	90 000	364	310	2,00	2,04	2,05	14
27.10.	135 867	117 000	439	255	2,00	2,04	2,05	15
5.11.	125 765	84 000	621	290	2,00	2,04	2,05	14
11.11.	126 830	118 000	1 050	243	2,00	2,03	2,04	15
19.11.	113 354	99 000	477	281	2,00	2,00	2,02	14
26.11.	126 291	126 291	1 150	280	2,00	2,00	2,02	14
3.12.	137 154	121 000	565	260	2,00	2,00	2,03	14
10.12.	129 319	116 000	1 369	246	2,00	2,00	2,01	13
17.12.	128 410	123 000	757	279	2,00	2,00	2,02	13
23.12.	154 381	108 000	1 250	324	2,00	2,05	2,08	14
30.12.	166 862	145 000	1 600	297	2,00	2,02	2,09	15

Taulukko 3.
Eurojärjestelmän pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Niistä suomalaisten luottolaitosten osuus, milj. euroa	Osallistujien lukumäärä	Marginaalikorko, %	Painotettu keskikorko, %	Operaation kesto, päivää
	1	2	3	4	5	6	7
2003							
30.1.	31 716	15 000	62	156	2,78	2,80	90
27.2.	24 863	15 000	366	118	2,48	2,51	91
27.3.	33 367	15 000	0	133	2,49	2,51	91
30.4.	35 096	15 000	7	164	2,50	2,51	92
29.5.	30 218	15 000	0	120	2,25	2,27	91
26.6.	28 694	15 000	0	124	2,11	2,12	91
31.7.	25 416	15 000	350	134	2,08	2,10	91
28.8.	35 939	15 000	89	143	2,12	2,13	91
25.9.	28 436	15 000	0	106	2,10	2,12	84
30.10.	32 384	15 000	0	150	2,13	2,14	91
27.11	25 402	15 000	0	128	2,12	2,13	91
18.12	24 988	15 000	0	114	2,12	2,14	105

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 4.
Muut huutokauppoina toteutetut operaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Operaation tyyppi	Tehdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Kiinteäkorkoiset huutokaupat Kiinteä korko, %	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat		
					Marginaalikorko, %	Painotettu keskikorko, %	Operaation kesto, päivää
	1	2	3	4	5	6	7
2003							
23.5.	Kiinteäkorkoimen likvideettia kiristävä hienosäätöoperaatio	3 850	3 850	2,5	–	–	3

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 5.
Eurojärjestelmän keskeiset ohjauskorot

<i>Kiinteäkorkoinen huutokauppa</i>			<i>Vaihtuvakorkoinen huutokauppa</i>		
<i>Perusrahoitusoperaation korko</i>			<i>Minimitarjouskorko</i>		
<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulo-päivä</i>	<i>%</i>	<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulo-päivä</i>	<i>%</i>
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
			5.12.2002	11.12.2002	2,75
			6.3.2003	7.3.2003	2,50
			5.6.2003	6.6.2003	2,00
<i>Maksuvalmiusjärjestelmä</i>					
<i>Talletuskorko</i>			<i>Maksuvalmiusluoton korko</i>		
<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulo-päivä</i>	<i>%</i>	<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulo-päivä</i>	<i>%</i>
22.12.1998	1.1.1999	2,00	22.12.1998	1.1.1999	4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75	22.12.1998	4.1.1999	3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00	21.1.1999	22.1.1999	4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50	8.4.1999	9.4.1999	3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00	4.11.1999	5.11.1999	4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25	3.2.2000	4.2.2000	4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50	16.3.2000	17.3.2000	4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75	27.4.2000	28.4.2000	4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25	8.6.2000	9.6.2000	5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50	31.8.2000	1.9.2000	5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75	5.10.2000	6.10.2000	5,75
10.5.2001	11.5.2001	3,50	10.5.2001	11.5.2001	5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25	30.8.2001	31.8.2001	5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75	17.9.2001	18.9.2001	4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25	8.11.2001	9.11.2001	4,25
5.12.2002	6.12.2002	1,75	5.12.2002	6.12.2002	3,75
6.3.2003	7.3.2003	1,50	6.3.2003	7.3.2003	3,50
5.6.2003	6.6.2003	1,00	5.6.2003	6.6.2003	3,00

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 6.

Euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettiasema, päivittäisten arvojen keskiarvoja, mrd. euroa

Pitoajan- jakso päättynyt ¹	Likviditeettiä lisäävät tekijät					Likviditeettiä vähentävät tekijät					Luotto- laitosten sekkitilit	Perusraba (keskus- pankki- raba)
	Eurojär- jestelmän kulta- ja valuutta- saamiset, netto	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot				Talletus- mahdol- lisuus	Muut likvidi- teettiä vähentä- vät ope- raatiot	Liik- keessä olevat setelit	Valtio- den tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät, netto		
		Perus- rahoitus- operaa- tiot	Pitempi- aikaiset rahoitus- operaa- tiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvidi- teettiä lisäävät operaa- tiot							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2002												
Joulukuu	371,50	168,10	45,00	1,10	2,00	0,20	0,00	350,70	51,70	55,50	129,50	480,50
2003												
Tammikuu	360,90	176,30	45,00	0,50	0,00	0,30	0,00	353,90	43,70	53,30	131,60	485,80
Helmikuu	356,40	168,60	45,00	0,30	0,00	0,30	0,00	340,70	50,20	48,00	131,10	472,20
Maaliskuu	352,50	179,50	45,00	0,20	0,00	0,10	0,00	347,80	59,10	40,60	129,60	477,50
Huhtikuu	337,40	179,40	45,00	0,10	0,00	0,20	0,00	358,50	52,10	20,50	130,60	489,30
Toukokuu	333,10	177,10	45,00	0,40	0,00	0,20	0,10	366,20	42,60	15,50	130,90	497,30
Kesäkuu	331,30	194,70	45,00	0,40	0,00	0,30	0,20	373,20	52,60	13,20	131,90	505,30
Heinäkuu	320,40	204,70	45,00	0,40	0,00	0,30	0,00	382,70	52,40	2,90	132,20	515,20
Elokuu	315,80	213,40	45,00	0,20	0,00	0,10	0,00	391,60	51,50	-1,6	132,80	524,60
Syyskuu	315,00	214,00	45,00	0,10	0,00	0,60	0,00	391,70	54,40	-4,4	132,00	524,20
Lokakuu	321,30	208,40	45,00	0,10	0,00	0,20	0,00	395,50	48,30	-1,1	131,90	527,50
Marraskuu	321,80	205,80	45,00	0,10	0,00	0,30	0,00	399,40	43,40	-2,2	131,80	531,40
Joulukuu	320,10	235,50	45,00	0,60	0,00	0,10	0,00	416,10	57,00	-4,5	132,60	548,70
2004												
Tammikuu	309,20	232,60	45,00	0,30	0,00	0,10	0,00	427,60	37,00	-11,2	133,60	561,40

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 6.

Suomen pankkijärjestelmän likviditeettiasema, päivittäisten arvojen keskiarvoja, mrd. euroa

Pitoajan- jakso päättynyt ¹	Likviditeettiä lisäävät tekijät					Likviditeettiä vähentävät tekijät					Luotto- laitosten sekkitilit 1 + 2 + 3 + 4 + 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10	Perusraba (keskus- pankki- raba) 6 + 8 + 11
	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot					Talletus- mahdol- lisuus	Muut likvidi- teettiä vähentä- vät ope- raatiot	Liik- keessä olevat setelit	Valtioi- den tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät, netto ²		
	Eurojär- jestelmän kulta- ja valuutta- saamiset, netto ²	Perus- rahoitus- operaa- tiot	Pitempi- aikaiset rahoitus- operaa- tiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvidi- teettiä lisäävät operaa- tiot							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2002												
Joulukuu	9 961,7	1 502,7	94,9	0,9	0,0	4,3	0,0	5 496,9	0,0	3 969,5	2 089,4	7 590,7
2003												
Tammikuu	9 833,8	2 052,3	0,0	0,0	0,0	6,4	0,0	5 570,5	0,0	4 391,6	1 917,5	7 494,4
Helmikuu	9 784,3	1 954,3	49,7	1,1	0,0	3,4	0,0	5 395,0	0,0	4 392,8	1 998,1	7 396,5
Maaliskuu	9 828,3	1 657,6	388,5	5,6	0,0	3,9	0,0	5 476,7	0,0	4 364,7	2 034,7	7 515,3
Huhtikuu	9 607,7	1 777,4	427,7	0,0	0,0	1,9	0,0	5 629,1	0,0	4 202,1	1 979,8	7 610,8
Toukokuu	9 372,5	1 602,1	384,2	0,0	0,0	5,0	0,0	5 776,1	0,0	3 606,7	1 971,1	7 752,2
Kesäkuu	9 385,9	1 476,7	66,3	15,2	0,0	13,7	0,0	5 897,9	0,0	3 064,4	1 968,3	7 879,8
Heinäkuu	9 272,3	2 184,6	7,3	0,0	0,0	3,1	0,0	6 028,2	0,0	3 443,0	1 989,9	8 021,2
Elokuu	9 306,7	1 849,5	272,4	0,0	0,0	2,5	0,0	6 156,3	0,0	3 138,2	2 131,5	8 290,3
Syyskuu	9 362,7	1 745,3	426,9	0,0	0,0	12,1	0,0	6 202,6	0,0	3 365,8	1 954,4	8 169,0
Lokakuu	9 333,7	1 447,0	438,4	0,0	0,0	5,7	0,0	6 269,2	0,0	3 010,5	1 933,7	8 208,6
Marraskuu	9 274,2	1 187,0	156,3	0,0	0,0	5,8	0,0	6 330,9	0,0	2 350,0	1 930,9	8 267,6
Joulukuu	9 285,2	1 825,0	8,9	2,4	0,0	3,4	0,0	6 538,1	0,0	2 612,0	1 968,2	8 509,6
2004												
Tammikuu	9 101,0	2 617,9	0,0	0,0	0,0	3,6	0,0	6 924,8	0,0	2 886,3	1 907,8	8 836,2

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

² Suomen pankkijärjestelmän likviditeettiasemaa koskevat tiedot on yhdenmukaistettu vastaavan euroalueen taulukon mukaisiksi.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 7.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantopohja, mrd. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2002						
Joulukuu	11 116,8	6 139,9	409,2	1 381,9	725,5	2 460,3
2003						
Tammikuu	11 100,8	6 048,5	426,0	1 385,7	773,9	2 466,7
Helmikuu	11 214,2	6 092,6	434,0	1 396,4	808,2	2 483,0
Maaliskuu	11 229,9	6 117,2	427,4	1 404,1	782,7	2 498,5
Huhtikuu	11 312,6	6 154,9	431,4	1 406,9	815,2	2 504,2
Toukokuu	11 340,5	6 182,9	423,1	1 401,2	815,9	2 517,3
Kesäkuu	11 381,7	6 217,9	415,4	1 421,4	781,0	2 545,9
Heinäkuu	11 394,7	6 176,0	417,8	1 430,0	800,8	2 570,1
Elokuu	11 408,0	6 184,3	404,3	1 442,5	787,6	2 589,3
Syyskuu	11 396,7	6 173,3	405,1	1 433,2	791,7	2 593,3
Lokakuu	11 497,0	6 194,8	420,2	1 445,3	814,0	2 622,7
Marraskuu	11 559,6	6 241,2	423,0	1 451,5	813,2	2 630,7
Joulukuu	11 537,7	6 284,9	412,8	1 458,3	759,0	2 622,8

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 8.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantojen pito, mrd. euroa

Varantojen pitoajan- jakso päättyy ¹	Vaaditut varantotalletukset	Totetuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2002					
Joulukuu	128,8	129,5	0,8	0,0	3,06
2003					
Tammikuu	130,9	131,6	0,7	0,0	2,87
Helmikuu	130,4	131,1	0,7	0,0	2,78
Maaliskuu	128,9	129,6	0,7	0,0	2,67
Huhtikuu	130,0	130,6	0,6	0,0	2,53
Toukokuu	130,3	130,9	0,6	0,0	2,54
Kesäkuu	131,2	131,9	0,6	0,0	2,34
Heinäkuu	131,6	132,2	0,6	0,0	2,09
Elokuu	132,1	132,8	0,7	0,0	2,06
Syyskuu	131,3	132,0	0,6	0,0	2,07
Lokakuu	131,2	131,9	0,6	0,0	2,05
Marraskuu	131,0	131,8	0,7	0,0	2,03
Joulukuu	131,8	132,6	0,8	0,0	2,00
2004					
Tammikuu	132,8	133,6	0,9	0,0	2,02

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantopohja, milj. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2002						
Joulukuu	117 131	88 760	12 719	5 597	7	10 049
2003						
Tammikuu	119 174	89 765	13 001	5 263	17	11 127
Helmikuu	116 950	88 604	12 063	5 297	52	10 933
Maaliskuu	116 247	88 161	12 031	4 986	1	11 069
Huhtikuu	116 818	88 217	11 815	5 234	37	11 515
Toukokuu	117 754	89 041	12 102	5 219	11	11 382
Kesäkuu	125 385	96 422	11 792	5 367	0	11 804
Heinäkuu	115 585	87 459	11 936	5 308	15	10 867
Elokuu	114 987	86 410	11 968	5 382	116	11 111
Syyskuu	114 125	84 131	13 927	5 361	138	10 567
Lokakuu	116 390	84 795	15 131	5 674	46	10 743
Marraskuu	122 088	89 808	15 814	5 696	15	10 755
Joulukuu	117 958	86 992	14 667	5 712	0	10 587

Lähde: Suomen Pankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantojen pito, milj. euroa

Varantojen pitoajan-jakso päättyy ¹	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2002					
Joulukuu	2 085	2 089	3,8	0,0	3,06
2003					
Tammikuu	2 023	2 024	0,3	0,0	2,87
Helmikuu	1 994	1 998	4,1	0,0	2,78
Maaliskuu	2 020	2 023	2,5	0,0	2,67
Huhtikuu	1 978	1 979	0,7	0,0	2,53
Toukokuu	1 969	1 971	2,1	0,0	2,54
Kesäkuu	1 966	1 968	2,5	0,0	2,34
Heinäkuu	1 988	1 990	1,9	0,0	2,09
Elokuu	2 129	2 132	2,1	0,0	2,06
Syyskuu	1 953	1 954	1,2	0,0	2,07
Lokakuu	1 933	1 934	1,2	0,0	2,05
Marraskuu	1 926	1 931	4,7	0,0	2,03
Joulukuu	1 964	1 965	1,4	0,0	2,00
2004					
Tammikuu	2 078	2 079	1,5	0,0	2,02

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.
Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 9.
Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät¹

	Euroalueen rahamäärä M3			Euroalueen M3:een luettavat suomalaisten rahalaitosten erät ²		
	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ^{3,4} , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ^{3,4} , %	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ³ , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ³ , %
	1	2	3	4	5	6
1999	4 710,6	5,7	5,5	68,1	6,7	5,8
2000	4 913,4	4,1	4,0	65,6	-3,8	-3,4
2001	5 447,8	8,0	7,9	67,1	6,7	7,7
2002	5 806,1	6,9	7,1	72,5	5,4	4,9
2003	6 173,4	7,0	7,0	78,9	8,6	8,0
2003						
Tammikuu	5 800,3	7,3	7,4	74,5	6,4	6,7
Helmikuu	5 840,4	8,1	7,8	73,7	8,2	5,9
Maaliskuu	5 877,2	8,0	8,3	71,7	3,2	5,4
Huhtikuu	5 967,4	8,7	8,5	72,4	4,9	3,7
Toukokuu	6 015,7	8,6	8,6	71,9	2,9	3,8
Kesäkuu	6 012,2	8,5	8,6	72,4	3,6	3,5
Helmäkuu	6 019,7	8,7	8,5	72,5	4,1	4,1
Elokuu	6 018,3	8,3	8,2	73,3	4,7	5,1
Syyskuu	6 015,7	7,6	8,0	74,0	6,5	6,1
Lokakuu	6 065,1	8,1	7,7	76,0	7,1	7,1
Marraskuu	6 117,2	7,4	7,5	77,0	7,7	7,8
Joulukuu	6 173,4	7,0	7,0	78,9	8,6	8,0

¹ Tiedot on laskettu ilman valtionhallinnon ja euroalueen ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevia jälkemarkkinakelpoisia instrumentteja.
² Tiedot on laskettu ilman yleisön hallussa olevaa rahaa.
³ Muutosprosentti on laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
⁴ Kausi- ja kalenterivaikutusta puhdistetut tiedot.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 10.
Keskeiset markkinakorot

	Eonia-korko	Euriborkorot (todelliset päivät / 360)						Suomen valtion obligatioiden korkoja	
		1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	5 v	10 v
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999	2,74	2,862	2,913	2,961	3,054	3,114	3,183	4,07	4,74
2000	4,12	4,244	4,325	4,400	4,556	4,682	4,789	5,27	5,49
2001	4,39	4,335	4,297	4,267	4,159	4,101	4,086	4,54	5,04
2002	3,29	3,306	3,313	3,320	3,353	3,412	3,493	4,41	4,98
2003	2,32	2,346	2,338	2,330	2,304	2,310	2,334	3,28	4,13
2003									
Tammikuu	2,82	2,855	2,846	2,832	2,758	2,723	2,705	3,35	4,26
Helmikuu	2,76	2,775	2,723	2,687	2,578	2,530	2,504	3,08	4,06
Maaliskuu	2,75	2,601	2,560	2,530	2,451	2,422	2,411	3,12	4,09
Huhtikuu	2,57	2,576	2,556	2,533	2,469	2,448	2,447	3,23	4,23
Toukokuu	2,56	2,520	2,439	2,401	2,308	2,272	2,252	2,96	3,91
Kesäkuu	2,21	2,177	2,164	2,152	2,084	2,038	2,014	2,84	3,70
Helmäkuu	2,08	2,131	2,132	2,130	2,093	2,074	2,076	3,16	4,01
Elokuu	2,10	2,122	2,132	2,140	2,172	2,214	2,279	3,48	4,18
Syyskuu	2,02	2,126	2,138	2,147	2,178	2,205	2,258	3,44	4,20
Lokakuu	2,01	2,100	2,117	2,144	2,173	2,232	2,303	3,50	4,26
Marraskuu	1,97	2,087	2,156	2,159	2,224	2,314	2,410	3,64	4,39
Joulukuu	2,06	2,131	2,139	2,146	2,199	2,278	2,381	3,56	4,33

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Reuters ja Bloomberg.

Taulukko 11.
Suomen nimellisiä kilpailukykyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi

	Suppea indikaattori ¹	Suppea, euroalueen mailla täydennetty indikaattori ¹	Laaja indikaattori ¹	Euron efektiivinen valuuttakurssi, suppea maaryhmä ¹
	1	2	3	4
	Tammi-maaliskuu 1999 = 100			
1999	96,0	97,8	97,8	95,7
2000	87,0	92,8	92,8	85,7
2001	89,4	94,4	94,1	87,3
2002	91,5	95,5	95,9	90,0
2003	100,1	100,1	101,0	100,2
2003				
Tammikuu	96,3	98,1	99,0	95,8
Helmikuu	97,5	98,7	99,6	97,1
Maaliskuu	98,3	99,2	100,1	97,9
Huhtikuu	98,8	99,4	100,2	98,6
Toukokuu	102,1	101,0	102,0	102,5
Kesäkuu	102,3	101,2	102,1	102,7
Heinäkuu	101,3	100,7	101,5	101,4
Elokuu	100,4	100,2	101,0	100,3
Syyskuu	99,8	99,8	100,7	99,9
Lokakuu	100,9	100,4	101,4	101,3
Marraskuu	100,7	100,3	101,3	101,2
Joulukuu	103,1	101,6	102,7	104,0

¹ Kun euro vahvistuu, indeksi nousee. Suppeassa indikaattorissa on mukana 12 maata vuodesta 2001 alkaen, suppeassa, euromailla täydennetyssä indikaattorissa 23 maata ja laajassa indikaattorissa 32 maata.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 12.
Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, vuotuinen prosenttimuutos

	Euroalue	Suomi
	1	2
1999	1,1	1,3
2000	2,1	3,0
2001	2,3	2,7
2002	2,3	2,0
2003	2,1	1,3
2003		
Tammikuu	2,1	1,4
Helmikuu	2,4	2,1
Maaliskuu	2,4	1,9
Huhtikuu	2,1	1,3
Toukokuu	1,8	1,1
Kesäkuu	1,9	1,2
Heinäkuu	1,9	1,0
Elokuu	2,1	1,2
Syyskuu	2,2	1,2
Lokakuu	2,0	0,9
Marraskuu	2,2	1,2
Joulukuu	2,0	1,2

Lähteet: Eurostat ja Tilastokeskus.

Taulukko 13.
Julkisen talouden rahoitusasema ja velka, % BKT:stä

Maa	Julkisyhteisöjen ylijäämä (+) / alijäämä (-)		Julkisyhteisöjen velka vuoden lopussa	
	2002	2003	2002	2003
	1	2	3	4
Belgia	0,1	0,2	106,1	103,5
Saksa	-3,5	-4,2	60,8	63,8
Kreikka	-1,2	-1,7	104,7	100,6
Espanja	0,1	0,0	53,8	51,3
Ranska	-3,1	-4,2	59,0	62,6
Irlanti	-0,2	-0,9	32,4	33,5
Italia	-2,3	-2,6	106,7	106,4
Luxemburg	2,4	-0,6	5,7	4,9
Alankomaat	-1,6	-2,6	52,4	54,6
Itävalta	-0,2	-1,0	66,7	66,4
Portugali	-2,7	-2,9	58,1	57,7
Suomi	4,3	2,3	42,6	45,3
Euroalue	-2,2	-2,8	69,0	70,4

Lähteet: Suomea koskevat tiedot: Tilastokeskus, muut tiedot: Euroopan komission ennuste syksyiltä 2003.

Taulukko 14.
Euron peruuttamattomasti kiinnitetyt muuntokurssit 1.1.1999 alkaen

Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Yhden ko. valuuttayksikön arvo markkoina
Itävalta	šillinki	13,7603	0,432093
Belgia	frangi	40,3399	0,147391
Saksa	markka	1,95583	3,04000
Espanja	peseta	166,386	0,0357346
Suomi	markka	5,94573	
Ranska	frangi	6,55957	0,906421
Irlanti	punta	0,787564	7,54952
Italia	liira	1936,27	0,00307071
Luxemburg	frangi	40,3399	0,147391
Alankomaat	guldeni	2,20371	2,69805
Portugali	escudo	200,482	0,0296572
Kreikka	drakma	340,750	0,0174490

Lähde: Euroopan unioni.

Taulukko 15.
Keskeisiä euron kursseja¹

	Yhdysvaltain dollari			Japanin jeni		
	Alin	Keskiavo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	1	2	3	4	5	6
1999	1,0015	1,0658	1,1790	102,48	121,32	134,40
2000	0,8252	0,9236	1,0388	89,30	99,47	111,88
2001	0,8384	0,8956	0,9545	100,62	108,68	115,90
2002	0,8578	0,9456	1,0487	112,40	118,06	125,18
2003	1,0377	1,1312	1,2630	124,40	130,97	140,31
2003						
<i>Tammikuu</i>	1,0377	1,0622	1,0870	124,40	126,12	129,17
<i>Helmikuu</i>	1,0706	1,0773	1,0910	126,21	128,60	130,38
<i>Maaliskuu</i>	1,0570	1,0807	1,1080	126,06	128,16	129,34
<i>Huhtikuu</i>	1,0582	1,0848	1,1131	127,82	130,12	132,98
<i>Toukokuu</i>	1,1218	1,1582	1,1901	132,78	135,83	140,31
<i>Kesäkuu</i>	1,1413	1,1663	1,1854	135,68	138,05	139,45
<i>Heinäkuu</i>	1,1138	1,1372	1,1543	131,93	134,99	138,20
<i>Elokuu</i>	1,0816	1,1139	1,1392	127,06	132,38	136,95
<i>Syyskuu</i>	1,0783	1,1222	1,1652	125,40	128,94	132,54
<i>Lokakuu</i>	1,1579	1,1692	1,1788	126,21	128,12	129,92
<i>Marraskuu</i>	1,1424	1,1702	1,1994	124,80	127,84	131,24
<i>Joulukuu</i>	1,1975	1,2286	1,2630	130,67	132,43	135,05

¹ Yhden euron arvo ko. valuuttana.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

	<i>Englannin punta</i>			<i>Ruotsin kruunu</i>		
	<i>Alin</i>	<i>Keskiavo</i>	<i>Ylin</i>	<i>Alin</i>	<i>Keskiarvo</i>	<i>Ylin</i>
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1999	0,62150	0,65874	0,71220	8,5500	8,8075	9,4696
2000	0,57110	0,60948	0,64020	8,0550	8,4452	8,8600
2001	0,59730	0,62187	0,64080	8,8395	9,2551	9,9631
2002	0,60920	0,62883	0,65050	9,0015	9,1611	9,5451
2003	0,64950	0,69199	0,72350	8,8848	9,1242	9,3148
2003						
<i>Tammikuu</i>	0,64950	0,65711	0,66470	9,0670	9,1733	9,2535
<i>Helmikuu</i>	0,65530	0,66977	0,68420	9,0996	9,1455	9,2489
<i>Maaliskuu</i>	0,67570	0,68255	0,69080	9,1640	9,2265	9,3133
<i>Huhtikuu</i>	0,68270	0,68902	0,69700	9,1095	9,1541	9,2468
<i>Toukokuu</i>	0,69960	0,71322	0,72350	9,0833	9,1559	9,1984
<i>Kesäkuu</i>	0,68700	0,70224	0,71750	9,0675	9,1182	9,2488
<i>Heinäkuu</i>	0,68675	0,70045	0,71160	9,1255	9,1856	9,2763
<i>Elokuu</i>	0,69035	0,69919	0,70650	9,1997	9,2378	9,3148
<i>Syyskuu</i>	0,68870	0,69693	0,70480	8,8848	9,0682	9,1810
<i>Lokakuu</i>	0,68580	0,69763	0,70870	8,9420	9,0105	9,0850
<i>Marraskuu</i>	0,68300	0,69278	0,70210	8,9525	8,9939	9,0730
<i>Joulukuu</i>	0,69585	0,70196	0,70620	8,9327	9,0228	9,1085

Taulukko 16.
Muita euron kursseja, keskiarvo

	<i>Kreikan drakma</i>	<i>Tanskan kruunu</i>	<i>Sveitsin frangi</i>	<i>Islannin kruunu</i>	<i>Norjan kruunu</i>	<i>Bulgarian lev</i>	<i>Kyproksen punta</i>
	1	2	3	4	5	6	7
1999	325,7625	7,4355	1,6003	77,177	8,3104	..	0,57884
2000	336,63	7,4538	1,5579	72,585	8,1129	..	0,57392
2001	..	7,4521	1,5105	87,42	8,0484	1,9482	0,57589
2002	..	7,4305	1,4670	86,18	7,5086	1,9492	0,57530
2003	..	7,4307	1,5212	86,65	8,0033	1,9490	0,58409
2003							
<i>Tammikuu</i>	..	7,4324	1,4621	84,45	7,3328	1,9555	0,57691
<i>Helmikuu</i>	..	7,4317	1,4674	83,70	7,5439	1,9540	0,58038
<i>Maaliskuu</i>	..	7,4274	1,4695	84,31	7,8450	1,9510	0,58292
<i>Huhtikuu</i>	..	7,4255	1,4964	83,38	7,8317	1,9473	0,58657
<i>Toukokuu</i>	..	7,4246	1,5155	84,44	7,8715	1,9464	0,58694
<i>Kesäkuu</i>	..	7,4250	1,5411	86,25	8,1619	1,9463	0,58607
<i>Heinäkuu</i>	..	7,4332	1,5476	87,66	8,2893	1,9465	0,58730
<i>Elokuu</i>	..	7,4322	1,5400	88,79	8,2558	1,9463	0,58616
<i>Syyskuu</i>	..	7,4273	1,5474	88,81	8,1952	1,9469	0,58370
<i>Lokakuu</i>	..	7,4301	1,5485	89,17	8,2274	1,9473	0,58418
<i>Marraskuu</i>	..	7,4370	1,5590	88,60	8,1969	1,9476	0,5833
<i>Joulukuu</i>	..	7,4419	1,5543	89,68	8,2421	1,9533	0,58459
	<i>Puolan zloty</i>	<i>Romanian leu</i>	<i>Slovenian tolar</i>	<i>Slovakian koruna</i>	<i>Turkin liira</i>	<i>Australian dollari</i>	<i>Kanadan dollari</i>
	14	15	16	17	18	19	20
1999	4,2274	..	194,4737	..	..	1,6523	1,5840
2000	4,0082	..	206,6127	..	..	1,5889	1,3706
2001	3,6721	26004	217,9797	43,300	1102425	1,7319	1,3864
2002	3,8574	31270	225,9772	42,694	1439680	1,7376	1,4838
2003	4,3996	37551	233,8493	41,489	1694851	1,7379	1,5817
2003							
<i>Tammikuu</i>	4,0704	35539	230,7055	41,638	1767136	1,8218	1,6364
<i>Helmikuu</i>	4,1656	35403	231,3664	41,987	1762350	1,8112	1,6299
<i>Maaliskuu</i>	4,3363	35831	231,8070	41,749	1804143	1,7950	1,5943
<i>Huhtikuu</i>	4,2971	36569	232,3136	41,038	1767550	1,7813	1,5851
<i>Toukokuu</i>	4,3343	37632	232,9908	41,125	1720476	1,7866	1,6016
<i>Kesäkuu</i>	4,4339	38059	233,6600	41,507	1664000	1,7552	1,5798
<i>Heinäkuu</i>	4,4368	37148	234,4369	41,804	1596957	1,7184	1,5694
<i>Elokuu</i>	4,3699	37166	234,9962	41,955	1564214	1,7114	1,5570
<i>Syyskuu</i>	4,4635	37918	235,2211	41,489	1546627	1,6967	1,5330
<i>Lokakuu</i>	4,5952	38803	235,6663	41,304	1679067	1,6867	1,5489
<i>Marraskuu</i>	4,6174	39927	236,1345	41,102	1726781	1,6337	1,5361
<i>Joulukuu</i>	4,6595	40573	236,6662	41,132	1761551	1,6626	1,6131

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

	Tšekin koruna	Viron kruunu	Unkarin forinti	Liettuan liti	Latvian lati	Maltaan liira
	8	9	10	11	12	13
1999	36,8862	15,6466	252,7672	..	..	..
2000	35,599	15,6466	260,04	..	..	..
2001	34,068	15,6466	256,59	3,5823	0,5601	0,4030
2002	30,804	15,6466	242,96	3,4594	0,5810	0,4089
2003	31,846	15,6466	253,62	3,4527	0,6407	0,4261
2003						
<i>Tammikuu</i>	31,489	15,6466	240,39	3,4529	0,6195	0,4194
<i>Helmikuu</i>	31,641	15,6466	245,12	3,4524	0,6231	0,4217
<i>Maaliskuu</i>	31,751	15,6466	245,60	3,4528	0,6253	0,4234
<i>Huhtikuu</i>	31,618	15,6466	245,59	3,4530	0,6286	0,4240
<i>Toukokuu</i>	31,387	15,6466	245,78	3,4528	0,6513	0,4295
<i>Kesäkuu</i>	31,412	15,6466	261,21	3,4527	0,6549	0,4285
<i>Heinäkuu</i>	31,880	15,6466	263,73	3,4528	0,6473	0,4274
<i>Elokuu</i>	32,287	15,6466	259,56	3,4527	0,6397	0,4264
<i>Syyskuu</i>	32,355	15,6466	255,46	3,4530	0,6383	0,4265
<i>Lokakuu</i>	31,989	15,6466	255,77	3,4525	0,6483	0,4281
<i>Marraskuu</i>	31,9743	15,6466	259,31	3,4528	0,6471	0,4275
<i>Joulukuu</i>	32,329	15,6466	264,74	3,4525	0,6631	0,4304
	Hongkongin dollari	Uuden-Seelannin dollari	Singaporen dollari	Etelä-Korean won	Etelä-Afrikan randi	Kansainvälisen valuuttarahaston erityinen nosto-oikeus
	21	22	23	24	25	26
1999	..	2,0145	..	1267,24	..	0,779666
2000	..	2,0288	..	1043,41	..	0,699799
2001	6,9855	2,1300	1,6039	1154,83	7,6873	0,703237
2002	7,3750	2,0366	1,6912	1175,50	9,9072	0,729237
2003	8,8079	1,9438	1,9703	1346,90	8,5317	0,807084
2003						
<i>Tammikuu</i>	8,2841	1,9648	1,8433	1250,06	9,2343	0,777905
<i>Helmikuu</i>	8,4022	1,9457	1,8803	1282,82	8,9347	0,786083
<i>Maaliskuu</i>	8,4279	1,9497	1,8954	1335,44	8,6966	0,788704
<i>Huhtikuu</i>	8,4605	1,9700	1,9282	1337,38	8,3192	0,792287
<i>Toukokuu</i>	9,0321	2,0083	2,0074	1390,03	8,9060	0,822616
<i>Kesäkuu</i>	9,0955	2,0069	2,0233	1392,33	9,2160	0,824306
<i>Heinäkuu</i>	8,8689	1,9386	1,9956	1342,27	8,5842	0,813229
<i>Elokuu</i>	8,6873	1,9137	1,9531	1312,67	8,2375	0,804200
<i>Syyskuu</i>	8,7377	1,9227	1,9591	1306,88	8,2141	0,803543
<i>Lokakuu</i>	9,0530	1,9446	2,0282	1364,70	8,1540	0,816478
<i>Marraskuu</i>	9,0836	1,8608	2,0233	1388,09	7,8806	0,816454
<i>Joulukuu</i>	9,5386	1,8982	2,1016	1463,90	7,9934	0,838020

Taulukko 17.

Uusien eurosetelien ja -kolikoiden liikkeeseenlaskut Suomesta, milj. euroa

	2003				2003
	I	II	III	IV	
Setelien liikkeeseenlasku					
Suomen Pankista					
500 euroa	262,5	305,7	322,9	345,2	1 236,3
200 "	88,6	99,1	101,5	113,7	402,9
100 "	147,8	172,4	181,7	196,4	698,3
50 "	1 153,1	1 387,7	1 359,7	1 320,2	5 220,6
20 "	1 642,0	1 978,1	1 945,3	1 861,2	7 426,6
10 "	96,7	113,8	120,7	124,9	456,2
5 "	54,7	68,9	71,9	74,0	269,5
Yhteensä, <i>milj. kpl</i>	128,2	154,7	153,9	149,9	586,6
Setelien poistot, milj. kpl	4,42	7,02	7,44	8,42	27,30
Kolikoiden liikkeeseenlasku					
Suomen Pankista					
Käyttörahat					
2 euroa	9,6	16,3	13,8	17,9	57,6
1 "	5,6	8,2	6,9	8,5	29,2
0,50 "	2,8	3,9	3,9	4,5	15,1
0,20 "	2,1	3,2	3,0	3,3	11,5
0,10 "	0,8	1,2	1,2	1,2	4,4
0,05 "	0,4	0,6	0,6	0,7	2,2
0,02 "	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3
0,01 "	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Juhlarahat					
100 euroa	0,3				0,3
50 "				0,53	0,5
10 "	0,6	0,04	0,2	0,14	1,0
5 "		0,8			0,8
Yhteensä	22,3	34,4	29,5	36,8	123,0
Kolikoiden poistot, milj. kpl					
Käyttörahat	-	-	-	-	-
Juhlarahat	-	-	-	-	-

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 18.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

Eurosetelit	2002		2003		Markkasetelit	2000		2001	
500 euroa	1,2		1,8		1 000 mk	5,1		7,3	
200 "	1,7		1,8		500 "	10,5		14,9	
100 "	5,2		6,7		100 "	531,6		548,4	
50 "	73,3		84,4		50 "	52,7		51,3	
20 "	311,0		290,5		20 "	59,1		80,7	
10 "	30,8		30,3		10 "	-		-	
5 "	32,6		31,0						
Yhteensä	455,8		446,5		Yhteensä	659,0		702,6	

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 19.
Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän tapahtumat

	Tilin- haltijat, lukumäärä	Koti- maiset maksut, luku- määrä, 1 000 kpl	Arvo, mrd. euroa	Lähtevät TARGET- maksut, luku- määrä, 1 000 kpl	Arvo, mrd. euroa	Tapahtumat					
						Saapuvat TARGET- maksut, luku- määrä, 1 000 kpl	Arvo, mrd. euroa	TARGET- maksut yhteensä, luku- määrä, 1 000 kpl	TARGET- maksut yhteensä, arvo, mrd. euroa	Sekkitili- järjestel- män ta- paukumat yhteensä, luku- määrä, 1 000 kpl	Sekkitili- järjestel- män ta- paukumat yhteensä, arvo, mrd. euroa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1999	14	223,4	1 308,7	87,3	1 502,9	105,8	1 504,0	193,0	3 006,9	416,4	4 315,6
2000	14	215,6	1 552,4	93,2	1 561,5	105,3	1 559,6	198,4	3 121,2	414,1	4 673,6
2001	15	186,6	1 289,2	104,4	1 270,3	109,1	1 269,6	213,5	2 540,0	400,1	3 829,2
2002	17	138,8	1 239,4	116,9	1 250,5	134,9	1 250,5	251,8	2 501,0	390,6	3 740,4
2003	18	152,2	1 461,5	132,0	1 503,2	141,9	1 502,5	273,9	3 005,7	426,2	4 467,2
2003											
Tammikuu	17	13,2	132,0	9,8	120,8	11,5	119,6	21,3	240,4	34,4	372,4
Helmikuu	17	12,4	141,8	8,9	101,4	10,8	105,4	19,7	206,8	32,1	348,6
Maaliskuu	17	14,1	129,8	10,3	125,9	11,9	123,7	22,2	249,7	36,4	379,4
Huhtikuu	17	12,9	126,0	10,5	97,7	11,4	98,2	21,9	195,9	34,8	321,9
Toukokuu	18	11,9	126,2	10,7	110,2	11,7	112,7	22,4	222,9	34,2	349,1
Kesäkuu	18	12,0	106,9	10,9	131,8	11,9	132,3	22,8	264,1	34,8	371,0
Heinäkuu	18	12,7	106,4	11,4	135,8	12,1	131,3	23,4	267,1	36,2	373,5
Elokuu	18	11,3	97,7	10,3	128,1	10,8	128,6	21,1	256,8	32,5	354,5
Syyskuu	18	12,4	114,0	11,6	133,8	12,1	133,5	23,7	267,2	36,1	381,2
Lokakuu	18	13,7	115,9	12,6	129,7	12,7	131,4	25,4	261,1	39,0	377,0
Marraskuu	18	12,5	119,6	12,0	134,2	12,0	133,4	24,0	267,6	36,5	387,2
Joulukuu	18	13,2	145,2	13,0	153,8	13,0	152,4	26,0	306,2	39,2	451,4

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 20.
Pankkien päivänsisäiset sekkitilimiitit

Ajanjakson lopussa	Limittit yhteensä, milj. euroa	Limittien maksimi-käyttöaste ¹ , %	Limittien keskimääräinen käyttöaste ² , %	Sekkitilien päivän lopun saldot ³ , milj. euroa
	1	2	3	4
1999	6 500	52	4	1 588
2000	4 700	39	0	1 614
2001	3 385	40	0	1 811
2002	3 927	34	0	2 011
2003	4 540	32	2	1 951
2003				
Tammikuu	3 837	18	0	1 830
Helmikuu	3 835	19	0	2 255
Maaliskuu	4 084	26	1	1 690
Huhtikuu	4 438	23	0	2 116
Toukokuu	4 691	34	1	2 031
Kesäkuu	4 490	30	1	1 915
Heinäkuu	4 789	41	2	1 885
Elokuu	4 736	40	3	2 024
Syyskuu	4 679	42	1	2 009
Lokakuu	5 364	47	3	1 810
Marraskuu	4 866	41	2	2 013
Joulukuu	4 666	38	3	1 838

¹ Maksimikäyttöaste on pankkien suurimman yhteenlasketun sekkitilivelkasaldon suhde yhteenlaskettuihin limiitteihin ajanjakson aikana, %.

² Keskimääräinen käyttöaste on pankkien keskimääräisen sekkitilivelkasaldon suhde yhteenlaskettuihin limiitteihin ajanjakson aikana, %.

³ Ajanjakson keskiarvo.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 21.
Kotimainen clearingliike

	Veloitukset		Hyvitykset		Tapahtumat yhteensä	
	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. euroa	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. euroa	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. euroa
	1	2	3	4	5	6
1999	164,9	8,1	167,8	124,5	332,0	132,6
2000	181,3	8,8	174,2	138,5	355,1	147,3
2001	210,6	9,6	188,9	159,9	399,4	169,5
2002	249,2	10,4	194,4	169,7	443,6	180,1
2003	272,7	11,1	201,3	162,6	474,0	173,7
2003						
Tammikuu	15,9	0,5	16,0	12,4	31,9	12,9
Helmikuu	15,4	0,7	16,1	12,6	31,4	13,3
Maaliskuu	22,4	0,9	16,3	12,8	38,7	13,7
Huhtikuu	22,4	0,9	17,2	13,7	39,6	14,6
Toukokuu	23,2	1,0	16,0	13,1	39,2	14,0
Kesäkuu	25,1	1,0	17,4	14,4	42,5	15,4
Heinäkuu	25,5	1,0	15,9	13,4	41,4	14,4
Elokuu	22,9	0,9	14,9	12,1	37,8	13,0
Syyskuu	24,4	1,0	17,3	14,2	41,7	15,2
Lokakuu	24,2	1,0	18,4	14,9	42,6	15,8
Marraskuu	22,0	0,9	16,4	13,2	38,4	14,1
Joulukuu	29,4	1,3	19,3	15,9	48,7	17,2

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2003

Euro & talous	Ilmestyy neljännesvuosittain.
Bank of Finland Bulletin	Ilmestyy neljännesvuosittain.
Vuosikertomus	Erikseen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.
Tutkimukset	
Sarja A, yleistajuiset selvitykset	A:103 Timo Iivarinen – Harry Leinonen – Matti Lukka – Veikko Saarinen, Maksujärjestelmäriskien sääntely ja hallinta – suomalainen näkökulma.
	A:104 Katja Taipalus – Kari Korhonen – Pertti Pylkkönen, Arvopaperistaminen.
	A:105 Heikki Koskenkylä (toim.), Finnish financial markets 2002.
	A:106 Timo Iivarinen – Harry Leinonen – Matti Lukka – Veikko Saarinen, Regulation and control of payment risks – a Finnish perspective.
Sarja E, väitöskirjat ja analyttiset tutkimukset	E:24 Jukka Topi, Effects of moral hazard and monitoring on monetary policy transmission.
	E:25 Hanna Freystätter, Price setting behavior in an open economy and the determination of Finnish foreign trade prices.
	E:26 Tuomas Välimäki, Central bank tenders: three essays on money market liquidity auctions. Väitöskirja.
	E:27 Heikki Hella, On robust ESACF identification of mixed ARIMA models. Väitöskirja.
Keskustelualoitteet	Sarjassa julkaistiin 35 tutkimusta ja selvitystä, jotka on tehty pankin eri osastoilla.
Tilastojulkaisut	Rahoitusmarkkinat, ilmestyy kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen maksutase, ilmestyy kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen maksutase, vuositilastot (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suorat sijoitukset Suomen maksutaseessa, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen joukkovelkakirjalainat, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut	BOFIT Discussion Papers -sarjassa ilmestyi 17 tutkimusta (englanniksi). BOFIT Online -nimisessä sähköisessä julkaisusarjassa ilmestyi 11 julkaisua (suomeksi tai englanniksi). Idäntalouksien viikko, ilmestyy viikoittain (suomeksi ja englanniksi). Russian Economy – The Month in Review, ilmestyy kuukausittain (englanniksi). Baltic Economies – Bimonthly Review, ilmestyy kuusi kertaa vuodessa (englanniksi).
Tilaukset	Suomen Pankin vuosikertomuksen ja tutkimuksia saa kirjakaupoista. Viralliseen käyttöön ja tutkimustarkoituksiin voidaan pyynnöstä toimittaa julkaisuja suoraan Suomen Pankista osoitteesta Suomen Pankki, osoiterekisteri, PL 160, 00101 Helsinki, puh. (09) 1831, telekopio (09) 174 872, sähköposti: publications@bof.fi. Samasta osoitteesta voi tilata myös Bulletinin, Euro & talous -lehden, keskustelualoitteita, tilastojulkaisuja (viimeksi mainitut pääasiassa maksullisia) ja siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisuja sekä luettelon Suomen Pankin julkaisuista.

Suomen Pankin edustus EKP:n ja EU:n elimissä vuonna 2003

Suomen Pankki EKP:n neuvostossa

Matti Vanhala, jäsen
Matti Louekoski, varajäsen ja avustaja

Suomen Pankki EKPJ:n komiteoissa

Kansainvälisten suhteiden komitea

Sinikka Salo
Olli-Pekka Lehmuusaari

Budjettikomitea

Antti Vuorinen

Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea

Esa Ojanen
Tuula Colliander

Lakiasiain komitea

Maritta Nieminen
Eija Brusila

Maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea

Marianne Palva
(31.10.2003 saakka)
Harry Leinonen
(1.11.2003 lähtien)
Mauri Lehtinen

Markkinaoperaatioiden komitea

Pentti Pikkarainen
Anneli Isopuro

Pankkivalvontakomitea

Pentti Hakkarainen

Rahapolitiikan komitea

Antti Suvanto
Tuomas Saarenheimo

Setelikomitea

Urpo Levo
Paavo Perttu
(31.5.2003 saakka)
Kari Takala
(1.6.2003 lähtien)

Sisäisen tarkastuksen komitea

Taina Kivelä
Erkki Kurikka

Tietotekniikkakomitea

Armi Westin
Raimo Parviainen

Tilastokomitea

Martti Lehtonen
Laura Vajanne

Viestintäkomitea

Antti Juusela
Antero Arimo

Suomen Pankki EU:n komiteoissa

Talous- ja rahoituskomitea

Sinikka Salo
Paavo Peisa, varajäsen

Talouspoliittinen komitea

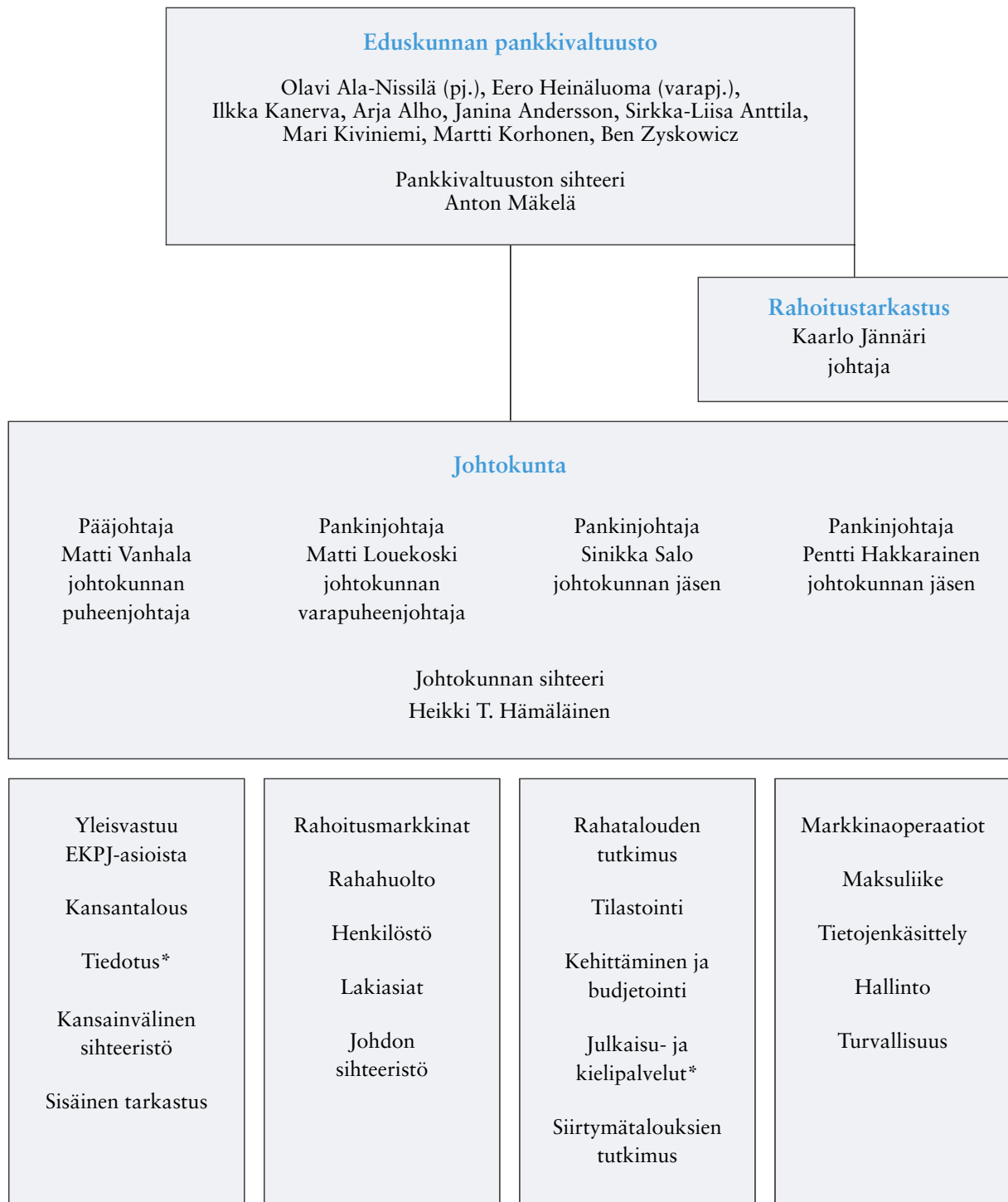
Tapio Peura, jäsen
(12.6.2003 saakka)
Tapio Peura, varajäsen
(13.6.2003 lähtien)

Pankkialan neuvoa-antava komitea

Pentti Hakkarainen

Suomen Pankin organisaatio

31.12.2003

* Tiedotusyksikkö ja julkaisu- ja kielipalvelut -osasto yhdistettiin viestintäosastoksi 1.1.2004 alkaen.

Osastot, toimistot, aluekonttorit

Hallinto-osasto Esa Ojanen	Hallintopalvelutoimisto Merja Rikkinen	Kiinteistötoimisto Harri Brandt	Kirjanpitotoimisto Tuula Colliander
Henkilöstöosasto Aura Laento Anton Mäkelä*	Henkilöstöasiaintoimisto Sirpa Ahrenberg		
Julkaisu- ja kielipalvelut ¹⁾ Antero Arimo	Julkaisutoimisto Antero Arimo oto.	Kielipalvelut Taina Seitovirta	
Kansantalousosasto Antti Suvanto	Ennustetoimisto Jarmo Kontulainen	Seurantatoimisto Veli-Matti Mattila	Talouspolitiikan toimisto Tuomas Saarenheimo
	Tietohallintotoimisto ²⁾ Ilkka Lyytikäinen		
Maksuliikeosasto Mauri Lehtinen	Selvitys- ja maksutoimisto Meeri Saloheimo	TARGET-toimisto Anna-Maija Tikkanen	
Maksuvälineosasto Urpo Levo	Pääholvi Kyösti Norhomaa	Rahahuoltojärjestelmät Iris Kolehmainen	Rahankäsittelytekniikka Paavo Perttu
Aluekonttorit ³⁾	Helsinki–Vantaa Kenneth Sainio	Kuopio ³⁾ Pekka Konttinen	Oulu ³⁾ Renne Kurth
	Tampere ³⁾ Pekka Konttinen oto.	Turku ³⁾ Pekka Konttinen oto.	
Markkinaoperaatioiden osasto Pentti Pikkarainen	Operaatiotoimisto ⁴⁾ Marjaana Hohti vs.	Riskienhallintatoimisto ⁴⁾ Anneli Isopuro	Sijoitustoimisto Heli Huhtala
Rahoitusmarkkinaosasto Heikki Koskenkylä Harry Leinonen*	Maksujärjestelmätoimisto Kari Korhonen vs.	Rakennetoimisto Esa Jokivuolle vs.	
Tietojenkäsittelyosasto Armi Westin	Ekonomistijärjestelmät Matti Ahrenberg	Käyttöpalvelut Arto Perttilä	Pankkijärjestelmät Jarmo Rätty
	Toimistojärjestelmät Raimo Parviainen	Työasema- ja tietoliikenne- palvelut Petteri Vuolasto vs.	
Tilasto-osasto ²⁾ Martti Lehtonen	Maksutasetoimisto Harri Kuussaari	Rahoitustilastotoimisto Laura Vajanne	Tietohallintotoimisto ²⁾ Jorma Hilpinen
Tutkimusosasto Juha Tarkka David Mayes*	Kirjasto Merja Juntunen		
Erityisyksiköt			
Johdon sihteeristö Heikki T. Hämäläinen	Kansainvälinen sihteeristö** Kjell Peter Söderlund Olli-Pekka Lehmussaari*	Kehitysyksikkö ⁵⁾ Antti Vuorinen oto.	Lakiasiat Arno Lindgren
Tarkastusyksikkö Taina Kivelä	Tiedotus ¹⁾ Antti Juusela	Turvallisuus Veli-Matti Lumiala	
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos Pekka Sutela			
* Johtokunnan neuvonantaja. ** 1.2.2004 alkaen Paavo Peisa toimii johtokunnan neuvonantajana kansainvälisessä sihteeristössä.			
¹⁾ 1.1.2004 julkaisu- ja kielipalvelut sekä tiedotus yhdistettiin viestintäosastoksi, jonka päällikkö on Antti Juusela. Osasto jakautuu kahteen toimistoon. Tiedotustoimiston päällikkö on Heli-Kirsti Airisniemi ja kielipalvelutoimiston Taina Seitovirta.			
²⁾ Ekonomistien tietohallinto keskitettiin 1.1.2004 tilasto-osaston tietohallintotoimistoon. Ekonomistien tietohallintotoimiston päällikkö on Ilkka Lyytikäinen. Tilasto-osaston päällikkönä toimii Helka Jokinen.			
³⁾ 1.1.2004 alkaen Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun aluekonttoreiden aluejohtaja on Pekka Konttinen.			
⁴⁾ Operaatiotoimiston päällikkönä toimii 1.1.2004 alkaen Harri Lahdenperä ja riskienhallintotoimiston päällikkönä Marjaana Hohti.			
⁵⁾ Kehitysyksikön päällikkönä toimii 1.1.2004 alkaen Terhi Kivilahti.			

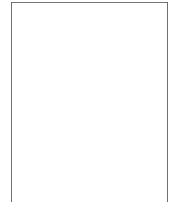
Suomen Pankki

PL 160, 00101 HELSINKI

Puhelin: (09) 1831, faksi: (09) 174 872, sähköposti: publications@bof.fi

Suomen Pankin vuosikertomuksen tilaus tai jakelun muutosilmoitus

Vanhat yhteystiedot
Yritys
Nimi
Osoite
Uudet yhteystiedot
Yritys
Nimi
Osoite
Uusi tilaus ☐ Peruutus ☐ Kpl

SUOMEN PANKKI

PL 160
00101 HELSINKI

